

INALTA CURTE DE CASATIE SI JUSTITIE - SECTIA PENALA

DOSAR PENAL NR.2500/2/2017

Termen de judecata: 21.05.2020

DOMNULE PRESEDINTE,

Subsemnatul, **URSU ANDREI HORIA** si subsemnatele, **URSU SORANA si URSU STEFAN OLGA**, mostenitori ai defunctului Ursu Gheorghe Emil (fiu, sotie supravietuitoare si, respectiv fiica), in calitate de **parti civile** in dosarul penal nr.2500/2/2017 al Inaltei Curti de Casatie si Justitie, reprezentati conventional de catre **MUSAT & ASOCIATII S.p.a.r.l.**, cu sediul profesional in Mun. Bucuresti, Bd. Aviatorilor nr. 43, Sector 1, unde, in temeiul art.85 rap. la art.81 alin.1 lit.d C. proc. pen., va solicitam respectuos sa ne fie comunicate toate actele de procedura efectuate in prezenta cauza,

In temeiul dispozitiilor **art.412 alin.4 C.proc.pen.** formulam prezentul:

MEMORIU

cuprinzand motivele apelului declarat impotriva **Sentintei penale nr.196/F/17.10.2019**, pronuntata de **Curtea de Apel Bucuresti, Sectia I Penala, in dosarul nr.2500/2/2017**, solicitandu-va, in temeiul dispozitiilor art.421 alin.2 lit.a) C.proc.pen., pronuntarea unei decizii prin care sa dispuneti admiterea apelului, desfiintarea sentintei apelate si

- condamnarea inculpatului Pirvulescu Marin pentru savarsirea infractiunii de *tratamente neomonoase*, fapta prevazuta si pedepsita de art.358 alin.1 si 3 Cod penal din 1969;
- condamnarea inculpatului Hodis Vasile pentru savarsirea infractiunii de *tratamente neomonoase*, fapta prevazuta si pedepsita de art.358 alin.1 si 3 Cod penal din 1969;
- incetarea procesului penal pornit impotriva inculpatului Tudor Postelnicu, in temeiul dispozitiilor art. 396 alin.6 rap. la art.16 alin.1 lit. f) C.proc.pen. ca urmare a decesului inculpatului;
- admiterea actiunilor civile formulate de subsemnatele parti civile.

Pentru a dispune in sensul celor solicitate va rugam sa aveti in vedere urmatoarele:

MOTIVE

I. CONSIDERATII INTRODUCTIVE

I.1 Soluțiile pronunțate de instanța de fond și raționamentul logico-juridic ce a condus la dispunerea acestora

Prin sentința apelată, cu încălcarea dispozițiilor obligatorii ale Deciziei CCR nr.250/2019, instanța de fond a dispus schimbarea încadrării juridice a faptelor pentru care au fost trimisi în judecata inculpații **Pirvulescu Marin, Hodis Vasile și Tudor Postelnicu**, din infracțiunea prevăzută de art.439 alin.1 lit.e,g și k din noul C.pen. în infracțiunea prevăzută de art.358 alin.1 și 3 C.pen. din 1969 (pentru primii doi inculpați) respectiv din infracțiunea prevăzută de art. 48 C.pen. rap. la art.439 alin.1 lit.e, g și k din noul C.pen. în infracțiunea prevăzută de art.26 rap. la art.358 alin.1 și 3 C.pen. din 1969 (pentru cel de-al treilea inculpat).

Această schimbarea de încadrare juridică a fost motivată de judecătorul fondului prin necesitatea aplicării principiului *mitior lex*, instanța concluzionând ca „*legea penală mai favorabilă este Codul penal din 1969 întrucât regimul sancționator prevăzut de art.358 alin.1,3 din Codul penal din 1969 este mai blând, sub aspectul limitelor de pedeapsă.*” (pag.23-24 din Sentința).

Dispoziția de schimbare a încadrării juridice a faptei a fost motivată într-o manieră contradictorie, instanța arătând inițial ca „*incriminarea cuprinsă în art.439 Cod penal nu are corespondent în Codul penal anterior sub aspectul situației premisa și a elementelor constitutive*”, pentru ca mai apoi să constate ca „*având în vedere faptele deduse judecării, împrejurările și cauzele ce au condus la decesul victimei Ursu Gheorghe Emil (...) corespondentul ar fi dispozițiile art.358 alin.1,3.*”

Consecutiv schimbării încadrării juridice, prima instanța a dispus **achitarea inculpaților Pirvulescu Marin, Hodis Vasile și Postelnicu Tudor** în temeiul dispozițiilor **art.396 alin.5 rap. la art.16 alin.1 lit.b) teza I C.proc.pen.**, apreciind ca faptele acestora nu sunt prevăzute de legea penală.

În temeiul prevederilor art.25 alin.5 C.proc.pen. instanța a lasat nesoluționată acțiunea civilă alăturată celei penale de subsemnatele părți civile, dispunând totodată și ridicarea măsurilor asigurătorii luate asupra bunurilor mobile și imobile ale celor trei inculpați.

Pentru a dispune astfel, prima instanța a reținut în esență ca „*sunt incidente dispozițiile art.16 alin.1 lit.b) C.proc.pen., respectiv faptele pentru care s-a dispus trimiterea în judecată nu sunt prevăzute de legea penală (...) întrucât nu se regăsesc **situația premisa și subiectul pasiv***”, victima nefiind o persoană cazută sub puterea adversarului în accepțiunea normei de incriminare.

Analizând infracțiunea de *tratamente neomenoase* din perspectiva conținutului constitutiv, instanța de fond reține ca aceasta „*nu poate fi concepută și deci săvârșită fără existența în prealabil a unei situații de conflict în sfera careia persoanele, în mod indeterminat ca număr și indeletnicire, se află unele față de altele ca adversari*” iar „*această situație de conflict (razboi, rupere de relații între state, incursiune de bande pe teritoriul țării etc) constituie situația premisa în structura infracțiunii.*”

De asemenea, prima instanța arată ca „*un conflict limitat la câteva persoane nu poate fi considerat ca situație premisă*”.

Aplicând aceste considerente teoretice la speta dedusă judecătii, instanța de fond a apreciat ca „*din actele dosarului rezulta ca victima Ursu Gheorghe Emil avea, ca de altfel mulți români, serioase nemulțumiri față de politica și conducerea de stat și partid și pe care și le-a manifestat în jurnalul sau intim, prin materialele transmise la postul de radio Europa Libera precum și la locul de muncă, verbal și prin afisarea unor citate, care însă nu au atras atenția organelor de securitate până la momentul în care a fost găsit și lecturat jurnalul sau intim*”.

Cu toate acestea, definind într-o manieră proprie termenul de *disident*, străina de cea consacrată în Dicționarul Explicativ al Limbii Române¹, instanța a considerat ca „*nu se poate aprecia, în contextul celor arătate, ca victima Ursu Gheorghe Emil a fost un disident politic, acesta nefiind un opozant pe față al regimului comunist și al conducătorului partidului comunist*” întrucât „*victima nu și-a manifestat public dezacordul față de politica și conducerea de stat și partid astfel încât să devină din acest punct de vedere o persoană periculoasă pentru securitatea statului, datorită posibilității influențării opiniei publice și instigării populației împotriva conducerii de stat și partid.*”

Indepărtându-se de datele esențiale ale spetei, argumentând soluțiile adoptate ca și cum acestea ar fi depins strict de caracterizarea persoanei vătămate Ursu Gheorghe Emil ca disident politic în acea accepțiune bizară, prima instanța a apreciat ca aceasta nu a fost o *persoană cazută sub puterea adversarului*, în contextul unei situații de conflict, în accepțiunea art.358 C.pen. din 1969, lipsind astfel calitatea cerută de lege unei persoane pentru a fi subiect pasiv al acestei infracțiuni.

Cu acest prilej instanța a statuat cu valoare de „principiu” ca „*dupa anul 1965 nu se poate reține o intenție clară de exterminare sistematică fizică și psihică din partea autorităților statului a tuturor opozanților politici, fiind utilizate alte metode, ca și cazul poetei Nina Cassian pentru temperarea și controlarea acestora, respectiv influențarea pozitivă a persoanei, în sensul renunțării la astfel de preocupări, prin intermediul familiei, prietenilor, colegilor precum și arest la domiciliu, urmarire informativă, filaj, interceptari.*”

Contrar celor susținute anterior în partea expozitivă a sentinței („*victima Ursu Gheorghe Emil, de la momentul arestării sale și încarcerării în arestul Direcției Cercetări Penale a Inspectoratului General al Militiei și data decesului, a fost anchetat nu numai de organele de poliție (...) ci și de organele de securitate, în aceasta perioadă fiind exercitate și violente fizice asupra sa*” – pag.21 din sentința) instanța de fond reține ca „*politica statului român la acea dată nu era de reprimare a formelor de opoziție față de regimul politic și conducătorul statului prin **violenta și eliminare fizică.***” (pag.27 a sentinței, ultimul paragraf).

Cu privire la aplicabilitatea art. 439 C.pen., spre finalul părții expozitive a sentinței se arată ca „*prin exercitarea de violente psihice și fizice față de o singură persoană, încarcerată în Arestul Direcției Cercetări Penale a Inspectoratului General al Militiei, persoana care ulterior a decedat, nu se poate aprecia ca s-a cauzat o stare*

---

¹ Potrivit DEX cuvântul *disident* are, printre alte semnificații și pe aceea a unei persoane care are păreri sau opinii deosebite față de colectivitatea, organizație, etc. din care face parte sau a unei persoane care nu este de acord cu un regim politic aflat la putere.

de pericol cu privire la existenta si securitatea tuturor cetatenilor romani". Se remarca aici o tautologie fara relevanta juridica, atata vreme cat norma de incriminare nu necesita, evident:

- ca situatia particulara a subiectului pasiv („*exercitarea de violente psihice si fizice fata de o singura persoana*”) sa „cauzeze” situatia premisa (in aprecierea instantei, „*o stare de pericol cu privire la existenta si securitatea tuturor cetatenilor romani*”), *situatia premisa pre-existand si constituind, prin definitie, cadrul desfasurarii faptelor particulare incriminate.*

Pentru infractiunile prevazute de art.439 C.pen., situatia premisa nu este nicidecum „punerea in pericol sau caderea sub puterea adversarului a intregii populatii a tarii”, ci doar a „unei populatii”, in sensul de categorie de populatie, in cazul acesta, opozantii regimului Ceausescu. Cat despre starea de pericol creata de Securitate pentru opozantii regimului Ceausescu, ea a fost demonstrata de o bogata istoriografie, lucrari de cercetare si filme continand marturii ale victimelor acelu regim, de Raportul Final al Comisiei Prezidentiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste din Romania (Bucuresti 2006), de vastele arhive si analize ale institutiilor de studii si cercetari post-comuniste (CNSAS, IICCMER, IRIR, Centrul International de Studii asupra Comunismului din cadrul Memorialului Sighet - AIOCIMS), unele dintre acestea fiind adunate in mai multe volume de probe depuse de parchet si de partea civila la dosarul cauzei. Tot acest material probator demonstreaza pe larg atat caracterul **generalizat** al represiunii ceausiste – indreptata impotriva tuturor cetatenilor care nu se supuneau ordinilor arbitrare si cultului personalitatii dictatorului comunist sau modului de gandire impus de regim, cat si caracterul sau **sistematic**– respectiv gandit si planificat din timp, de-a lungul anilor, de catre dictator, conducerea PCR, si aparatul represiv (in principal Securitatea). Vom sumariza acest material probatoriu in cuprinsul acestui memoriu.

Intr-o maniera la fel de contradictorie, prima instanta statueaza in privinta acuzațiilor formulate impotriva inculpatului Postelnicu Tudor in urmatoarii termeni:

„Cat priveste faptul ca inculpatul Tudor Postelnicu a decedat si imprejurarile invocate, in sensul ca acesta avea calitatea de ministru secretar de stat si lipsa avizului prevazut de lege, Curtea constata ca pentru considerentele aratate se impune achitarea acestuia in temeiul art.16 lit.b) C.proc.pen., intrucat solutia de achitare prevaleaza celei de incetare a procesului penal, fiind in contextul celor aratate, favorabila inculpatului.”

*

Desi instanta a evitat sa realizeze o analiza riguroasa a faptelor deduse judecatii, avand in vedere ordinea de reglementare a cazurilor ce impidica punerea in miscare ori exercitarea actiunii penale, se observa ca judecatorul fondului a constatat ca faptele imputate inculpatilor exista, inasa, potrivit aprecierii sale ele nu indeplinesc anumite cerinte de ordin obiectiv pentru a constitui infractiuni.

In mod logic, pentru a putea constata ca o anumita fapta este lipsita de tipicitate (lipsind situatia premisa ori calitatea ceruta de lege subiectului pasiv sau elemente componente din structura laturii obiective a infractiunii) in primul rand este necesar a se stabili daca aceasta exista sau nu.

Doar după constatarea existenței faptei/faptelor concrete imputate instanța poate analiza dacă acestea se suprapun sau nu asupra modelului abstract conferit de norma de incriminare urmând apoi a verifica dacă faptele au fost săvârșite cu vinovăția cerută de lege, dacă sunt nejustificate și imputabile autorului/autorilor.

Din această perspectivă observăm faptul că prima instanță a reținut că „din materialul probator existent la dosarul prezentei cauze rezulta că victima Ursu Gheorghe Emil, de la momentul arestării sale și încarcerării în arestul Direcției Cercetări Penale a Inspectoratului General al Militiei și [pana la] data decesului, a fost anchetat nu numai de organele de poliție în dosarul în care era cercetat pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art.37 alin.1 teza I și art. 37 alin.1 teza a II-a din Decretul nr.201/1960 ci și de organele de securitate, în această perioadă fiind exercitate și violențele fizice asupra sa.”

Analizând materialul probator, judecătorul fondului a constatat asadar că după arestarea victimei Ursu Gheorghe Emil sub pretextul unei infracțiuni minore de drept comun, ancheta desfășurată de organele Securității a continuat, în această perioadă fiind exercitate și acte de violență fizică și psihică asupra sa. Măsură arestării preventive pe durata anchetei nu era justificată pentru infracțiunea de drept comun, chiar față de practica autorităților de la acea vreme. Și acest fapt denota intenția Securității de a-l avea pe Gheorghe Ursu la dispoziție în arest și sub acoperirea Militiei, conform practicii de disimulare a represiunii politice proprii regimului de dictatură a lui Nicolae Ceaușescu.²

De asemenea, prima instanță a apreciat că este evident faptul că „în vederea audierii victimei Ursu Gheorghe Emil de către organele de Securitate, în timp ce se afla în Arestul Direcției Cercetări Penale a Inspectoratului General al Militiei, arestat preventiv pentru o infracțiune de drept comun, a existat o conivență infracțională între factorii de decizie din cadrul structurilor competente din cadrul Departamentului Securității Statului și cele din cadrul Inspectoratului General al Militiei, respectiv Stanica Tudor și Creanga Mihail, încarcerarea victimei cu cei doi informatori Clita Marian și Radu Gheorghe și **tratamentul la care a fost supusă victima în arest realizându-se în interesul organelor de securitate.**”

Cu toate acestea, deși instanța a constatat existența unora dintre faptele imputate inculpaților, aceasta a reținut că „inculpații Pirvulescu Marin și Hodis Vasile nu au recunoscut comiterea faptelor pentru care s-a dispus trimiterea în judecată, negând orice implicare în anchetarea victimei după luarea măsurii arestării preventive, **celelalte probe neoferind certitudini cu privire la acest aspect.**”

Totodată, în cuprinsul sentinței apelate se arată că „după momentul arestării preventive, Curtea constată că în decursul timpului, în cele trei cauze privind pe Clita Marian, Stanica Tudor și Creanga Mihail precum și în prezenta cauză, au fost indicați mai mulți lucrători ai Departamentului Securității Statului implicați în cercetarea victimei, fiind vehiculate mai multe nume.”

„Referitor la art.439 lit.k Cod penal este evident că acțiunile menționate de procuror nu se circumscriu acestor dispoziții legale, neputându-se reține că prin acestea sunt fapte inumane și au cauzat suferințe mari sau vătămări ale integrității fizice sau psihice, în condițiile în care **filajul, urmarire informativă, note informatori, interceptarea convorbirilor telefonice prin mijloace TO și a corespondentei sunt**

---

² Metoda e analizată în lucrarea „Discernământul politic și juridic al Securității - Deghizările represiunii în timpul regimului Ceaușescu”, Noua Revistă de Drepturile Omului nr. 1/2018).

activitati despre care, in mod evident, victima nu a stiut, fiind prin natura acestora secrete iar perchezitia domiciliara efectuata, de altfel, cu acordul victimei si audierile repetate sunt acte procedurale care se pot realiza in orice dosar de urmarire penala si care prin ele insele sunt de natura sa cauzeze un stres emotional, psihic oricarei persoane cercetate penal, insa in nici un caz, in lipsa altor elemente, suferinte mari sau vatamari ale integritatii fizice sau psihice.” (pag.29 a Sentintei).

In concluzie, achitarea celor trei inculpati a fost (gresit) fundamentata pe urmatorul rationament, contradictoriu atat in sine, cat si cu privire la legea penala aplicabila si doctrina juridica interna si internationala:

→ desi incriminarea cuprinsa in art.439 C.pen. in vigoare nu ar avea corespondent in codul penal anterior sub aspectul situatiei premisa si al elementelor constitutive (pag.23 a Sentintei) totusi instanta de fond face aplicarea principiului *mitior lex* si stabileste ca legea penala mai favorabila este art.358 din C.pen. din 1969, intrucat regimul sanctionator este mai bland, sub aspectul limitelor de pedeapsa (pag.24 a Sentintei);

→ infractiunea prevazuta de art.358 C.pen. din 1969 ar presupune, ca situatie premisa, *o situatie de conflict (razboi, rupere de relatii intre state, incursiune de bande pe teritoriul tarii etc)* iar o atare situatie premisa nu se regaseste in cauza (pag.25 a Sentintei);

→ victima Ursu Gheorghe Emil, de la momentul arestarii sale si incarcerarii in arestul Directiei Cercetari Penale a Inspectoratului General al Militiei si pana la data decesului, a fost anchetat nu numai de organele de militie in dosarul in care era cercetat pentru savarsirea infractiunilor prevazute de art.37 alin.1 teza I si art.37 alin.1 teza a II-a din Decretul nr.210/1960 ci si de organele de securitate, **in aceasta perioada fiind exercitate si violente fizice asupra sa** (pag.21 a Sentintei);

→ din probele administrate in cauza rezulta ca *„desi oficial victima Ursu Gheorghe Emil era arestata pentru comiterea unor infractiuni de drept comun, a fost de mai multe ori scoasa din Arestul Directiei Cercetari Penale din cadrul Inspectoratului General al Militiei si condusa la ancheta la organele de securitate, de unde nu se intorcea intr-o stare fizica corespunzatoare”* (pag.21 a Sentintei)

→ totusi, victima Ursu Gheorghe Emil nu ar fi fost un „veritabil” disident politic iar din acest considerent nu ar fi reprezentat o *persoana cazuta sub puterea adversarului* (desi era anchetat de organe ale fostei Securitati si era supus unor mari suferinte fizice si psihice in arest) astfel incat nu ar putea avea calitatea de subiect pasiv al infractiunii prevazute de art.358 C.pen. din 1969 (pag.26 a Sentintei);

→ inexistenta situatiei premisa si lipsa calitatii de subiect pasiv al infractiunii conduc la concluzia lipsei de tipicitate a faptelor imputate inculpatilor Pirvulescu Marin si Hodis Vasile (pag.25 a Sentintei).

*

In atare situatie se impune o determinare clara a faptelor care formeaza obiectul judecatii, pentru a fi stabilita existenta neechivoca a acestora, urmand ca ulterior sa fie verificate cerintele privind tipicitatea faptelor, savarsirea lor cu vinovatia ceruta de lege, caracterul lor nejustificat si imputabil persoanelor care le-au comis.

I.2 Faptele pentru care a fost dispusa trimiterea in judecata a inculpatilor si omisiunile primei instante

Prin rechizitoriul din data de 29.07.2016 al Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie – Sectia parchetelor militare, emis in dosarul penal nr.32/P/2014, a fost dispusa trimiterea in judecata a inculpatilor Pirvulescu Marin, Hodis Vasile si Homostean George pentru savarsirea infractiunii prevazute de art.439 alin.1 lit.e, g, si k C.pen. precum si a inculpatului Postelnicu Tudor pentru savarsirea infractiunii prevazute de art.48 rap. la art.439 alin.1 lit.e, g, k C.pen.

In fapt, s-a retinut ca ulterior identificarii jurnalului personal al victimei Ursu Gheorghe Emil, ce cuprindea „insemnari calomnioase la adresa conducatorului partidului si statului nostru”, Departamentul Securitatii Statului a adoptat un plan de masuri ce includea:

- „instruirea informatorilor si dirijarea acestora pentru a stabili cu exactitate care sunt reactiile acestuia, pana la efectuarea cercetarii informative cat si dupa”,
- „discutii cu persoanele din baza de sprijin si dirijarea acestora pentru a stabili activitatea zilnica desfasurata si atitudinea sa fata de sarcinile profesionale”,
- „verificarea insemnarilor din jurnalul personale, paragrafele cu continut ostil la adresa conducerii superioare de partid si de stat, persoanele care au luat cunostinta de acest in scris”,
- „efectuarea de perchezitii pentru a stabili daca subiectul mai detine si alte inscrisuri cu acelasi caracter ostil”,
- „investigatii la domiciliu (perchezitii secrete) si in cooperare cu ofiterii U.M.0800/F, se vor lua masuri de supraveghere a subiectului in afara programului de lucru, prin reseaua informativa a acestei unitati”,
- „verificarea subiectului la domiciliu prin mijloace T.O. (tehnica operativa) pentru stabilirea legaturilor suspecte din tara si strainatate si intentiile de viitor ale acestuia”,
- „relatiile subiectului cu membrii bibliotecilor americane si franceze”,
- „verificarea anturajului subiectului cu lumea scriitorilor sau poetilor romani (Nina Cassian, Dan Desliu, Geo Bogza, Eugen Jebeleanu si altii) si daca acestia au vreo influenta asupra lui”,
- „verificarea daca are legaturi cu persoane cu manifestari ostile regimului si daca desfasoara manifestari propagandistice”,
- „verificarea tuturor materialelor de corespondenta din tara si strainatate”.

Astfel cum s-a retinut si in cuprinsul rechizitoriului, principalele intrebari adresate de inculpatii Pirvulescu Marin si Hodis Vasile victimei Ursu Gheorghe Emil, cu prilejul **audierilor repetate si sistematice** efectuate atat in perioada in care acesta a fost cercetat in stare de libertate cat si in perioada incarcerarii sale „*au vizat discutile cu scriitorii din anturajul sau (Nina Cassian, Dan Desliu, Eugen Jebeleanu, Geo Bogza s.a.) respectiv modul in care a luat legatura cu angajati ai postului de radio Europa Libera, Monica Lovinescu,*

Virgil Ierunca si alti colaboratori ai acestui post de radio, romani din diaspora stabiliti in Franta, cerandu-i-se totodata si numele prietenilor care apar in jurnal, lucru pe care l-a refuzat expres si fara tagada.”

In continuare, „*in interesul anchetei care a continuat sa fie efectuata de catre inculpatii mr. (rez.) Pirvulescu Marin si col. (rez.) Hodis Vasile, **disidentul Ursu Gheorghe Emil a fost supus unui regim de detentie represiv**, care a constat in **violente fizice si psihice exercitate** atat de catre detinutii cu care a fost incarcerat in aceeasi celula dar si **de catre cei doi inculpati**, la care a fost asociat un regim sever de carcera, dispus ilegal de catre conducerea Arestului Directiei Cercetari Penale din cadrul Inspectoratului General al Militiei.”*

Procurorul redactor al rechizitoriului a aratat ca „*(...) in perioada in care a fost incarcerat in Arestul Directiei Cercetari Penale din cadrul Inspectoratului General al Militiei, ing. Ursu Gheorghe Emil a fost supus la numeroase acte de violenta fizica si psihica, impotriva acestuia fiind instituit un regim de detinere la limita subzistentei, de natura sa conduca la prejudicierea grava a sanatatii si integritatii sale corporale.”*

Inculpatilor Pirvulescu Marin si Hodis Vasile li s-a imputat asadar si faptul ca si-au supus victima unui regim de detentie represiv, exercitand **violente fizice si psihice** asupra acesteia si producandu-i grave suferinte, care au i-au afectat grav starea sanatatii si au dus in final la decesul victimei.

In cuprinsul rechizitoriului se arata ca „*de nenumarate ori ing. Ursu Gheorghe Emil era adus in patura de la ancheta, in special noaptea, iar din putinele dicutii purtate, cand se intalnea la toaleta cu alti detinuti, Ursu Gheorghe Emil spunea ca a fost batut la Securitate.”*

De asemenea, in actul de sesizare a instantei se arata ca „*refuzul ing. Ursu Gheorghe Emil de a le furniza date si probe cu privire la personalitatile mentionate in jurnalul sau a avut ca **rezultat intensificarea violentelor fizice si in special a celor psihice**, imprejurari in care starea de sanatate a ing. disident Ursu Gheorghe Emil s-a agravat rapid, fiind necesara transportarea sa la Spitalul Penitenciar Jilava, unde in data de 17.11.1985 a fost operat de urgenta. Cu toate ingrijirile medicale acordate, in aceeasi zi, la orele 14:50, ing. disident Ursu Gheorghe Emil a fost declarat decedat.”*

Sintetizand, faptele imputate inculpatilor Pirvulescu Marin si Hodis Vasile constau in **exercitarea de actiuni represive si sistematice** (urmarire informativa si penala, perchezitii, audieri sistematice, acte de violenta fizica si psihica, refuzul acordarii ingrijirilor medicale, refuzul de a permite exercitarea drepturilor pe care legea romana le recunostea oricarei persoane private de libertate, inclusiv dreptul la hrana, pachete, contact cu familia) **asupra victimei Ursu Gheorghe Emil**, in perioada ianuarie – noiembrie 1985, in care acesta a facut obiectul urmaririi informative si judiciare pentru acte sau fapte considerate ostile regimului comunist, **actiuni care prin durata si intensitate configureaza tortura, avand ca urmare producerea de suferinte fizice sau psihice grave. Este vorba despre actiuni sistematice de exterminare a victimei, de natura sa-i aduca o atingere grava a drepturilor si libertatilor fundamentale, in principal dreptului la viata.**

Faptele imputate inculpatilor Postelnicu Tudor si Homostean George (decedati) au constat **in transmiterea de documente oficiale ale statului roman**, prin Ministerul Afacerilor Externe, catre Ambasadele Republicii Socialiste Romania de la Paris si Washington (telegramele nr.5/05097 din data de 01.11.1985 si

nr.5/05674 din data de 26.11.1985) **prin care au disimulat caracterul represiv și politic al acțiunilor întreprinse de inculpatii Pirvulescu Marin și Hodis Vasile împotriva lui Ursu Gheorghe Emil.**

I.2.1 Imprejurari de fapt ignorate de prima instanța și care au viciat concluziile acesteia

Din descrierea situației de fapt (filele 9-24), prima instanța **a omis să menționeze elemente esențiale** pentru conturarea aspectelor politice ale cazului, a gradului de pericolozitate pe care Gheorghe Ursu l-a reprezentat pentru Securitate, și a atitudinii și identității celor doi inculpați, respectiv anchetatorii și tortionarii săi. Multe din aceste omisiuni au condus la concluzii false asupra faptelor:

- Prima instanța consemnează: „Pe baza probelor administrate nu se poate retine ca, în această perioadă (s.n.s. – perioada anterioară plasării în detenție), cei doi lucratori de securitate au exercitat **violente asupra victimei**” (pag.22 a Sentinței).

În realitate acest lucru este contrazis de probele administrate. Conform declarațiilor fiului victimei, Ursu Andrei Horia, în acea perioadă Gheorghe Ursu „**a fost amenințat și bruscat de inculpatul Pirvulescu care l-a luat de umeri, l-a împins la fereastră și i-a spus ca-l arunca pe fereastră**”. A mai fost amenințat „cu batai” și ca „vor afla de la el tot ce vor dori având și metodele necesare”. Mai gravă a fost **violenta psihică**, fapt ce l-a afectat cel mai mult, a fost amenințat ca **familia sa „va avea de suferit”** dacă nu își toarna prietenii (declarație de parte civilă a lui Andrei Ursu din 07.06.2017, CAB). În legătură cu perchezitia, „**întalnirea cu ofiterii de Securitate (printre care cei doi inculpați) a fost dură și i-au cerut să predea toate înscrisurile pe care le detinea; au amenințat ca dacă nu preda de bună voie vor scoate și parchetul și le vor gasi**” (declarația lui Andrei Ursu din 26.01.2015, DUP).

- Prima instanța menționează ca "**La data de 30.01.1985 a fost întocmit un raport de Departamentul Securității Statului, în care s-a apreciat ca victima Ursu Gheorghe Emil a desfășurat o intensă activitate de propagandă dusmanoasă prin acțiuni directe, prin intermediul unor oficine de propagandă reacționară din străinătate, [...] precizându-se ca împotriva acestuia urmează a se începe urmărirea penală, continuarea cercetărilor sub stare de arest și trimiterea sa în judecată pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art.166 [...], precum și clarificarea relațiilor pe care victima le avea cu unii scriitori care se aflau în intenția organelor de securitate pentru concepțiile dusmanoase. Raportul susmenționat era întocmit de șeful Direcției a II-a, general maior Macri Emil și șeful Direcției a VI-a, colonel Vasile Gheorghe**". Însă judecătorul nu menționează tocmai faptul că raportul respectiv, deși a fost semnat de cei doi șefi de direcție, **a fost de fapt întocmit de către inculpatul Pirvulescu Marin** ("Mr. P.M.").
- Instanța de fond ignoră multe din acțiunile de urmărire informativă și penală ale inculpaților asupra victimei din perioada ianuarie-mai 1985 (larg documentate în DUI Udrea și în Dosarul Penal): audieri repetate (inclusiv după ce Securitatea a «solutionat», în mod formal, cauza de natură politică) ascultarea convorbirilor telefonice, violarea corespondentei, preluarea notelor de la informatori, filajul, etc.

- Instanța eludează documentul din 15.08.1985 al Direcției Procuraturilor Militare, unde apare nota:

"Cazul este cunoscut și analizat la nivelul conducerii Securității Statului și MI" (Dosar 90/P/90 SPM Vol 1 fila 2; și în Dosarul 49/P/2000 PICCJ-SPM fila 215). Ulterior, materialul a fost **"Prezentat tov. procuror general la 28.08.85"**. Nota e semnată și de N. Iscrulescu, procuror general adjunct și șef al DPM la acea dată. Această dată este ulterioară datei la care inculpații au pretins că au încetat anchetarea lui Gheorghe Ursu, dovedind o dată în plus **interesul regimului Ceausescu și al Securității pentru Gheorghe Ursu, dincolo de momentul simularii sfarsitului anchetei din stare de libertate.**

- Judecătorul de fond a acceptat ca atare declarația martorului Iulian Vlad, șeful Securității interne, prin care acesta a pretins că le-ar fi cerut celor doi șefi de direcție « să se sisteze cercetările » « pentru infractiunea la securitatea statului », fără să sesizeze contradicția dintre această declarație și un înscris care demonstrează contrariul. E vorba de nota aceluiași Vlad din 1985 către cei doi (dosarul Penal, în DUP Vol 17, fila 81) **în care de fapt le cerea să continue ancheta (evident sub acoperirea militiei, așa cum s-a și întâmplat) pentru a afla « în ce mod au proliferat acțiunile celui în cauză » și « despre ce este vorba mai în concret »**, și pentru a « **aprofunda** » « **legăturile în lumea scriitorilor** ». Este evident că dacă Iulian VLAD le-ar fi cerut inculpaților să « sisteze cercetările », aceste întrebări nu ar mai fi avut sens. S-a ignorat pe de altă parte declarația martorului Dumitraciuc Ion, care a devoalat deturnarea de către șeful Securității interne a anchetei politice într-una de drept comun : « **am văzut o adnotare a generalului Vlad ... în care se menționează că la acest moment nu este cazul de continuare a cercetărilor de către procuratura militară, avertizarea pe linie de Securitate la locul de muncă și înaintarea materialului organelor de militie** ». Instanța de fond nu menționează nici despre **disimularea** acțiunilor inculpaților **sub acoperirea militiei**. Astfel, sunt ignorate împrejurări precum faptul că declarațiile luate de cei doi în legătura cu mijloacele de plată străine **poarta stampila Militiei**, că inculpații nici **nu mai figurează ca ofițeri ai DSS** ci doar ca „**organe de cercetare penală din Ministerul de Interne**”, iar antetul documentelor se schimba în „**Ministerul de Interne, Direcția Cercetări Penale**”, lăsând să se creadă că documentele **ar fi fost create de Direcția Cercetări Penale a Militiei**. Nu este observată nici coincidența în timp de la începutul lunii martie, între începutul cercetării legate de valuta (04.03.1985) de către inculpați, refuzul lui Gheorghe Ursu de a scrie numele prietenilor (01.03.1985), perioada fiind cea în care au fost primite la Direcția a VI-a nota și « **adnotarea** » lui Iulian Vlad menționate mai sus.

- Prima instanță a menționat că **"In perioada ianuarie-mai 1985, victima Ursu Gheorghe Emil a fost audiata în stare de libertate în repetate rânduri de lucrătorii de securitate"**. Insa judecătorul fondului nu menționează două elemente esențiale : că **"lucrătorii de securitate"** respectivi **nu sunt alții decât cei doi inculpați**, și că aceștia l-au anchetat **nu numai "în stare de libertate", și nu doar până în mai 1985, ci cel puțin până pe 24.10.1985, în timp ce Gheorghe Ursu se afla în arestul Militiei din calea Rahovei și era torturat în mod sistematic**. Acest lucru este dovedit atât prin zeci de declarații ale martorilor, cât și prin documente semnate de cei doi inculpați (de exemplu, adresa din 22.10.1985 și declarațiile luate victimei pe 24.10.1985), pe care prima instanță de asemenea le-a ignorat.

De altfel, faptul că cei doi inculpați l-au anchetat pe Gheorghe Ursu în timp ce era arestat "sub pretextul unei

fapte de drept comun” a fost dovedit ca un fapt cu **autoritate de lucru judecat** prin sentințele civile Nr. 2299 din dosarul nr.2912/2/2015 al Curtii de Apel Bucuresti (privitoare la activitatea de politie politica a inc. Pirvulescu Marin), si prin sentinta nr. 2115 din data de 3 septembrie 2015 a Curtii de Apel Bucuresti (privind pe cele ale inc. Hodis Vasile) (A se vedea si DUP Volumul 13, filele 4-41 – note CNSAS, 220-232 HODIS Vasile, 268 – 292 PIRVULESCU Marin). In ambele cazuri, instantele au stabilit ca arestarea sub acoperirea Militiei „mascheaza, in esenta, reprimarea unei persoane animata de puternice conceptii anticomuniste si antitotalitare. Abuzul faptelor descrise anterior rezida si din faptul ca principala proba folosita in probatiunea unei fapte de drept comun (detinere de mijloace de plata straine) a reprezentat-o un in scris privat, un jurnal ce continea „comentarii cu caracter profund dusmanos” la adresa conducerii P.C.R. si a sotilor CEAUSESCU”.

Sentinta nr. 2115 a Curtii de Apel Bucuresti a stabilit si faptul ca perioada de ancheta a inculpatilor asupra victimei a inclus data 24.10.1985 („Pe parcursul anchetei, desfasurata in perioada 07.01.1985 24.10.1985, maiorul PIRVULESCU Marin din cadrul DIRECTIEI a VI a, in calitate de organ de cercetare penala a preluat sub semnatura olografa de la URSU Gheorghe Emil 16 declaratii”) iar nu doar pana in mai 1985, cum a pretins prima instanta.

Mai mult, aceeasi sentinta civila a stabilit ca ancheta politica asupra lui Gheorghe Ursu privind „**continutul jurnalului intim confiscat cu prilejul perchezitiilor, relatiile cu mai multe persoane din randul emigratiei, in special cu ziaristi ai postului de radio „Europa Libera”, relatiile cu scriitori si oameni de cultura**” au avut „**ca finalitate arestarea acestuia, sub invinuirea de „detinere de mijloace de plata straine**”. In final, in sentinta respectiva se consemneaza: „In urma agresiunilor la care a fost supus in arestul Militiei din capitala, in noiembrie 1985, acesta a decedat la Spitalul Penitenciar Jilava”.

Prima instanta a ignorat si sentintele mai sus mentionate, desi acestea au autoritate de lucru judecat.

- Desi prima instanta a luat act de faptul ca "rezolutia de neincepere a urmaririi penale [pe motive politice, nn] a fost adusa la cunostinta victimei Ursu Gheorghe Emil la data de 24.10.1985", a ignorat mai multe probe esentiale pentru stabilirea identitatii ofiterilor de Securitate care l-au anchetat violent pe Gheorghe Ursu :
  - o la aceeasi data, cand victima era in arestul militiei, cei doi inculpati i-au luat acestuia o declaratie in legatura cu "unele publicatii cu continut anticomunist, aduse de mine din Occident", fiind in continuare interesati de „**publicatii detinute contrar legii sau cu continut necorespunzator.**” (Declaratia din 24.10.1985, preluata prin semnatura olografa de ambii inculpati, Dosarul Penal, DUP Vol 17, fila 9). Asa cum a observat si instanta civila care l-a condamnat pe inc. Pirvulescu pentru activitate de politie politica (sentinta civila Nr. 2299 din dosarul nr.2912/2/2015, Curtea de Apel Bucuresti) la 14.08.1985 *mr. PIRVULESCU MARIN* emisese un Referat cu propunerea de a nu se incepe urmarirea penala cu privire la savarsirea de catre URSU GHEORGHE EMIL a infractiunii de „propaganda impotriva oranduirii socialiste, prev. de art. 166 Cod penal”.

- Adresa din 22.10.1985 a **inculpatului PIRVULESCU** catre Securitatea Municipiului Bucuresti (SMB) (DUI Udrea vol 1 fila 149) care se refera la o „**sursa**” folosita de inculpat pe langa Gheorghe Ursu,

Alaturi de zeci de marturii – unele mentionate de prima instanta, altele omise, dupa cum vom arata mai jos – documentele amintite mai sus dovedesc fara dubiu **implicare inculpatilor in anchetarea victimei dupa luarea masurii arestarii preventive**. Adica tocmai ceea ce prima instanta a eludat prin inexplicabila asertiune: „*Inculpatii Parvulescu Marin si Hodis Vasile nu au recunoascut comiterea faptelor pentru care s-a dispus trimiterea in judecata, negand orice implicare in anchetarea victimei dupa luarea masurii arestarii preventive, celelalte probe neoferind certitudini cu privire la acest aspect”.*

In sumar, este vorba de urmatoarele declaratii, in cea mai mare parte eludate de prima instanta:

- **Casapu Mitrus Laurentiu**: „*cu 2-3 zile inainte de a fi dus la spitalul penitenciar Jilava, ing. Ursu a fost scos la ancheta dimineata, si adus de acolo batut intr-o patura, intrucit nu mai putea merge. Ursu acuza in special dureri abdominale. Cert este ca fusese scos la ancheta de anchetatorul lui care era maior PIRVULESCU sau Florescu. In tot timpul care a urmat a urlat de durere, dar nu i s-au acordat ingrijiri medicale*”. In aceste declaratii este evident vorba de anchetatorul PIRVULESCU Marin, deoarece in intregul material probator **nu a existat un anchetator maior Florescu**, care sa se ocupe de cazul Ursu.
- **Toader Florica** (subofiter de paza in arestul IGM) si **Ion Nicolae** (subofiter de paza in arestul Securitatii) **l-au identificat pe PIRVULESCU Marin cand acesta l-a scos la ancheta pe Ursu Gheorghe Emil din arestul IGM**.
- **Palamariu Florinel** il identifica pe inculpatul PIRVULESCU Marin in baza semnaturii pe bonul de scoatere la ancheta. De la acea ancheta, victima a fost adusa de la ancheta „**rosu la fata**” si cu „*probleme de mers*”. Martorul arata l-a scos pe Gheorghe Ursu la ancheta la Securitate de cel putin patru ori. De fiecare data, „***l-am vazut pe Ursu Gheorghe si cand s-a intors de la ancheta, acesta fiind tot rosu la fata***”. „***Primul bon de scoatere din arest pentru a fi anchetat de Securitate a lui Ursu Gheorghe Emil era semnat de PIRVULESCU***”. Prin contrast, martorul mentioneaza ca „*[...] de la ancheta maiorului Popescu [de la IGM] nu s-a intors niciodata rosu la fata si nici cu probleme de mers*”. Martorul a putut astfel concluziona ca „*tot ce s-a intimplat*” lui Gheorghe Ursu „*s-a datorat Securitatii*”, si ca „*domnul PIRVULESCU l-a batut pe Ursu Gheorghe intrucat acesta l-a scos la ancheta in ziua in care s-a intors rosu la fata*”.
- **Caracostea Stere** : „***Inca din prima seara a zilei in care a fost introdus in arest a fost scos la ancheta de catre un ofiter anchetator de Securitate despre care Ursu Gheorghe mi-a povestit ca este acelasi cu cel care l-a anchetat si inainte de a fi arestat preventiv si ca avea gradul de locotenent***. ***Cand s-a intors in camera acesta prezenta urme de violenta pe obrazul drept si in zona urechii (in spatele urechii). Ursu Gheorghe Emil a povestit cum a fost batut de locotenentul de securitate***.” Or, anchetatorii lui Ursu Gheorghe Emil dinainte ca acesta sa fie arestat preventiv au fost PIRVULESCU Marin si HODIS Vasile, cel de-al doilea avand gradul de locotenent. In declaratiile anterioare, Caracostea Stere a afirmat ca

ofiterul anchetator, care „**il mai cercetase cu ceva timp in urma, il lasase si acum il reancheta**”, respectiv „**cand era in stare de libertate a fost anchetat de acelasi ofiter de Securitate**”, era "**maior de securitate**". Deci prin acele declaratii, martorul Caracostea Stere il identifica pe maiorul **PIRVULESCU Marin**, neexistind nici un capitan din cadrul Directiei a VI-a Cercetari Penale care sa-l fi anchetat pe Ursu Gheorghe Emil. **Rezulta astfel ca Gheorghe Ursu i-a mentionat pe cei doi anchetatori ai sai, inculpatii PIRVULESCU si HODIS, in diverse ocazii, ambii fiind cei care l-au anchetat si in perioada anterioara arestarii preventive.**

- Declaratiile de mai sus sunt coroborate de documentele din DUI Udrea si Dosarul Penal 66142 al Securitatii, din care rezulta ca cei doi inculpati **au continuat anchetarea lui Gheorghe Ursu si in timpul incarcerarii acestuia** (spre exemplu, adresa inculpatului Pirvulescu din 22.10.1985 si declaratiile luate victimei si **semnate de ambii inculpati** pe 24.10.1985). De altfel, cei doi **au continuat sa lucreze, tot impreuna, la dosarul Ursu Gheorghe Emil inca aproape doi ani dupa decesului acestuia**, conform precesului-verbal si altor documente DSS din august 1987.
- Cu privire la situarea in timp a batailor relatate de martorul Caracostea Stere se impune a fi observat faptul ca, in ultima declaratie data in cursul urmaririi penale, martorul Caracostea Stere se refera la „**inceputul lunii octombrie 1985**”. Aceasta perioada se verifica si din registrul de mutari ale arestatilor in camerele de detentie, respectiv mutarile la camera 1 (pe **1 octombrie**) si camera 30 (pe **18 octombrie**, deci dupa cele trei zile de izolare severa). Conform adeverintei de reciclare la Gradistea, inculpatul Pirvulescu Marin ar fi revenit pe 16 octombrie. **Si din acest punct de vedere ar rezulta ca cel putin in acea perioada (inceputul lui octombrie) in care inculpatul PIRVULESCU Marin nu s-ar fi aflat in unitate, locotenentul HODIS Vasile a fost cel care a desfasurat anchetarea violenta a lui Gheorghe Ursu.**
- Probele de mai sus, coroborate cu declaratiile inculpatilor („**la toate actele de cercetare ... in cauza a participat si ... col (rez) Hodis Vasile**”) dovedesc ca la **ancheta violenta din 15.11.1985 au participat ambii inculpati.**
- Judecatorul de fond nu a analizat declaratiile date de Gheorghe Ursu in fata inculpatilor din care rezulta insistenta cu care cei doi au incercat sa-l faca sa-si renege scrisorile difuzate prin Europa Libera. Or, victima a raspus de fiecare data ca le-a scris ca o „**datorie fata de propria constiinta**”. Mai mult, o datorie si fata de locatarii blocurilor avariate de cutremur. Cu toate amenintarile, el a continuat sa scrie adevarul: ca inginerii au fost impiedicati de catre "**Conducerea Superioara**" a CC al PCR "**la cel mai inalt nivel**" sa faca consolidarea si ca "**la un eventual nou cutremur exista riscul pierderilor de vietii omenesti**", intrucat "**aceste blocuri s-ar putea prabusi**". Deci, o acuzatie pentru un ordin criminal impotriva Secretarului General. Aceasta in pofida insistentelor inculpatilor sa declare ca ar fi trimis acele scrisori pentru o "**remuneratie materiala**", sau in „**momente de ratacire**”, din cauza unor „**nemultumiri personale**”.
- Prima instanta a ignorat si alte inscrieri care dovedesc ca Gheorghe Ursu a ramas si in anii '80 ferm hotarat sa-si difuzeze public textele impotriva dictaturii: "**am datorita sa informez Europa Libera si sa cer difuzarea acestor texte care trebuie sa contribuie la spargerea unui compact**

zid de minciuni scarnave". Lucru pe care a continuat sa-l faca. Victima a precizat anchetatorilor ca nu era vorba de vreo "obligatie fata de Europa Libera" ci de "**datoria morala**" (Declaratia din 17.01.1985, preluata prin semnatura olografa de la victima de catre inc. Pirvulescu. Dosarul Penal, Vol. 17 DUP). Gheorghe Ursu considera ca emisiunile Europei Libere trebuiau sa aiba "**forta demascatoare**", "**trebuie sa tina treaza ura romanilor contra regimului totalitar in care traiesc, sa-i indemne la rasvratire organizata sau macar la nesupunere, sau macar sa faca totul spre a-si mentine libertatea de gindire**" (Dosarul Penal, Vol 17 DUP, fila 40).

- Instanta de fond a ignorat si alte fapte pe care inculpatii le-au considerat – conform dosarului penal intocmit lui Gheorghe Ursu - de o mare gravitate:
  - o Faptul ca in jurnal, in continuarea unor insemnari "**ce denigreaza lucrarile congresului PCR**" existau consemnate "**actiuni de atentat** [ce ar fi urmat sa fie] **savirsite de mine contra vietii unei persoane care indeplinea o activitate importanta de stat**", inclusiv "**faptul daca as putea face rost de o arma cu luneta pentru a ucide**." (Dosarul Penal, Vol. 17 DUP, fila 22). Ideea "**actiunilor de atentat**" a fost frecvent abordata in jurnal si in ancheta asupra lui Gheorghe Ursu (a se vedea, spre exemplu, notele din 27 ianuarie si 10 aprilie 1982 din jurnal, mentionate in declaratia data in fata inculpatilor la 02.03.1985 (Dosarul Penal, Vol. 17 DUP).
  - o Planul lui Gheorghe Ursu, discutat cu mai multi prieteni scriitori, "**de a ruga pe un delegat la Congres sa citeasca... in Congresul XII al PCR**" manifestul antitotalitar pe care l-a tinut afisat pe perete la serviciul sau. E vorba de un mesaj privitor la "**necesitatea luptei impotriva statului**" respectiv, "**primejdia ca in fruntea statului sa stea vreme indelungata acelasi cetatean** : " (filele 22-23, si in declaratia data in fata inculpatilor la 02.03.1985, Dosarul Penal, Vol. 17 DUP).
  - o Intentia lui Gheorghe Ursu, si aceasta discutata cu alti prieteni, de a forma un guvern in urma rasturnarii regimului Ceausescu (Declaratia datata 10.01.1985 in fata inculpatului Pirvulescu Marin, in Dosarul Penal, Vol. 17 DUP).
  - o Refuzul explicit al lui Gheorghe Ursu de a divulga numele celor cu care planuia actiuni „dusmanoase”: „**Refuz sa scriu in declaratii numele prietenilor**" (Dosarul Penal, DUP Vol 17, fila 37 verso). Instanta de asemenea a ignorat declaratiile martorilor din care rezulta ca Gheorghe Ursu a refuzat sa-si „divulge” prietenii chiar si sub tortura, in timpul detentiei: „**Dupa bataile care i-au fost administrate de catre anchetatori, asa cum mi-a spus ing. Ursu, starea sanatatii devenise subreda. Mi-a spus ca era batut de anchetator, ofiter de Securitate, intrucat acesta dorea sa divulge si numele altor colegi ai ing. Ursu** ” (Martorul Caracostea) ; era batut si in celula pentru a fi „**constrans sa declare ceea ce nu recunostea in ancheta**” (martorul Barabancea); tortionarii aveau "**de lucru cu Ursu si nu au ce-i face ca nu recunoaste**” (martorul Udrea si altii).
  - o Faptul ca jurnalul era destinat publicarii, conform declaratiilor date de Gheorghe Ursu chiar in fata inculpatilor : "**... insasi in jurnal am relatat faptul ca as dori sa-l public... de ce n-ar urma Jurnalul politic 1943-1981 ?**"

Obiectivele stabilite prin planurile de masuri care-l vizau direct pe Gheorghe Ursu, ca oponent al regimului, dar și dosarul penal întocmit de Securitate victimei, denota scopurile explicite urmărite de inculpatii Pirvulescu Marin și Hodis Vasile, conform obiectivelor trasate de superiori (vezi raportul DSS din 30.01.1985), și anume:

- Rechizitionarea jurnalului tinut *"in vederea publicării"*, de către Gheorghe Ursu în care acesta **"denigrează realitățile din țara noastră, politica internă și externă a statului român"**, continuând *"comentarii dusmanoase din emisiunile postului de radio autointitulat "Europa liberă"*, și *"grave manifestări de calomnie și defaimare a conducerii de partid și de stat"*.
- Rechizitionarea *"tipariturilor în limba română cu **continut anticomunist**"* primite de la *"emigratia reacționară română de la Paris"* și *"comentarii ai postului de radio autointitulat "Europa liberă"*, pe care Gheorghe Ursu le-a introdus în țară de-a lungul anilor.
- Identificarea persoanelor care au luat cunoștința de afișele tinute de Gheorghe Ursu la locul de muncă *"ce conțin referiri la necesitatea luptei împotriva statului"* și scopul pentru care acesta le-a afișat.
- Să înceapă *"urmărirea penală, continuarea cercetărilor sub stare de arest"* întrucât **"URSU GHEORGHE EMIL a desfășurat o intensă activitate de propagandă dusmanoasă prin acțiuni directe sau prin intermediul unor **oficine de propagandă reacționară din străinătate**"**.
- Să afle modul în care Gheorghe Ursu **"a furnizat postului de radio autointitulat "Europa liberă"** materiale în care **"a comentat de pe poziții dusmanoase măsurile luate de partid în domeniul construcțiilor din România, ca au făcut obiectul mai multor emisiuni"**.
- Să obțină de la victima schimbarea *"atitudinii"* față de **"măsurile luate de partid"**, respectiv retractarea acuzațiilor privind împotriva dictatorului Nicolae Ceaușescu. În acest scop, inculpatii i-au solicitat în mod repetat să declare că scrisorile trimise la Europa Liberă le-ar fi scris **nu din convingere**, ci pentru o *"remuneratie materială"* din partea postului de radio sau *"agenților străine"*.
- **"Aprofundarea"** relațiilor pe care *"cel în cauză le întretine cu unii scriitori care se află în atenția organelor de securitate pentru concepțiile lor dusmanoase"*.

Acest două obiective din urmă au fost și cele mai importante pentru Securitate, ele fiind solicitate explicit chiar de către șeful Securității interne, martorul Iulian Vlad (a se vedea Dosarul Penal, în DUP Vol 17, fila 81).

Or, din probatoriul administrat rezultă cu claritate că în timpul anchetei din stare de libertate, inculpatii nu și-au atins tocmai aceste principale obiective trasate. Așa cum se menționează și în rechizitoriul cauzei, Gheorghe Ursu a refuzat, *"de a le furniza date și probe cu privire la personalitățile menționate în jurnalul său"*. Mai mult, în declarațiile date în fața inculpaților Gheorghe Ursu nu numai că nu a retractat acuzațiile aduse dictatorului, dar le-a reiterat în mod deschis. Astfel, el scria că a fost **"împiedicat"** de către **Conducerea Superioară**, să facă consolidările blocurilor avariate de cutremur, că la CC al PCR **"s-au luat hotărâri care nu corespundeau realității"**, care comportau **"riscul pierderilor de vieti omenesti"** și că astfel el s-a văzut **"constrins de propria conștiință"** să scrie la Europa Liberă.

Din multiplele declaratii ale martorilor rezulta de altfel ca exact acestea au fost si motivele pentru care victima a fost torturata in arest, respectiv :

- ca nu vroia "sa divulge **si numele altor colegi**" (martorul Caracostea Stere);
- nu recunostea „**ce bani a primit**” pentru scrisorile sale „care erau impotriva regimului de atunci” (martorul Pascale);
- martorii mai mentioneaza in sa in mod repetat si celelalte motive ale anchetei violente la care a fost supusa victima : "*maiorul de securitate*" care "*il mai cercetase cu ceva timp in urma, il lasase si acum il reancheta*" pentru "**jurnalele pe care le tinuse...**", respectiv "**documente impotriva regimului**". Pentru acestea era "**lovit la palme, ulterior in zona capului... Aceste urme de lovituri apareau dupa fiecare interogator**" (Martorul Caracostea). Era anchetat "**un jurnal (caiet) in care a facut aprecieri injurioase la adresa familiei Ceausescu... cand a revenit ne-a povestit ca a fost intrebat in legatura cu caietul respectiv**" (martorul Radu Vasile). Era cercetat de Securitate pentru ca "**avea un jurnal in care scria de familia Ceausescu si era corespondent la Europa Libera**", drept pentru care "**la revenirea in camera Ursu Gheorghe isi freca palmele si am vazut ca le avea congestionate...**" iar ulterior "**la revenirea in camera Ursu Gheorghe se tineau cu miinile de burta**" (martorul Manda Gheorghe). Era intrebat de "*un manuscris legat de]*...**Elena si Nicolae Ceausescu...**", era lovit pentru ca "**nu a recunoscut la ancheta niciodata faptele ce i se imputau**", legate de "**legaturi cu Europa Libera si Vocea Americii**" (martorul Udrea), etc.

In atare situatie, apare ca lipsita de fundament afirmatia primei instante potrivit careia „din actele dosarului **nu rezulta cu certitudine**” care ar fi fost „*mobilul acestei anchete, efectuate de organele de securitate dupa ce oficial in dosarul penal in care victima fusese cercetata pentru infractiuni de competenta acestora se adoptase o solutie de netrimiteri in judecata.*” In schimb, instanta de fond:

- apreciaza (fara sa ofere vreun argument faptic sau logic) ca « *nu opiniile personale ale victimei Ursu Gheorghe Emil despre conducerea de stat si de partid si politica partidului comunist sau consemnarile sale denigratoare, jignitoare la adresa conducatorului statului au generat anchetarea sa in continuare si de organele de securitate, actiunile intreprinse de lucuratorii de securitate nefiind, in mod evident, de razbunare* » ;
- emite in continuare o nebuloasa presupunere in aceasta privinta: „*motivul cel mai probabil al anchetarii de catre lucuratorii de securitate au fost in fapt **alte informatii** pe care le detinea victima Ursu Gheorghe Emil, ce prezentau interes pentru organele de securitate, informatii ce nu au fost oferite de acesta cu ocazia audierilor anterioare in legatura cu consemnarile din jurnalul sau*”;
- pentru ca in final sa-si schimbe din nou ipoteza cu privire la mobilul torturilor, acceptand ca victima, « *in timp ce era arestata preventiv pentru comiterea unor infractiuni de drept comun, era anchetata in continuare neoficial de organele de securitate, cel mai probabil, **pentru a furniza informatii cu privire la persoanele mentionate in jurnalul sau** [...]* ».

Instanta nu ofera o justificare pentru respingerea celorlalte motive mentionate mai sus, dovedite din abundenta de martori si restul materialului probator. Insa dincolo de aceasta lacuna, chiar daca ar fi sa admintem asertiunea (fara acoperire probatorie) ca « *lucratorii de securitate* » ar fi cautat in fapt sa extraga « *alte informatii pe care le detinea victima* », acest fapt nu schimba :

- realitatea **torturilor din ancheta** si a **regimului de o violenta extrema** la care a fost supusa victima pentru ca « *lucratorii* » respectivi sa obtina « *alte informatii* »;
- faptul ca respectivii « *lucratori de securitate* » erau deci intr-o relatie de adversitate cu victima, care evident nu dorea sa le ofere acele « *alte informatii* », desi in acele conditii **era evident cazuta sub puterea lor**;
- dupa cum nu schimba nici realitatea faptului (demonstrat de acelasi material probator) ca « *lucratorii de securitate* » respectivi **nu erau altii decat cei doi inculpati**.

I.3 Incadrarea juridica data faptelor ce formeaza obiectul judecatii

Prin rechizitoriul emis in cauza faptele imputate inculpatilor Pirvulescu Marin si Hodis Vasile au fost incadrate juridic in prevederile art.439 alin.1 lit. e, g si k din noul C.pen. (*infractiuni contra umanitatii*) iar cele imputate inculpatilor Postelnicu Tudor si Homostean George in prevederile art.48 rap. la art.439 alin.1 lit.e, g si k din noul C.pen. (*complicitate la infractiuni contra umanitatii*).

Desi este de domeniul evidentei faptul ca norma de incriminare interna in care au fost incadrate conduitele ilicite ale inculpatilor nu era in vigoare la data comiterii acestora, trimiterea in judecata prin raportare la aceasta incadrare juridica a fost justificata prin aceea ca, la data savarsirii tuturor actelor materiale retinute in sarcina inculpatilor, crimele contra umanitatii erau definite si confirmate prin Statutul Tribunalului Militar International de la Nurnberg din data de 08 august 1945 (art.6 lit.c) si respectiv prin Rezolutiile Adunarii Generale a Organizatiei Natiunilor Unite 3 (I) si 95 (I) din datele de 13 februarie si 11 decembrie 1946, recunoscute de Statul Roman.

Curtea Europeana a Drepturilor Omului a statuat in jurisprudenta sa ca nu a fost incalcat *principiul nullum crimen sine lege* in acele situatii in care condamnarea s-a bazat pe o prevedere legala ce nu era in vigoare la data savarsirii faptelor atata timp cat **conduita prohibita era prevazuta in dreptul international**, care era suficient de previzibil avand in vedere calitatea autorului³.

In alta situatie⁴, Curtea a retinut o incalcare a art.7 din Conventie intrucat nu s-a putut stabili ca solutia de condamnare dispusa de instanta nationala s-a bazat pe dreptul international in vigoare la momentul faptelor.

Esential este asadar ca, in acele situatii in care legislatia nationala nu prevede anumite fapte, ele sa fie suficient de bine conturate in legislatia internationala astfel incat sa fie indeplinita cerinta previzibilitatii.

---

³ A se vedea in acest sens Hotararea Kononov c. Letoniei din 17.05.2010, disponibila pe www.hudoc.echr.coe.int

⁴ Vasiliauskas c. Lituaniiei, 35343/05, Hotararea din 20.10.2015

Astfel cum s-a retinut în cuprinsul rechizitoriului, „*inculpatii Pirvulescu Marin și Hodis Vasile, în calitate de ofiteri anchetatori în cadrul Direcției a VI-a a D.S.S. (absolvenți ai Facultății de Drept) aveau obligația de a cunoaște și de a respecta pactele și convențiile internaționale cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului. **Aceștia trebuiau să cunoască faptul că libertatea de exprimare și de manifestare a opiniilor reprezintă un drept al omului care nu putea fi suprimat sau ingradit pe motive politice.***”

Prin sentința apelată instanța de fond a dispus schimbarea încadrării juridice a faptelor pentru care a fost dispusă trimiterea în judecată a inculpatilor Pirvulescu Marin și Hodis Vasile, din infracțiunea prevăzută de art.439 alin.1 lit.e,g,k din noul C.pen. în infracțiunea prevăzută de art. 358 alin.1 și 3 C.pen. din 1969, iar pentru inculpatul Postelnicu Tudor din infracțiunea prevăzută de art.48 rap. la art.439 alin.1 lit.e, j, k din noul C.pen. în infracțiunea prevăzută de art.26 rap. la art.358 alin.1 și 3 C.pen.din 1969, apreciind că legea veche este mai favorabilă inculpatilor.

Deși inițial instanța a susținut că „*incriminarea cuprinsă în art.439 C.pen. nu are corespondent în Codul penal anterior sub aspectul situației premise și a(l) elementelor constitutive*”, ulterior a constatat că, „*având în vedere faptele deduse judecării, împrejurările și cauzele ce au condus la decesul victimei Ursu Gheorghe Emil (...) corespondentul ar fi dispozițiile art.358 alin.1 și 3.*”, constatare care o contrazice evident pe prima. (Dacă prevederile ambelor norme de incriminare nu ar fi fost echivalente și aplicabile, cum s-ar fi putut invoca legea mai favorabilă?)

De asemenea, instanța nu a analizat aplicarea în speță a normelor internaționale mai sus amintite, care defineau și impuneau sancționarea crimelor împotriva umanității.

Ca urmare, deși instanța de fond a admis că faptele deduse judecării erau sancționate de legislația națională atât la data comiterii lor cât și ulterior, a considerat, fără temei, că acestea nu ar îndeplini cerința tipicității pentru a constitui infracțiuni, întrucât ar lipsi atât situația premisa reclamată de norma de incriminare cât și calitatea cerută subiectului pasiv.

II. NETEMEINICIA ȘI NELEGALITATEA SENTINTEI APELATE

II.1 Instanța de fond a apreciat în mod neintemeiat că nu se regăsește în cauza condiția preexistentă privind situația premisa a infracțiunii de *tratamente neomenoase*

Instanța de fond a retinut că „*în structura infracțiunii de tratamente neomenoase și deci în conținutul juridic intra ca parte componentă și o situație premisa.*”

Fapta de tratamente neomenoase față de o persoană căzută sub puterea adversarului nu poate fi concepută și deci savarsită fără existența în prealabil a unei situații de conflict în sfera careia persoanele, în mod indeterminat ca număr și indeletnicire, se afla unele față de altele ca adversari.

Această situație de conflict (razboi, rupere de relații între state, incursiune de bande pe teritoriul țării, etc.) constituie situația premisa în structura infracțiunii.

Un conflict limitat la cateva persoane nu poate fi considerat ca situatie premisa”.

Prima instanta a interpretat restrictiv aceasta cerinta, limitand practic incidenta normei la acele situatii extreme petrecute in timp de razboi ori pe perioada unui conflict armat, in conditiile in care din intrepretarea sintagmei „si in general a oricarei persoane cazute sub puterea adversarului” rezulta ca legiuitorul a avut in vedere existenta unui raport de adversitate ce nu presupune cu necesitate o stare de razboi, rupere de relatii intre state, incursiune de bande etc.

In acest sens, invocam si Decizia nr.2579/7.07.2009, pronuntata de INALTA CURTE DE CASATIE SI JUSTITIE, SECTIA PENALA, in Dosarul nr. 61/81/2000, in cuprinsul careia se mentioneaza « Din interpretarea art.358 alin.(1) C.pen. cu referire la art.358 alin.(4) C.pen., Inalta Curte constata ca acest text de lege **nu se aplica exclusiv faptelor savarsite in timp de razboi**, care de altfel constituie o forma agravata, motiv pentru care dispozitivul sentintei este corect “.

In jurisprudenta nationala⁵, situatia premisa a infractiunii de tratamente neomenoase a fost descrisa in urmatoorii termeni:

*Faptele retinute in sarcina inculpatului au avut drept situatie premisa o **stare de adversitate** in care acesta s-a plasat conform vointei si prin manifestari neechivoce proprii, in raport cu intreaga colectivitate a acelor detinuti considerati, potrivit ideologiei politice impuse la nivel statal, chiar prin dispozitii cu caracter constitutional, „dusmani” ai „regimului de democratie populara” pe care el a fost desemnat sa il reprezinte in lupta cu acestia, pentru a asigura reprimarea lor.*

*Constatarea Curtii cu privire la existenta acestui **raport de adversitate**, ca situatie premisa a infractiunii de tratamente neomenoase, este in acord cu jurisprudenta Inaltei Curti de Casatie si Justitie, care in considerentele Deciziei penale nr.2579/2009, referindu-se la aceeasi infractiune, a retinut, cu privire la perioada istorico-politica in care au fost savarsite si faptele ce fac obiectul judecatii in prezenta cauza, existenta unei situatii de conflict intre agentii statului ce functionau in locuri de detinere, carora autoritatile statale comuniste le-au permis sau le-au tolerat sa actioneze ca adevarati tortionari pe de o parte si victimele, private de libertate, ale actiunilor acestora de suprimare fizica si psihica, pe de alta parte.*

Existenta infractiunii de tratamente neomenoase, in variantele retinute de Curte, avand, ca subiect pasiv, orice persoana cazuta sub puterea adversarului, nu este conditionata de savarsirea faptelor pe timp de razboi sau impotriva unor combatanti de razboi, norma de incriminare analizata necontinand nicio dispozitie in acest sens. Imprejurarea ca, in aceleasi variante de savarsire, infractiunea poate avea, ca subiect pasiv, intre altii, prizonierii de razboi, nu poate conduce la o astfel de concluzie, intrucat textul incriminator este clar formulat si previzibil pentru destinatarii sai, acesta prevazand, in mod explicit, ca faptele mentionate, alternativ, drept elemente materiale ale laturii obiective a infractiunii realizeaza continutul constitutiv al acesteia si atunci cand sunt indreptate, in general, impotriva oricarei alte persoane, in afara celor anume precizate, cazuta sub puterea adversarului, fara a face vreo distinctie dupa cum comiterea lor are loc in vreme de razboi sau pe timp de pace. De asemenea, crimele impotriva umanitatii,

---

⁵ Curtea de Apel Bucuresti – Sent.pen. nr.122/F/24.07.2015, pronuntata in dosarul penal nr. 3986/2/2014, avand ca obiect faptele comise de tortionarul Visinescu Alexandru, mentinuta prin Decizia nr.51/A/10.02.2016 a Inaltei Curti de Casatie si Justitie

independent de savarsirea lor pe timp de razboi sau de pace, erau definite si confirmate, la data savarsirii tuturor actelor materiale retinute in sarcina inculpatului (care putea astfel sa prevada angajarea raspunderii sale pentru infractiuni de aceasta natura), prin Statutul Tribunalului Militar International de la Nurnberg din data de 08 august 1945 (art.6 lit.c) si, respectiv, prin Rezolutiile Adunarii Generale a Organizatiei Natiunilor Unite 3 (I) si 95 (I) din datele de 13 februarie 1946 si 11 decembrie 1946, astfel: uciderea, exterminarea, plasarea in sclavie, deportarea si orice alte acte inumane comise impotriva oricarei populatii civile, inainte sau in timpul razboiului, precum si persecutiile pe motive, intre altele, politice, indiferent daca aceste fapte constituiau sau nu o incalcare a dreptului intern al tarii unde au fost comise.

Curtea a mentionat, si in acest context, jurisprudenta Curtii Europene a Drepturilor Omului, care, fiind sesizata sa se pronunte asupra pretinsei incalcari a dispozitiilor art.7 din Conventia pentru apararea drepturilor omului si a libertatilor fundamentale, din perspectiva principiului legalitatii incriminarii, in doua cauze in care instantele nationale au pronuntat, dupa anul 1990, hotarari de condamnare pentru fapte savarsite de agenti ai statului in perioada regimurilor comuniste din tarile respective (cauzele Streletz, Kessler, Krenz c. Germania si Polednova c. Republica Ceha), a aratat, constatand ca nu au fost incalcate dispozitiile invocate, ca imprejurarea neefectuării de cercetari in acea perioada si cea a urmaririi penale si condamnării dupa reinstaurarea regimurilor democratice nu inseamna deloc ca faptele stabilite nu constituiau infractiuni potrivit dreptului intern al fiecaruia dintre acele state la momentul comiterii lor.

Tot instanta europeana a statuat, cu referire la previzibilitatea si accesibilitatea normei de incriminare, ca persoanele care desfasoara o activitate profesionala (astfel cum, la momentul faptelor judecate, era si inculpatul) trebuie sa dea dovada de o prudenta mai mare in exercitarea activitatii lor, fiind de asteptat ca acestea sa-si asume riscurile inerente acelei activitati (cauza Pessino c. Franta) si, respectiv, ca, pentru un cadru militar (calitate avuta si de inculpat la acelasi moment), raspunderea penala individuala este definita si prin raportare la obligatia de a respecta instrumentele internationale ale drepturilor omului, cele cu relevanta in speta fiind deja mentionate (cauza Kononov c. Letonia).

Infractiunea de tratamente neomnoase este prevazuta, tot ca infractiune contra pacii si omenirii, in Titlul XI al Partii Speciale din Codul penal 1968 - Legea nr.15/1968 (publicata in Buletinul Oficial nr.79-79bis din data de 21 iunie 1968) - intrat in vigoare la data de 01 ianuarie 1969. Conform art.358 alin.1 din Codul penal 1968, supunerea la tratamente neomnoase a oricarei persoane cazute sub puterea adversarului se pedepseste cu inchisoare de la 5 la 15 ani, iar, in alin.3, este prevazuta o varianta agravata a infractiunii, constand in torturarea, mutilarea sau exterminarea celor prevazuti in alin.1, pedepsita cu moartea ori cu inchisoarea de la 15 ani la 20 de ani. In plus fata de norma precedenta, este prevazuta, ca varianta agravata, pedepsita numai cu moartea (art.358 alin.4), savarsirea oricareia dintre faptele ce constituie elementul material al laturii obiective a infractiunii in timp de razboi, fiind astfel evidenta, si sub imperiul noii norme, incriminarea acelor fapte si in cazul comiterii lor pe vreme de pace.

Prin sentinta apelata instanta a negat insasi existenta unei stari de adversitate, a unui conflict vadit intre organele Securitatii si persoanele ce nu agreau politica de partid si de stat a dictatorului Nicolae Ceausescu, apreciind ca „**politica statului roman la acea data nu era de reprimare a fortelor de opozitie fata de regimul politic si conducatorul statului prin violenta si eliminare fizica.**”

Aceasta constatare a judecatorului de fond este lipsita de suport probator (fiind aparent bazata exclusiv pe marturiile fostilor ofiteri de Securitate, care evident nu sunt credibile in acest caz), cu ignorarea a sute de documente de arhiva aflate la dosarul cauzei, deci nu poate fundamenta o hotarare judecatoreasca.

In acest sens, instanta de fond pretinde ca „dupa anul 1965 nu se poate retine o intentie clara de exterminare sistematica fizica si psihica din partea autoritatilor statului a tuturor opozantilor politici, fiind utilizate alte metode, ca si cazul poetei Nina Cassian, pentru temperarea si controlarea acestora, respectiv influentarea pozitiva a persoanei, in sensul renuntarii la astfel de preocupari, prin intermediul familiei, prietenilor, colegilor precum si arest la domiciliu, urmarire informativa, filaj, interceptari.”

Desigur ca aceste metode erau utilizate de organele Securitatii si au fost utilizate si in privinta victimei Ursu Gheorghe Emil dar se naste intrebarea fireasca: cum pot fi calificate bataile aplicate chiar martorilor Radu Filipescu si Petre Mihai Bacanu⁶ (care a ramas cu un deget deformat in urma torturii aplicate chiar de inc. PIRVULESCU⁷); asupra Doinei Cornea si fiului ei, Leontin Iuhas; torturile cumplite indurate in detentie de Vasile Paraschiv, Iulius Filip, Dumitru Iuga, Radu Negrescu-Sutu si grupul Canal 77, Radu Chesaru (care ulterior s-a sinucis, torturat de acelasi inc. PIRVULESCU), Aurel State (care a fost ucis in bataie), Florin Fonea (in urma batailor a fost internat in stare grava in spital, fara a putea fi salvat), Gheorghe Gherghina (ramas cu afectiuni grave care i-au dus ulterior moartea) si Ionel Nicolae, reprimarea Sindicatului Liber al Oamenilor Muncii din Romania (SLOMR), ai carui membrii au fost arestati, batuti in mod inuman, iar unii au disparut fara urma; reprimarea revoltei de la Brasov din noiembrie 1987, cand zeci de manifestanti au fost arestati, supusi la torturi salbatice fizice si psihice, inclusiv femeile (chiar si o femeie insarcinata), obligati sa dea declaratii false sau impotriva colegilor, anchetati abuziv in regim de privatiune de somn (zi si noapte), deportati, umiliti, dintre care unii au decedat ulterior ca urmare a loviturilor primite, sau au ramas cu vatamari psihice care i-au afectat toata viata; preotul Gheorghe Calciu-Dumitreasa (ca si GHEORGHE URUSU, torturat sistematic in inchisoare, la ordinul securitatii, de doi detinuti violenti de drept comun,; tinut intr-un colt al celulei fara permisiunea de a minca, bea, sau a se usura); sutele de opozanti „anihilati” prin internari fortate in spitale psihiatrice (spre exemplu, ca urmare a sesizarilor trimise organelor de partid, Teodor Negulescu a fost anchetat de Securitate si apoi internat abuziv, ca si Vasile Paraschiv, la Spitalul de neuro-psihiatrie Sapoca)?

Cum pot fi calificate atacurile asupra personalului Europei Libere si opozantilor din afara tarii? A fost dovedit planul Securitatii de a-i elimina pe disidentii Paul Goma si Virgil Tanase; pe Carol Kiraly, care devenise un oponent al lui Ceausescu in privinta drepturilor minoritatilor; Sergiu Manoliu, care organizase o demonstratie anticeausista, abia a scapat cu viata unui atentat ordonat de Ceausescu si organizat de DIE. Pacea a avut

---

⁶ In mod straniu, pentru a-si sustine teza “non-violentei” regimului Ceausescu, instanta de fond i-a dat de exemplu pe martorii Radu Filipescu si Petre Mihai Bacanu, drept cazuri de disidenti care “nu au fost supusi aceluasi regim ca si victima Ursu Gheorghe Emil », ignorand, evident, depozitiile celor doi, care dovedesc toamai violenta Securitatii ceausiste : „**Cand era vorba de violenta in ancheta, in ceea ce ma priveste era chemat mr. Pirvulescu [...] mi-a zdrobit degetul mijlociu de la mana dreapta in usa, mi-a tumefiat fata. Acelasi ofiter [la perchezitie] a intrat in camera baiatului meu care la acea data avea 16 ani si pe care l-a lovit si l-a aruncat din patul in care dormea fiind pe la ora 2 noaptea. [Radu Chesaru] mi-a povestit ca in timpul arestarii a fost si el victima mr. Pirvulescu. Din pacate Chesaru s-a sinucis” (Petre Mihai Bacanu) ; « **Ofiterul de Securitate a fost dur, ancheta a inceput cu violenta fizica, lovituri cu pumnul, cu bastonul** ».**

⁷ Judecatorul de fond a refuzat ca martorul Bacanu sa-i arate diformitatea in sala de judecata, respingand intrebarea partii civile in acest sens.

misiunea sa organizeze uciderea tuturor disidentilor fugiti in strainatate, inclusiv pe Goma si Constantin Rauta, si sa bombardeze sediul Europei Libere; trei directori ai acestui post de radio au murit in imprejurari suspecte (Noel Bernard⁸, Mihai Cismarescu si Vlad Georgescu, care de altfel fusese amenintat cu moartea de agenti ai Securitatii). La Europa Libera au fost atentate cu bomba (este de notorietate cazul Carlos Sacalul, teroristul folosit de Securitate in acest scop), redactorii postului au primit colete-capcana, iar Monica Lovinescu a fost maltratata in plina strada.

Cum pot fi calificate miile de cazuri de „*anihilare*” a opozantilor mai putin cunoscuti, arestati, ca si Gheorghe Ursu, „*sub acoperirea militiei*” si deseori condamnati sub pretexte de drept comun, inclusiv pentru „*compromitere*” si „*defaimare*”, cazuri demonstrate de dosarele de la CNSAS depuse ca probe la dosarul cauzei?⁹

Cum calificam represiunea prin torturi greu de imaginat a detinutilor de la Aiud si de la Rahova, a muncitorilor brasoveni in noiembrie 1987, mortii si ranitii Revolutiei din decembrie 1989, sutele de manifestanti din Timisoara, Bucuresti si alte orase care s-au ridicat cu curaj impotriva tiraniei pentru a fi arestati si batuti salbatic de anchetatorii Securitatii si militiei? **Au fost si acestea parte din „*influentarea pozitiva*” de „*dupa anul 1965*” prin care „*autoritatile statului*” au „*temperat si controlat*”, dupa cum pretinde prima instanta, „*toti opozantii politici*”, „*in sensul renuntarii la astfel de preocupari*”?**

Ce se intampla atunci cand influentarea pozitiva, arestul la domiciliu, urmarirea informativa, filajul si interceptarile nu s-au dovededit suficiente pentru obtinerea rezultatului dorit de lucratorii de Securitate?

Raspunsul la aceasta intrebare rezulta din zecile de volume de material probator, si chiar din actiunile intreprinse de inculpatii Pirvulescu Marin si Hodis Vasile impotriva persoanei vatamate Ursu Gheorghe Emil, subiectul a carui „*influentare pozitiva*” esuase si care nu a fost abandonat, urmarindu-se reeducarea sau, in caz de nereusita, eliminarea lui prin metode de o violenta extrema, asa cum probele au dovedit-o.

Sefii serviciilor si directiilor din Securitate pur si simplu nu acceptau ca o persoana anchetata sa refuze sa „colaboreze”, lucru relevat chiar de inculpatul PIRVULESCU, in sedinta din 24 aprilie 2019, in fata primei instante. Cand i s-au citit unele din declaratiile lui Gheorghe Ursu date chiar in fata lui („*Refuz sa scriu in declaratii numele prietenilor*” - Dosarul Penal, DUP Vol 17, fila 37 verso), inculpatul a raspuns : „*Nu cred ca in atatia ani de ancheta sa fi facut vreo persoana astfel de declaratii. **Daca as fi mers cu o astfel de declaratie la seful de serviciu cred ca as fi fost sanctionat***”.

*

⁸ Conform documentelor gasite la CNSAS, colonelul „Tiseanu Ion” (nume conspirativ), din Sectorul 6, se ocupa de postul de radio Europa Libera. Pe numele sau real Ioan Toma (n. 2 septembrie 1930, Moreni, jud. Dambovita, fiul lui Alexandru si Alexandrina), este cel care semneaza, alaturi de alt ofiter mentionat in document (colonelul „Damian Marin”), celebrul Plan de masuri in cazul Noël Bernard din 18 august 1980, in care propunea, intre altele, „**introducerea de explozivi sau efectuarea unor modificari tehnice la autoturismele lor**” (ale angajatilor Europei Libere, n.n.). In martie 1981, colonelul „Tiseanu” putea nota satisfacut, **cand a aflat ca Noël Bernard era in convalescenta dupa operatia de cancer**, ca „**masurile intreprinse de noi incep sa aiba efect**”.

⁹ A se vedea si studiul „*Discernamintul politic si juridic al Securitatii - Deghizarile represiunii in timpul regimului Ceausescu*”, Noua Revista de Drepturile Omului nr. 1/2018).

Este relevant faptul ca judecatorul de fond isi contrazice, in finalul motivarii sentintei apelate, propria teza a „non-violentei” represiunii ceausite: „Este adevarat ca in anii 1980 se realiza in ceea ce ii privea pe opozantii regimului comunist, urmarirea informativa, filajul, interceptarea convorbirilor telefonice si a corespondentei, cercetarea si arestarea pentru infractiuni de competenta organelor de securitate, plasarea in arest la domiciliu, **fiind uneori exercitate chiar si violente fizice**, insa nici un alt lucrator de securitate, astfel implicat, nu a fost trimis in judecata pentru infractiuni similare celor din prezenta cauza”.

Desi admite asadar faptul ca organele de Securitate practicau exercitarea unor violente fizice asupra opozantilor regimului comunist cercetati, prima instanta constata ca: „nici un alt lucrator de securitate, astfel implicat, nu a fost trimis in judecata”.

Altfel spus, o solutie de condamnare nu ar putea fi dispusa in lipsa unei jurisprudente similare. Dincolo de netemeinicia juridica si logica¹⁰ a acestei asertiuni, ea este pur si simplu falsa. Inca din anii '90 **au existat inculpari si chiar condamnari**, inclusiv ale unor **cadre de Securitate, pentru fapte similare, comise in anii '80**. Le vom explicita in sectiunea urmatoare.

*

In linia contradictiilor interne, prima instanta a luat totusi act si de o **relatie de adversitate** intre anchetatorii Securitatii si victima : "Curtea constata ca din materialul probator existent la dosarul prezentei cauze rezulta ca victima Ursu Gheorghe Emil, de la momentul arestarii sale [...] si [pana la] data decesului, **a fost anchetat nu numai de organele de politie [...] ci si de organele de securitate, in aceasta perioada fiind exercitate si violentele fizice asupra sa**".

Mai mult, in motivarea sentintei apelate se consemneaza ca martorii "au confirmat , prin declaratiile date, atat in cursul urmaririi penale, cat si al cercetarii judecatoresti ca, desi oficial, victima Ursu Gheorghe Emil era arestata pentru comiterea unur infractiuni de drept comun, a fost de mai multe ori scoasa din Arestul Directiei Cercetari Penale din cadrul Inspectoratului General al Militiei si **condusa la ancheta la organele de securitate, de unde nu se intorcea intr-o stare fizica corespunzatoare**. Astfel, martorul Palamariu Florinel a declarat ca **victima s-a intors de la ancheta rosu la fata, dandu-i impresia ca nu se tine bine pe picioare**. De asemenea, martorul Cimpoeru Vasile a precizat ca victima era sperziata cand s-a intors de la ancheta, iar martorul Ionita Stefan a mentionat ca odata sau de doua ori l-a vazut cand era adus de la ancheta de la Directia a-VI-a , **fiind tinut de subofiteri pentru a se deplasa**."

Si totusi, judecatorul de fond a concluzionat, stupefiant, ca Gheorghe Ursu **nu a fost o persoana cazuta sub puterea adversarului** , sub motivul ca victima "s-a bucurat si de o libertate de miscare [...] intre anii 1974 – 1981 a calatorit de nenumarate ori in Occident", si ca nu l-ar putea numi « disident » (vom reveni la semnificatia neobisnuita pe care judecatorul de fond a acordat-o acestui termen).

---

¹⁰ O astfel de cerinta (existenta unor condamnari anterioare) pentru situatia premisa ar face, evident, legislatia privind infractiunile contra pacii si omenirii imposibil de aplicat, pentru simplul motiv ca **prima condamnare** nu va avea niciodata o "**condamnare anterioara**"!

Dar cum altfel s-ar putea numi **relatia dintre victima si anchetatorii care au exercitat "violentele fizice asupra sa"**, decat una de **adversitate** ?

Mai mult, dupa cum am evidentiat anterior, judecatorul de fond a eludat cea mai mare parte din declaratiile care probeaza **torturile la care a fost supus Gheorghe Ursu de inculpati** (e vorba, printre altele, de declaratiile martorilor Casapu Mitrus Laurentiu, Ion Nicolae, Palamariu Florinel, Caracostea Stere, Toader Florica, Ion Nicolae).

Pe de alta parte, instanta de fond a luat act de **regimul inuman impus victimei in arest** la ordinul Securitatii:

- « *conditii necorespunzatoare de detentie, mult mai grele si impreuna cu alti arestati, printre care si informatori ai militiei, detinuti periculosi [...], camera in care se aflau fiind data in consemn, in sensul ca subofiterii de militie care asigurau paza nu aveau voie sa intervina cand victima era lovita de colegii de camera* »;
- « *De asemenea, desi potrivit regulamentului locului de detentie, victima nu se incadra in categoria celor ce trebuiau scosi de ancheta cu catuse, se proceda in acest fel, a fost sanctionata extrem de aspru pentru nerespectarea regimului de detentie- 3 zile izolare severa, a fost agresata in mod repetat fizic si psihic, nefiindu-i acordata asistenta medicala* ».

Mai mult, se specifica faptul ca "**tratamentul la care a fost supusa victima in arest realizandu-se in interesul organelor de securitate**".

Atunci, cum se poate numi relatia dintre victima si organele de Securitate care au impus respectivul regim inuman, de « *exterminare* », dupa cum au declarat martorii, decat « **de adversitate** », iar Gheorghe Ursu, o victima « **cazuta sub puterea adversarului** », respectiv Securitatea si cei doi inculpati?

Mai mult, judecatorul de fond a evitat sa mentioneze cea mai mare parte din declaratiile care **probeaza acel regim de exterminare** (respectiv ale martorilor Ghebac Radu, Popa Dan, Clita Marian, Radu Gheorghe, Pascale Gheorghe, Martin Cristian, Ionita Stefan, Udrea Marian, Munteanu Ion, Barabancea Traian-Doru, etc). Aceste marturii pot fi sumarizate astfel:

- Era vorba de „*executarea unui **ordin dat de Securitate** care cei din celula trebuiau sa-l execute[...]* Ordinul includea **schingiuri**... De fiecare data cind era batut, **nu numai eu puteam sa aud urletele lui, ci toti arestatii**".
- Pentru ceilalti arestati era „*un fapt notoriu ca Gheorghe Ursu este impotriva lui Ceausescu... impotriva sistemului... In timp ce Ursu era schingiuit, era intrebat de **scrisori trimise afara din tara si ce bani ai primit pentru ele**, scrisori care erau **impotriva regimului de atunci**” (PASCALE Gheorghe)*
- "In camera vecina ... doi detinuti il maltratau pe al treilea... **il anchetau, il bateau... intrebau de...** [un manuscris legat de]...**Elena si Nicolae Ceausescu**... Era o complicitate intre cei doi si militianul supraveghetor". (MARTIN Cristian).

„Despre Ursu Gheorghe am aflat [...] ca avea legături cu Europa Libera și Vocea Americii, ca acest detinut **nu a recunoscut la ancheta niciodată faptele ce i se imputau** și de aceea fusesera introdusi în camera cu el cei doi informatori [...] De câte ori detinutul era dus la ancheta, se făcea o audiere a lui în camera de către Clita și Radu Gheorghe și aceasta discuție era interceptată telefonic prin T.O. prin care se interceptau convorbirile din camera, astfel ca cel ce asculta auzea tot **inclusiv urletele**” (Udrea Marian). La varful piramidei dictaturii, o altă dovadă a existenței unui raport de adversitate (mai precis spus, un conflict politic ireconciliabil) între agenții statului și cetățenii care nu îmbrățisau politica partidului și a statului și cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu o constituie și stenograma ședinței Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, din data de 30 martie 1977, publicată în integralitate în lucrarea profesorului Lucian Boia, „Strania istorie a comunismului românesc (și nefericitele ei consecințe)”.¹¹

Din perspectiva conturării situației premisa specifică infracțiunii în discuție prezintă relevanța următoarele pasaje din această stenogramă:

Tov. Nicolae Ceaușescu:

[...]

„Să vedem de ce am convocat ședința. În legătura cu unele probleme privind activitatea magarului acesta de Goma, care continua să ia legătura prin telefon, și acum, la Europa Libera, s-a publicat o listă cu aproape 180 de oameni care au semnat-o.

Tot felul de oameni sînt, nici unul nu este cunoscut; este și asta adevărat. Aici este, inclusiv un antrenor Horvath Constantin. Nu-l cunoașteți. **Asta înseamnă că organele noastre de securitate nu și-au făcut datoria** în nici un fel, deși ne-au spus că ei urmăresc și știu fiecare mișcare a lui Goma. Am aflat că alaltăieri seara a fost la Ambasada americană și întretine legătura cu ambasadorul. De altfel, ieri, tovarășii au arestat un istoric, pe Vlad Georgescu, de la Institutul acesta de istorie.”

[...]

„De altfel, acesta este un magar, așa de ultima speță și **eu le-am dat aprobare să-l aresteze**, dar cu întârziere, după ce a depus documentele, cu întârziere, la ambasada americană.

De ce trebuia să stați să depuna documentele. **Avem din acest punct de vedere niste carente foarte serioase în activitatea organelor noastre de securitate.** Pentru că aceasta, indiferent de elementul declansat care este, trebuia de la început, ca și în cazul altora, de comunicat organizațiilor de partid județene, trebuia acționat cu fermitate. Nu s-a făcut nimic.

Tovarășii mi-au spus: „Am mai înregistrat, știți noi câte ceva!” Nu se poate să stăm așa; s-a introdus un spirit nu știu cum dracu să-l numesc, dar parca sînt niste protopopi la interne.

---

¹¹ L. Boia – Strania istorie a comunismului românesc (și nefericitele ei consecințe), Ed. Humanitas, București 2016, pag.

Problemele umanitare, problemele umanismului revolutionar, presupun inclusiv **masuri ferme impotriva oricaror manifestari dusmanoase** care lovesc in interesele poporului, ale clasei muncitoare.”

[...]

„Am convocat intreaga conducere, pina la sefi de sectie din Ministerul de Interne, din directiile acestea, pentru ca trebuie sa punem foarte serios ordine aici. In primul rind, trebuie pus capat oricaror activitati si legaturi ale lui Goma cu orice legaturi cu ambasade straine. **Trebuie arestat si trimis in judecata pentru spionaj.**”

[...]

„Mai sunt unii care o fac pe oamenii atotstiutori, pe oamenii un fel de „mecena”, care apar ca slujitori ai artei, ai culturii, poarta discutii libere, pina cand sint gata sa mearga si in piata sa discute. Trebuie si aici sa punem capat. (...) Sintem un partid revolutionar si **cine nu se supune disciplinei revolutionare, trebuie sa traga consecintele.** Nu putem sa admitem nici un fel de indisciplina si dezordine.”

[...]

(...) „Acum ca il plateam institutul acesta, a scris alta lucrare. Cum ii zice?”

Tov. Nicolae Plesita:

„„Ciurma lui Caragiale”, o parodie in legatura cu acest caz, cu cutremurul din zilele noastre. Calomiaza grav politica partidului, legata de eforturile de redresare ale economiei noastre.”

Tov. Nicolae Ceausescu:

„Si sa-i dam acum „ciurma”, **sa-l trintim 20-25 de ani si sa munceasca pina o invata istoria bine.** Asa sa le facem la toti acestia, imbecili; **nici un fel de inima fata de asemenea oameni.**”

[...]

„**Trebuie loviti, propriu-zis, fara crutare.**”

[...]

„Cu acesta care este aici, cu Goma, nici un fel de miscare. Intrerupt telefonul, orice legaturi, cum incearca sa ia legatura cu ambasadorul, arestat public, pentru spionaj si trimis in judecata. Fara nici un fel de discutii si cu toti care vor proceda asa.

Acestia care sint pe lista aceasta, cu organele de securitate respective, o comisie de partid in fiecare judet, sa stea de vorba cu ei, sa se vada daca este asa sau nu, pentru ca nu s-a stat de vorba cu niciunul si sa se procedeze in raport cu pozitia pe care o vor avea. Chiar daca este asa cum se spune aici ca i-a dat telefon, sa fie pusi in colectivul de intreprindere in discutie, judecati si ce vor hotari muncitorii. **Daca vor sa-i bata, sa-i bata.(...)**”

[...]

„Am pus aceste probleme aici, la Comitetul Politic executiv, pentru ca este vorba de probleme de munca, de partid, de masuri de partid si cu aceasta trebuie sa incetam cu activitatea de propaganda. Sigur, organele de securitate isi fac datoria pe linia lor in conformitate cu legile. Trebuia sa-si faca, pentru **ca eu nu sunt multumit de felul cum s-a actionat si consider ca nu si-au facut datoria.**”

Conform lucrării C.N.S.A.S. citate si in rechizitoriu¹², „**principala metoda ilegala de ancheta** folosita de Securitate a fost **tortura**, cu repercusiuni atat in plan social, ca factor psihologic, de provocare si utilizare a fricii drept instrument de dominatie, cat si pentru atingerea unor scopuri imediate, prin obtinerea unor informatii considerate utile. in egala masura, Securitatea apela si la alte metode ilegale de ancheta, respectiv:

- folosirea bataii si a subalimentatiei prelungite, in scopul obtinerii de declaratii acuzatoare;
- presiuni morale pentru strangerea persoanelor anchetate de a declara ce li se impunea;
- falsificarea unor declaratii date de persoanele anchetate si folosirea de scrisori plastografiate pentru a obtine recunoasterea unor fapte;
- redactarea unor declaratii in lipsa persoanelor anchetate sau consemnarea unor raspunsuri nereale, pe care persoanele anchetate erau constranse sa le semneze etc.

Masurile indreptate impotriva unor diverse categorii de persoane erau luate, de cele mai multe ori, sub acoperire organelor de militie, evidenta pasapoartelor, unitatilor de graniceri si de frontiera, dar si a unitatilor administrative locale sau centrale (consilii populare, consilii judetene etc.)”.

Din documentul CNSAS cota D 120, vol 1 (depus la dosar), rezulta ca in anii '80 preocuparile prioritare ale Securitatii – conform indicatiilor primite de la Comandantul suprem – erau „**persoanele care intretin legaturi suspecte cu elemente ostile din cadrul emigratiei, intre care angajati si colaboratori ai postului de radio Europa Libera**” (f. 116), „**anturaje constituite din elemente cu pozitie ostila**”(f. 116v), „**cei care comenteaza negativ politica partidului si statului nostru, unii oameni de cultura, indeosebi in randul scriitorilor din Capitala**”, cei cu preocupari „**de a realiza, in scopul publicarii in tara sau strainatate, lucrari literar-artistice cu continut ostil sau interpretabil (f. 116v)**”.

In atare situatie este evident faptul ca, si ulterior anului 1965 a existat o situatie de conflict intre agenti ai statului (Militie, Securitate) si persoanele apreciate drept dusmani ai regimului politic si ai conducatorului suprem. Prin frica omniprezenta de Securitate si informatorii sai, populatia tarii a fost fortata sa accepte timp de 24 de ani dictatura cuplului Ceausescu, un regim nefast care a dus tara in pragul falimentului material si moral. Conflictul ireconciliabil enuntat mai sus s-a manifestat in **mii de alte cazuri de disidenti si opozanti ai regimului Ceausescu**, cunoscuti sau mai putin cunoscuti la acea vreme, care au fost arestati,

---

¹² CNSAS. Coordonator Florica Dobre. autori E. Neagoe-Plesa si L. Plesa. *Securitatea, Actiuni si Metode 1967-1989 - Documente inedite din arhivele secrete ale comunismului, Bucuresti 2006.* pag. V-XIX

maltratați, depuși abuziv în spitale psihiatrice, unii făcuți dispăruți, cazuri documentate pe larg prin probele cu înscrisuri depuse la dosarul cauzei¹³. Apogeul represiunii dictaturii Ceaușescu și al Securității l-au constituit

¹³ Toate aceste crime ale dictaturii Ceaușescu au fost probate și analizate inclusiv în Raportul Comisiei prezidențiale pentru analiza dictaturii comuniste din România, care se afla și el atașat la dosarul cauzei. A se vedea exemplele concrete ale represiunii ceaușiste, descrise în documente de la CNSAS dar și într-o bogată literatură istoriografică (un sumar de la reprimarea studenților de la Universitatea București (1965), reprimarea grevistilor din Valea Jiului (1977), unii din liderii cărora au dispărut ulterior în condiții suspecte, reprimarea sistematică a oricăror alte mișcări muncitorești contestatoare (grevele din 1980 și 1981 în București, de la Ploiești și Pitești, manifestațiile anti-ceaușiste de la Timișoara din 23 august 1981, protestul din 1981 din orașul Motru; grevele din 1983 din Maramureș, Uzina de Autocamioane „Steagul Rosu” din Brașov, Timișoara - februarie 1985, Arad - august 1986, Cluj și Turda - noiembrie 1986, Uzilele Nicolina din Iași - februarie 1986), represiunea salbatică împotriva muncitorului disident Vasile Paraschiv, reprimarea revoltei de la Brașov, noiembrie 1987, prin arastări, torturi, deportări și dispariții suspecte, reprimarea mișcării Paul Goma (1977), inclusiv a mai multor scriitori, persecuțiile asupra cultelor (Nicolae Radoi, Petru Cocarteu, Ionel Prejban, Dimitrie Iancu, Ludovic Osvath și Nicolae Traian Bogdan; unii morți în condiții suspecte: Sabin Teodosiu, Petru Clipa, Nicolae Traian Bogdan); preotul Gheorghe Calciu-Dumitreasa - ca și GHEORGHE URȘU, torturat sistematic în închisoare de doi deținuți de drept comun violenti, la ordinul Securității; ceilalți disidenți români cunoscuți de Securitate care au fost urmăriți, izolați, intimidati, amenințați, unii arestați, anchetați, torturați sau uciși. Printre aceștia: Radu Negrescu-Sutu și grupul Canal 77, martorul Radu Filipescu (batut în arest), martorul Gabriel Andreescu, Mihai Botez, Vlad Georgescu, Dorin Tudoran, Dan Petrescu și Grupul de la Iași, Liviu Cangeopol, Doina Cornea și fiul ei, Leontin Iuhas (batuți atât în beciurile Securității cât și de milițienii care i-au păzit timp de mai mulți ani), Dumitru Iuga (supus, ca și alți deținuți politici, unui regim de exterminare prin foame, frig, izolare, neacordare a tratamentului medical, *“o presiune continuă, fizică, psihică și morală cu scopul evident de a fi redus la tăcere (reeducat)”*); el însuși martor al unor torturi care i-au *“zguduit profund integritatea”* și care *“nu pot constitui un titlu de mandrie pentru un popor civilizată...: am numărat nu mai puțin de 70 (saptezeci) de lovituri aplicate unui deținut pentru a-l determina să marturisească o faptă (incalcare de regulament, desigur) pe care o comisese. Mușchi atrofiați, articulații uscate, slabit sub limita tolerabilului, boala de ulcer amplificată, pielea de pe trup zbărcită de parca să avea 70 de ani (alimentație proastă, unilaterală, lipsită de vitamine) sistemul nervos la limita rezistenței sale – lipsit de minimumul necesar de mijloace de informare menite să mențină viabil un spirit uman, presat fizic prin mijloace brutale, traumatizat psihic prin umilire și desconsiderare, moral prin încarcerarea mea alături de indivizi... viciați până în maduva oaselor, lipsit de orice apărare (în afara echilibrului meu interior) în fața agresivității primitive a acestora... distrugerea vederii și a danturii”*); Mircea Dinescu, Grupul de Acțiune Banat și Wiliam Totok, Aurel State și Florin Fonea, Iulius Filip (torturat salbatic în detenție), Dan Desliu, Eva Gymes, Nicu Stăncescu, Membrii sindicatului „Libertatea”, Sindicatului liber Zărnești (Mihai Torjo, Marin Brancoveanu, Marian Lupoi, Victor Serban, Monica Serban, Ioan Voicu), Grupul Victor Totu (Victor Totu, Gheorghe Pavel, Florea Vlasceanu), Constantin Purcaru și Ion Ilie, Gheorghe Gherghina și Ionel Nicolae, Marin Iancu, Grupul lui Barabas Francisc (cu Márton Piroška, Barabas János), Borbely Ernő, Buzas Laszlo și Biro Katalin, 2on Bugar, Arpad Viski, Gheorghe Nastasescu, Nicolae Litoiu și Gheorghe Manu, Sindicatului Liber al Oamenilor Muncii din România (membrii au fost arestați, unii au dispărut fără urmă; batuți, urmăriți, izolați, internați în spitale psihiatrice; s-au făcut presiuni asupra familiilor; condamnați la închisoare pentru propagandă împotriva orânduirii socialiste, sau pentru pretexte de drept comun, ca și în cazul lui Gheorghe Ursu), Mircea Raceanu, Semnatarii Scrisorii celor 6 (Gheorghe Apostol, Alexandru Barladeanu, Corneliu Manescu, Grigore Raceanu, Constantin Pirvulescu și Silviu Brucan), Grupul de la România Liberă (printre care martorul Petre Mihai Bacanu - au fost acuzați inițial de „complot”, apoi li s-au înscenat pretexte de drept comun, ca și lui Gheorghe Ursu, fiind anchetați și de inculpații Hodis și Pirvulescu, care au participat și la percheziții; martorul Petre Mihai Bacanu fiind torturat de inculpatul Pirvulescu, Radu Chesaru (și acesta torturat de inculpatul Pirvulescu), Puiu Ioan, Fistioc Ion, Nisipeanu Ștefan, Knapik Emil, Bogdan Nicolae, Olteanu Carol, Pantea Gheorghe, Guseila Ioan; Pop Dumitru-Alexandru, Beciu Nicolae. Multe din cazurile enumerate au fost „soluționate” prin procese trucate (mascări sub pretexte de drept comun, ca și în cazul lui Gheorghe Ursu). De fapt, **metoda mascării represiunii sub pretexte de drept comun a fost metoda predilectă a lui Nicolae Ceaușescu și a Securității (asa cum a confirmat și martorul Alexandru Olaru), fiind aplicată în mii de alte cazuri.**

Represiunea ceaușistă și-a atins **apogeul violentei în Revoluția din decembrie 1989**, când mii de manifestanți au fost arestați și batuți salbatic, și alte mii au fost uciși sau ranți prin împușcare. A fost culminarea și dovada cea mai concludentă a caracterului criminal al atacului sistematic și generalizat împotriva opozanților săi.

Din documente din arhiva CNSAS (de ex. cota D 16527, Vol 63) rezultă că în România dictaturii ceaușiste, **intreaga populație era suspectă**. Din ordinul „Comandantului suprem” și al Ministrului de Interne, **Tudor Postelnicu**, trebuiau identificate *“în localități, medii, obiective, toate elementele pretabile de acțiuni protestatatoare”*. În anul 1978, *„pe baza indicațiilor Comandantului nostru suprem, Conducerea Departamentului securității statului”* a ordonat să se ia *“toate măsurile ce se impun pentru cunoașterea și prevenirea, cu promptitudine a activității aceloră care duc acțiuni ostile și se dedau la orice fapte antisociale sub influența propagandei din exterior”*.

Din documentul CNSAS cota D 120, vol 1 (depus la dosar), rezultă că preocupări prioritare ale Securității – conform indicațiilor primite de la Comandantul suprem – erau *„persoanele care întretin legături suspecte cu elemente ostile din cadrul emigratiei, între care angajați și colaboratori ai postului de radio Europa Liberă”* (f. 116),

„**anturaje constituite din elemente cu pozitie ostila**” (f. 116v), „**cei care comenteaza negativ politica partidului si statului nostru, unii oameni de cultura, indeosebi in randul scriitorilor din Capitala**”, cei cu preocupari „**de a realiza, in scopul publicarii in tara sau strainatate, lucrari literar-artistice cu continut ostil sau interpretabil (f. 116v)**”. **Toate acestea sunt categorii in care s-a situat Gheorghe Ursu.**

Un numar semnificativ de exemple extrase din planurile de masuri, articolele din revista Securitatea si rapoartele Securitatii depuse ca mijloace de proba la prezenta cauza demonstreaza fara putinta de tagada politica de camuflare a represiunii politice „**sub acoperirea Militiei**” in perioada Ceausescu. Cateva citate semnificative in acest sens:

Inculpatul Tudor Postelnicu: „**lucratorii de Securitate sa ia masuri ferme, fara ca aceste actiuni sa dea prilej de alertare a unor organisme internationale de drepturile omului**”; „**sa actionam cu militia pentru a evita implicatiile politice asupra intereselor romanesti peste hotare**”. „S-a actionat cu bune rezultate, impreuna cu organele de militia, pentru neutralizarea actiunilor ostile prin sanctiuni de drept comun”. „In unele cazuri interesele de stat legate de imaginea externa au condus la finalizarea anchetei fara condamnare pe linie de securitate pentru ca oportunitatea (de a condamna pentru fapte de drept comun) avea prioritate fata de incadrarea legala (reala)”. „S-au solutionat pe criteriul oportunitatii [pentru fapte de drept comun] cazurile in care o condamnare pentru infractiuni contra securitatii ar fi putut ajunge la cunostinta unor organizatii Internationale de drepturile omului.” Se recomanda: „Sesizarea altor organe – de militia, procuratura... – pentru a preintimpina actiuni ostile si „sanctionarea acestora ca infractiuni de drept comun.” „Compromiterea si izolarea personale anchetate” se realiza si prin „condamnarea lor pentru fapte de drept comun”. Se urmarea ca persoanele anchetate pentru propaganda impotriva oranduirii socialiste, aflate in stare de arest pentru fapte de drept comun, sa ofere „date de interes operativ”, precum „anturajul persoanei anchetate” si natura relatiilor cu acestia.

In sfarsit, din documentele din arhiva CNSAS cota D 16527, Vol 63 rezulta logica necesitatii camuflarii represiunii politice, in cuvintele inculpatului Tudor Postelnicu: „**S-a mers prea mult pe linia unor masuri de securitate pura, am iesit prea mult in fata, fapt ce a fost exploatat de mai multe persoane, organizatii internationale, si in loc sa ne facem un serviciu, ne-am facut un deserviciu. Toti lucratorii de securitate sa ia masuri ferme pentru contracararea oricaror influente ostile si activitati clandestine... insa fara ca actiunile noastre sa constituie prilej de adresare a celor interesati... la diferite organe si organisme internationale si sa faca uz de drepturile omului**”. (p. 99v). Tot seful Securitatii din acel moment, inculpatul Tudor Postelnicu, le-a trasat urmatoarea sarcina sefilor de securitati judetene: „**Sa-i gasim ca borfasi, ca hoti (subl.m.), sa actionam cu militia, cu alte organe din statul nostru si sa nu facem din aceasta o chestiune politica care, ulterior, sa aibe implicatii asupra intereselor romanesti peste hotare**”. (p. 99v).

„Neutralizarea” se realiza prin „combinatii informative”, prin „patrunderea secreta in locuinta unui element urmarit”, prin „recrutarea informatorilor din anturaj” si „infiltrarea de informatori in anturaj”, prin „filaj”, „dezinformarea celui urmarit”, „controlul scrierilor ascunse”, „tehnica operativa” (ascultarea telefoanelor, citirea scrisorilor, instalarea de microfoane etc), „urmarirea informativa”, „influentarea pozitiva” (prin amenintari), „actiuni de dezinformare” in anturaj si „compromiterea si izolarea elementelor principale”, „legende” (diseminarea de informatii false, dar verosimile, cu privire la „obiectiv”), „crearea de disensiuni intre elementele urmarite si destramarea anturajelor lor”, „avertizarea celui urmarit”, crearea „convingerii” persoanelor urmarite ca „descoperirea activitatii lor se datoreste vigilentei unor oameni constititi cu care au venit in contact” (deci nu informatorilor sau a tradarii membrilor anturajului); in ultima instanta, persoana urmarita putea fi retinuta „**de catre alte organe (de militia (subl.m.), de granicieri etc.) sau sub acoperirea acestora (subl.m.)**” (p. 163-307).

Din documentul din arhiva CNSAS cota D 5625 (lucrarea secreta „Discernamantul politic si juridic, cerinta principala a organizarii si desfasurarii activitatii organelor de Securitate si Militie”) rezulta motivele pentru care represiunea politica trebuia disimulata „**sub alte infractiuni**”: 1. Diminuarea „**implicatiilor externe**” ale actiunilor politiei politice, a caror demascare in Occident „**lovea in prestigiul**” dictatorului pe plan international. (f. 44). 2. Evitarea „**impresiei unei activitati intense**” pe plan intern impotriva dictatorului (f. 44).

Din alte inscrieri aflate la dosarul cauzei (ACNSAS, cota C 4038, Vol 1, cota D 552, etc) rezulta prevalenta cazurilor „**elementelor periculoase**” capabile de „**savarsirea unor fapte de natura a afecta securitatea statului**”, respectiv „**autorii de inscrieri cu continut ostil**” in care „**s-a inceput urmarirea penala pentru infractiuni de drept comun**” (f. 50v). E vorba de mii de alte cazuri de opozanti politic, cazuri **similare cu ale inginerului Gheorghe Ursu**, care a fost arestat de militia si anchetat in continuare de Securitate in timpul detentiei la militia. Din tabelul statistic „**Actiuni si masuri preventive – semestrul I / 1988**” din acest dosar descoperim ca la nivelul tarii, Securitatea recursea la **4.912 „sesizari ale organelor de militia si procuratura**”, de unde se poate trage o concluzie asupra magnitudinii deghizarii represiunii „**sub acoperirea militiei si procuraturii**” (f. 32-33).

Rapoartele de activitate ale Directiei a VI-a cercetari penale demonstreaza ca cazul lui Gheorghe Ursu nu a fost singular in activitatea inculpatilor si colegilor lor. Deghizarea represiunii politice sub infractiuni de drept comun a fost regula: „**Actionand in spiritul Programului de masuri al Departamentului Securitatii Statului pe anul 1985, impreuna cu Unitatea speciala „S”, s-a trecut mai operativ la finalizarea, prin masuri adecvate si, de regula, sub acoperirea organelor de militia, a 81 cazuri de autori de inscrieri cu continut necorespunzator. In cercetari s-a acordat o mai mare atentie stabilirii mobilului si scopului urmarit de faptuitori si, atunci cand s-a impus**

mile de victime (ucisi, raniti, arestati abuziv si batuti salbatic la Timisoara, Bucuresti si in alte orase ale tarii) de la Revolutia din decembrie 1989¹⁴.

De altfel, pentru crimele de la Revolutie, inclusiv pentru torturile la care au fost supusi manifestantii arestati in Timisoara intre 16-20 decembrie si in Bucuresti in noaptea de 21 decembrie, desi nu s-au elucidat toate cazurile, au fost procese si condamnari. Acest fapt judecatorului de fond evident ca l-a eludat atunci cand a scris ca « **nici un alt lucrator de securitate, astfel implicat, nu a fost trimis in judecata pentru infractiuni similare celor din prezenta cauza** ».¹⁵

tragerea la raspundere penala, prin extinderea cercetarilor, am realizat aceasta pentru infractiuni de drept comun.”, D 8852, vol. 1, f. 23-24. Trebuie subliniat ca raportul trimestrial din care face parte citatul de mai sus vizeaza sfarsitul anului 1985, perioada in care, conform probelor din dosarul cauzei, inginerul Gheorghe Ursu a fost anchetat, torturat si ucis de Securitate „sub acoperirea militiei”, el facand evident parte din cele 81 de cazuri de „**autori de inscrisuri cu continut necorespunzator**”. De altfel, in acelasi an 1985, inculpatul **Pirvulescu Marin**, a fost evidentiata pentru o „**contributie mai mare adusa la indeplinirea sarcinilor ce au stat in fata unitatii in anul 1985, pe linie de cercetare penala**”.(f. 5v). Conform sefului Directiei a VI-a, acest „mod de solutionare” (mascarea represiunii politice in infractiuni de drept comun) era aplicat in acele cazuri in care „obiectivul” nu putea fi „influentat pozitiv” si ramanea „ostil”, situatie in care erau necesare „masuri ferme” de „neutralizare”.

Duritatea anchetelor Directiei a VI-a Cercetari Penale a Securitatii se intelege si ea din aceste rapoarte: „[In] cazurile care privesc actiuni si manifestari dusmanoase cu caracter propagandistic... in actiunile de riposta hotarata impotriva propagandei nocive din exterior... in curmarea unor astfel de activitati, **sa renuntam la masurile timide si de suprafata si sa actionam cu toata fermitatea** (subl.m)” - D 8852, vol. 1, f. 41v.

In acest sens, trebuie observata si prioritatea acordata de Directia a VI-a „**stabilirii mobilului si scopului urmarit de faptuitori**”, strategia Securitatii fiind, conform directivelor, de a-l proteja si in acest fel de dictator, demonstrand ca **opozantii nu il contestau din convingere**, ci pentru alte „**mobilitati si scopuri**”, respectiv pentru „**rezolvarea unor nemulumiri personale sau profesionale**”, din cauza unor „**afectiuni psihice**” (deseori autorii erau etichetati ca „**dezaxati**”) , scrise „sub influenta oficinelor de propaganda straine” si mai ales, „**pentru remunerarea materiala**” din partea acestora.

Cazul lui Gheorghe Ursu s-a in scris si din acest punct de vedere in strategia regimului Ceausescu. La toate intrebarile inculpatilor care incercau sa-l determine sa retracteze continutul scrisorilor trimise la Europa Libera, pentru care ar fi primit „bani”, el a subliniat in mod repetat, „foarte clar” ca scrisorile „**nu au fost determinate in nici un fel de alte persoane**” ci „**de datorita fata de constiinta**”, ca nu a primit „**nici un fel de remuneratie**” pentru ele, si ca „**organele responsabile**” si „**locatarii**” blocurilor ramase neconsolidate trebuie sa stie ca „**ca la un eventual alt cutremur aceste blocuri s-ar putea prabusi**”, cu „**riscul pierderilor de vieti omenesti**”.

¹⁴ A se vedea, pentru o analiza a acestui subiect, Andrei Ursu, Roland O. Thomasson, in colaborare cu Madalin Hodor, „*Tragatori si mistificatori. Contrarevolutia Securitatii in decembrie 1989*”, Polirom 2019, sau studiul „*Cine a tras in noi dupa 22? Studiu asupra vinovatilor pentru victimele Revolutiei Romane din 1989*” de aceiasi autori, in Noua Revista de Drepturile Omului, decembrie 2018, accesibil la https://www.revistadrepturileomului.ro/assets/docs/2018_4/NRDO-4-2018-studiu.pdf

¹⁵ Rechizitoriul intocmit de procurorul militar Romeo Balan in « Lotul Timisoara 24+1 » i-a inclus pe inculpatii: g-ral maior Macri Emil, col. Teodorescu Filip si lt. col. Anastasiu Gabriel, din cadrul unui grup de ofiteri de Securitate trimisi din ordinul generalului col. Vlad Iulian; col. Ghircoias Nicolae impreuna cu un alt grup de ofiteri din Inspectoratul General al Militiei, condus de generalii Nuta Constantin si Mihalea Velicu; col. Popescu Ion, inspector sef al Inspectoratului Judetean Timis al Ministerului de Interne, col. Sima Traian, sef al Securitatii judetului Timis, adjunctii sai lt. col. Atudoroaie Gheorghe si maior Radu Tinu ; col. Deheleanu Ion, sef al Militiei judetului Timis, precum si lociitorul acestuia lt. col. Corpodeanu Ioan. Printre faptele retinute ca infractiuni in rechizitoriu: „**In cursul zilei de 17 decembrie 1989, dupa sosirea la Timisoara a inculpatilor, Ceausescu Nicolae a hotarat, cu acordul fostului Comitet Politic Executiv al C.C. al P.C.R., sa se treaca la reprimarea manifestatiilor antidictatoriale prin folosirea armelor de foc. In urma transmiterii acestei hotarari in cadrul unei teleconferinte organizate in jurul orelor 18 din seara zilei de 17 decembrie 1989, inculpatii sus-mentionati au trecut la reprimarea demonstrantilor, actiunile in care ei s-au implicat in acea seara si in cursul noptii de 17/18 decembrie 1989, precum si in zilele urmatoare avand ca rezultat uciderea a 94 de persoane, ranirea grava a altor 300 si disparitia a 23 de persoane**”. „[...] **demonstrantii au fost atacati cu brutalitate in seara zilei de 16 decembrie 1989** [...] Prin aceste acte de violenta, cei doi inculpati, [...] si-au manifestat intentia vadita de a reprima orice miscare antidictatoriala [...] Astfel, in afara de bastoane de cauciuc, substante toxice, jeturi de apa si caini dresati, incepand din seara zilei de 17 decembrie 1989 s-a folosit impotriva demonstrantilor armament cu munitie de razboi, cauzandu-se moartea sau ranirea grava a unui mare numar de persoane. In acest scop s-a recurs la toate categoriile de forte armate existente in judetul Timis (trupe ale M.Ap.N., militie, inclusiv trupele de Securitate care faceau parte din organigrama Departamentului Securitatii Statului, cat si cele de granicieri), fiind aduse si unitati din alte

Aceasta omisiune disculpatoare este cu atat mai bizara cu cat **unul din cei condamnati anterior** pentru o astfel de represiune („**in noaptea de 21/22.12.1989 au insultat, amenintat si lovit mai multi manifestanti in scopul de a obtine de la acestia declaratii cu privire la participarea lor la miscarea de protest din mun. Bucuresti, precum si cu privire la conducatorii si organizatorii acestei miscari**”) a fost chiar inculpatul PIRVULESCU, iar aceasta informatie se afla in dosarul cauzei¹⁶.

*

Insasi existenta Legii nr. 221/2009 privind condamnările cu caracter politic si masurile administrative asimilate acestora, pronuntate in perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 / Ordonanta de urgenta nr. 214/1999 privind „**acordarea calitatii de luptator in rezistenta anticomunista persoanelor condamnate pentru infractiuni savarsite din motive politice persoanelor impotriva carora au fost dispuse, din motive politice, masuri administrative abuzive**[...]” dovedeste ca existenta conflictului intre regimul comunist si opozanti, deci si existenta represiunii sistematice a opozantilor, este recunoscuta prin lege in Romania, **inclusiv pentru perioada Ceausescu.**

Rezulta ca un raport de adversitate a existat fara putinta de tagada in toate cazurile enuntate mai sus si constituie in mod evident situatia premisa a infractiunii de tratamente neomenoase atunci cand aceste persoane au ajuns cazute sub puterea adversarului in acel context iar asupra lor au fost exercitate actiuni ce constituie elementul material al acestei infractiuni.

Asertiunea primei instante, potrivit careia „politica statului roman la acea data nu era de reprimare a formelor de opozitie fata de regimul politic si conducatorul statului prin **violenta si eliminare fizica**” este de-a dreptul socanta. Pe langa faptul ca ignora flagrant un numar covarsitor de probe, ea constituie si o sfidare a adevarului istoric. Nu trebuie sa uitam ca eroii care in decembrie 1989, satui de tiranie, au iesit in strada sa conteste dictatorul si ne-au redat astfel, pana la urma, libertatea, au fost si ei supusi, cel putin initial, la **violenta si eliminare fizica, tratamente neomenoase si tortura, ba chiar si tirul gloantelor Securitatii si Armatei**, conform politicii statului roman de la acea vreme care nu accepta nici o forma de opozitie fata de conducatorul statului.

---

judete; concomitent, **organele Ministerului de interne au continuat sa retina demonstranti.** [...] Datorita duritatii actiunilor de reprimare [...] au fost ucise 94 persoane si alte peste 300 ranite grav, iar **896 cetateni au fost retinuti, multi dintre ei fiind maltratati si cercetati abuziv**”. A se vedea, de asemenea, si arestarea pe 31 decembrie si condamnarea ulterioara a ultimului sef al Securitatii ceausiste, generalul Iulian Vlad, pentru implicarea sa in represiunea de la Timisoara si Bucuresti.

¹⁶ Calitatea de tortionar a inculpatului Pirvulescu a fost dovedita si de condamnarea acestuia, in 1990, pentru agresiunile fizice administrate revolutionarilor in noaptea de 21-22 decembrie 1989. Astfel, prin rechizitoriul nr. 76/P/1990, din data de 15.08.1990, Sectia Parchetelor Militare a dispus trimiterea in judecata a unui numar de inculpati din conducerea DSS, inclusiv fata de inculpatul „**Pirvulescu Marin (fost ofiter de cercetare penala in cadrul Directiei a VI-a a fostei D.S.S.)**” si altii „**cercetati sub aspectul savarsirii infr. prev. de art. 266 alin. 2 C.pen. cu aplic. art. 41 alin. 2 C.pen., retinandu-se ca in noaptea de 21/22.12.1989 au insultat, amenintat si lovit mai multi manifestanti in scopul de a obtine de la acestia declaratii cu privire la participarea lor la miscarea de protest din mun. Bucuresti, precum si cu privire la conducatorii si organizatorii acestei miscari, toti fiind trimisi in judecata prin rechizitoriul nr. 76/P/1990 din 15.08.1990.**”

II.2 Instanța de fond a apreciat în mod neîntemeiat ca cerința legală privind subiectul pasiv calificat nu este întrunită în cauză

Instanța de fond a apreciat în mod neîntemeiat că persoana vătămată Ursu Gheorghe Emil nu putea constitui subiect pasiv al infracțiunii de *tratamente neomenoase* întrucât nu putea fi încadrată în categoria persoanelor *cazute sub puterea adversarului*, în înțelesul avut în vedere de legiuitor în cuprinsul normei de incriminare.

Argumentând această opinie, judecătorul fondului arată că „*nu se poate aprecia (...) ca victima Ursu Gheorghe Emil a fost un disident politic, acesta nefiind un opozant pe fața al regimului comunist și al conducătorului partidului comunist.*”

Victima nu și-a manifestat public dezacordul față de politica și conducerea de stat și partid astfel încât să devină din acest punct de vedere o persoană periculoasă pentru securitatea statului, datorită posibilității influențării opiniei publice și a instigării populației împotriva conducerii de stat și partid.”

Aprecierea instanței de fond este profund eronată din cel puțin două puncte de vedere.

În primul rând, a susține că victima Emil Gheorghe Ursu nu a fost un disident politic, *nefiind un opozant pe fața al regimului comunist*, este deopotrivă fals și revoltător.

În condițiile în care legea nu definește termenul de disident, aprecierea asupra acestei calități nu poate fi făcută decât prin raportare la definiția dată de lucrări de specialitate în domeniul lingvistic, respectiv sensurile de „**(Persoana) care nu este de acord cu un regim politic aflat la putere**”¹⁷ sau „**Persoana care are păreri sau opinii deosebite față de colectivitatea, organizația etc. din care face parte**”¹⁸

Pentru caracterizarea unei persoane ca disident politic nu este necesar ca întreaga colectivitate să cunoască opoziția respectivei persoane față de regimul politic, fiind esențial însă ca reprezentanții regimului respectiv să aibă cunoștința de opiniile și manifestările disidentului. În cazul lui Gheorghe Ursu, acetuam însă din nou că din probele administrate în cauză rezultă categoric că opiniile critice la adresa regimului și a dictatorului au fost făcute publice (scrisorile către postul de radio Europa Libera, afisarea la locul de muncă a unor citate cu un vâdit conținut critic la adresa regimurilor totalitare).

Din această perspectivă, din probele administrate în cauză rezultă cu evidență faptul că, organele de securitate, inclusiv inculpatii Pirvulescu Marin și Hodis Vasile cunosteau:

• **faptul că victima Ursu Gheorghe Emil a trimis mai multe scrisori cu conținut critic / „profund dusmanos” la adresa regimului și a lui N. Ceaușescu la postul de radio Europa Libera;**

Din lecturarea declarațiilor din dosarul penal instrumentat de Securitate (DUP Vol 17) rezultă fără dubiu că inculpatii au încercat să obțină de la Gheorghe Ursu o **retractare** a scrisorilor sale către Europa Libera,

¹⁷ Micul dicționar academic, ediția a II-a, Academia Română, Institutul de Lingvistică, Ed. Univers Enciclopedic, 2010

¹⁸ Dicționarul explicativ al limbii române (ediția a II-a revizuită și adăugită), Academia Română, Institutul de Lingvistică, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2009

retractare necesara „solutionarii” cauzei in modul tipic propagandistic al Securitatii. Inculpatii i-au cerut insistent sa declare:

- Ca scrisorile ar fi fost **determinate de alte persoane**, respectiv „*agenti imperialisti*”, lucratorii Europei Libere
- Ca ar fi fost **platit pentru aceste scrisori de Europa Libera** sau alte „*agenturi*” straine „ostile”
- Ca ar fi trimis acele scrisori in calitate de „*purtator de cuvânt*”, sau ca urmare a „*sfatului*” sau „*exemplului*” altor persoane cu „*conceptii dusmanoase*”
- Ca le-ar fi trimis in „*momente de ratacire*” sau din cauza unor „*nemulumiri personale*”, fapte pe care **era somat sa le retracteze, si sa declare ca le regreta**. Aceasta schimbare a *atitudinii* era unul din elementele cheie pe care le urmarea martorul Iulian VLAD in nota sa catre inculpati: „*Ce pozitie a avut in timpul cercetarii ?*”

Victima insasi a recunoscut trimiterea scrisorilor, in privinta carora a declarat urmatoarele: *“Trebuie sa arat foarte clar ca cele doua scrisori expediate de mine la "Europa libera" si a treia (pe care nu am trimis-o) nu au fost determinate in nici un fel de alte persoane, nici de discutiile purtate pe marginea emisiunilor acelu post de radio, nici de exemplul vreunei alte persoane, ci au pornit, in toate cele 3 cazuri, din ... datoria mea fata de constiinta sa exprim aceste sentimente... Prin cele 2 materiale trimise si al treilea neexpediat, nu m-am facut purtator de cuvint al nici unei alte persoane, nu am primit sfatul sau ideile nimanui... Deasemenea, repet ca expedierea acelor scrisori nu a avut in vedere nici un fel de rasplata sau remuneratie materiala.”*

• **faptul ca victima Ursu Gheorghe Emil a intretinut legaturi stranse cu angajati si colaboratori ai postului de radio Europa Libera;**

Din continutul declaratiilor date de victima inculpatilor (Dosarul Penal, DUP vol 17 filele 15-51) rezulta cu prisosinta ca aceasta a recunoscut legaturile pe care le avea cu Monica Lovinescu, Virgil Ierunca si alti angajati ai postului Europa Libera, carora le-a dat sau transmis „*materiale in care a comentat de pe pozitii dusmanoase masurile luate de partid*” si „*de la care a primit si introdus in tara mai multe tiparituri in limba romana cu continut anticomunist.*”

Aceste legaturi precum si „modul cum a transmis materialele dusmanoase” au ramas o prioritate pentru inculpati si in timpul anchetarii lui Gheorghe Ursu in detentie sub acoperirea militiei astfel cum rezulta si din declaratiile unor martori audiati in cauza:

“... [am inteles ca Gheorghe Ursu]... avea legaturi cu Europa Libera sau Vocea Americii... Am inteles de la colegi ca Ursu nu a recunoscut la ancheta ceea ce ii interesa si pentru acel motiv a fost introdus in camera cu cei doi arestati care erau informatori de camera... deoarece trebuiau obtinute date pentru ancheta”. (declaratia martorului Udrea Marian din data de 17.02.1994);

„[Ursu] avea legături cu **postul de radio Europa Libera**. Ursu Gheorghe a fost dus la ancheta și când a revenit era rosu la față și se ținea de burta... Era clar că era în acea stare datorită anchetei la care fusese supus... am aflat că Gheorghe Ursu ar fi fost anchetat de Securitate și că nu ar fi reușit să afle de la el ce-i interesa... Gheorghe Ursu a fost adus de la ancheta cu patura”. (declarația martorului Popa Dan din data de 18.01.1999);

"Personal am auzit chiar de la detinutul Clita Marian că îl batea în camera pe Ursu Gheorghe pentru a-i spune că **legături avea cu unele persoane din afara...**" (declarația martorului Ionita Stefan din data de 09.08.2002);

"...trebuia să ne spună tot ce știa și făcuse cu privire la acele note... în care și-a adus dezacordul față de regimul ceaușist... Noi trebuia să aflăm și eventualele **rețele care l-au ajutat pe Gheorghe Ursu să scoată materiale scrise din țară cu direcția unor cotidiane occidentale sau posturi de radio** care făceau denigrări la adresa regimurilor comunisto-totalitare din Est... Era foarte slabit, fusese la izolare în lanțuri și cătuse în poziția în picioare cu mâinile lateral întinse prinse cu cătuse de pereti și executând în această poziție 17 ore zilnic". (declarațiile martorului Clita Marian din datele de 19.04.1995 și 27.04.1995);

"...interogatoriile erau luate la DSS. Am aflat de la victima că aceste interogatorii erau brutale deoarece el nu vroia să colaboreze cu organele Securității cu privire la existența sau **trimiterea în afara țării a unor materiale cu caracter de propagandă**. Mai ales după ce era scos la interogator l-am văzut cu urme de lovituri. Am văzut că fata prezenta urme de palme și de câteva ori cu sânge pe cămașă... În apropierea datei de 15 noiembrie 1985 în urma unui interogatoriu victima a venit în celulă acuzând stare gravă de vomă și dureri în zona abdominală... În toată perioada oct – noiembrie 1985 victima a fost dusă la DSS." (declarația martorului Clita Marian din data de 22.06.1998);

"...era chiar un fapt notoriu că [ing. Ursu] este împotriva lui Ceaușescu... împotriva sistemului... În timp ce Ursu era schingiuit, era întrebat de **scrisori trimise afara din țară..., scrisori care erau împotriva regimului de atunci**". (declarația martorului Pascale Gheorghe din data de 25.05.2000);

"Ursu Gheorghe ne-a povestit că a fost cercetat de Securitate și că la Militie a fost adus pentru 'un dolar'. Mai spunea că avea un jurnal în care scria de familia Ceaușescu și că **era corespondent la Europa Libera**. Prima dată când a fost scos, la revenirea în camera Ursu Gheorghe își freca palmele și am văzut că le avea congestionate... A doua oară când a fost scos la ancheta, la revenirea în camera Ursu Gheorghe se ținea cu mâinile de burta". (declarația martorului Manda Gheorghe din data de 04.01.1994).

• **faptul că jurnalul personal al victimei, cuprindea aprecieri personale în totală opoziție și de o duritate extremă la adresa "conducerii superioare de partid și de stat" și era ținut, conform chiar raportului inculpatului din 30.01.1985, „în vederea publicării”;**

Aproximativ patru mii de file au fost ridicate de inculpați în cursul celor două percheziții din ianuarie 1985, și nu au mai fost returnate familiei. Dintre acestea, peste 3000 au fost distruse împreună cu revistele și cu alte documente confiscate, la aproape doi ani după moartea lui Gheorghe Ursu, în august 1987, iar restul – cele 811 file selectate pentru păstrare la unitatea specială S pentru conținutul lor "profund dusmanos" - la începutul

anilor '90¹⁹. Putinele fragmente ramase au fost cele cateva pagini copiate de jurnalistii care in februarie 1990 au avut pentru scurt timp acces la cele 811 file. Unele fragmente au fost rescrise de inculpati si se afla in dosarul penal. In sfirsit, cateva caiete ("jurnalul din Grecia") si transcrieri din decembrie 1984 ale unor poezii si bucati de proza virulent anti-Ceausescu au fost ascunse de fiul sau si recuperate dupa Revolutie.

Pentru a ilustra opozitia autorului jurnalului fata de Conducatorul Suprem si politica acestuia, redam doar unele consemnari, pe care le apreciem relevante pentru intensitatea adversitatii sale fata de dictator, si motivul pentru care inculpati le-au considerat „grave manifestari de **calomniere si defaimare a conducerii de partid si de stat**», **un tabu pe care Securitatea avea obligatia sa-l « tempereze » sau sa-l « anihileze »**:

- 19 ianuarie 1978. "In cazul nostru Ceausescu trebuie neaparat suprimat".
- 23 octombrie 1978. "A inceput Congresul XII al PCR... A fost cel mai scirbos congres, nu deosebit de celelalte, dar totusi Cultul Javrei a fost mai penibil si desantat ca oricind...".
- 27 ianuarie 1981. "Luna ianuarie a devenit Luna Suveranilor: la 7 ianuarie tara-ntreaga a sarbatorit pe Prima Femeie a Tarii, Savantul de Renume Mondial, Inteleapta Conducatoare, Inima-i Fierbinte si Viteaza, imunda sadica ajunsa sus de tot, de-o seama cu zeii, si care ca-n basmul copilariei mele si-a bagat, ca se se inalte, 7 perne sub [fund]. Numai ca pernele de sub [fundul]ei sint Tara intreaga, savantii, cadrele, chimia, institutetele de cercetare, presa, televiziunea, viitorul si soarta fiecarui om rasarit care iese in masa comuna. La 26 ianuarie tara-ntreaga a sarbatorit eroul, Visul nostru de aur, Faurarul, Primul Barbat al Tarii, cel mai iubit Fiu al Poporului, Fauritorul visului lui Burebista, Stefan, Mihai Viteazul, stirpitura politica cu gura strimba si cu fumuri napoleoniene, omul care duce de ripa tara, prin autocratia sa obtuza, dar absoluta, arbitrara dar fara replica".
- 18 iunie 1982. "La 1 iunie 1982, Cirpa... a tinut Marele Sau Discurs ideologic... Suita de imbecilitati nationaliste si isterice... plus platitudini, apa-n piua, totul in sa de culoarea Dictaturii si Stringerii in continuare a Surubului...".
- 29 ianuarie 1983. "Ce-a fost cu Ceausescu e total dement, dar dupa toate probabilitatile dementa va creste, asa e jocul, el se crede Dumnezeu (cica ar fi spus celor din Biroul Politic: nu va mai preocupati cu de-astea, oamenii ca mine se nasc odata la 500 de ani!)"
- 21 noiembrie 1984. "Singura sarcina a Congresului e sa-l realeaga presedinte pe Ceausescu... Totul e de un absurd fara margini, explicabil totusi printr-un singur element: FRICA, GROAZNICA FRICA A LUI CEAUSESCU si a scroafei sale ca, **CINE STIE CUM, DRACU STIE CE COMLOTIST SAU**

---

¹⁹A se vedea procesul verbal de distrugere intocmit de inculpati in august 1987, o fapta ilegala chiar si sub imperiul legii in vigoare la acea data: caietele distruse nu mai contineau „manifestari ostile”, atita vreme cat acestea fusesera trimise „spre pastrare” la unitatea speciala S. Astfel s-au distrus majoritatea documentelor confiscate de la Gheorghe Ursu. In 2005, fostul colonel de Securitate si general SRI Eugen Grigorescu a fost condamnat la inchisoare pentru sustragerea si distrugerea jurnalului, in posesia caruia intrase in iunie 1990. Sentinta nr. 54/21.02.2004, pronuntata de Tribunalul Militar Teritorial in dosarul 727/2001 modificata prin Decizia nr. 34/24.06.2004 a Curtii Militare de Apel pronuntata in Dosarul nr. 40/2003 si prin Decizia 7210/22.12.2006 a Inaltei Curti de Casatie si Justitie Sectia penala pronuntata in Dosarul 4066/2005.

TERORIST ar putea la Congres sa se opuna, si sa se ia si altii dupa el si sa cada faraonul"²⁰.

- 22 noiembrie 1984. "Vai, de data asta la Congres se pare ca nu s-a mai gasit nici un [Constantin] Pirvulescu sa ceara demiterea Tiranului... nici o sansa, vor trai pe tronul tarii pina la moarte, vor fi proslaviti ca dumnezei, vom inghiti mizeria asta ingrozitoare morala pina la capat. Si dupa ce vor crapa va veni Nicu, alt ticalos, dar de un alt fel de ticalosie, mai cinica si mai lucida si de extrema dreapta... E liniste in Romania, N-AU PROBLEME, tace tot boborul...".

Aceste fragmente, care s-au pastrat tocmai prin „grija” inculpatilor Pirvulescu Marin si Hodis Vasile, care au transcris aceste fragmente si le-au atasat la finalul dosarului penal intocmit de organele de securitate, au fost transmise martorului Iulian Vlad de catre Vasile Gheorghe, seful Directiei Cercetari Penale, impreuna cu raportul din 30 ianuarie 1985 intocmit de inculpatul Pirvulescu Marin, formand anexa 1.

Existenta acestui jurnal, atat de lipsita de semnificatie in opinia instantei de fond, a constituit principala cauza a anchetarii victimei de catre cei doi inculpati atat in stare de libertate cat si (in urma refuzului sau de a-si divulga prietenii si de a-si renega scrisorile la Europa Libera), in arestul IGM . Acest lucru rezulta si din declaratiile unor martori audiati in cauza:

"... In jurul orei 11 noaptea, a fost dus la ancheta... a fost readus cu vizibile urme de violenta pe parte dreapta a obrazului si zona nasului, unde se observau urme de sange. Ii curgea sange din ureche si nas. Spunea ca... a fost batut. ...de un... maior de securitate... Ursu Gheorghe spunea ca era **anchetat pentru jurnalele pe care le tinuse...**" (declaratia martorului Caracostea Stere din data de 30.11.1990);

"Clita intreba ceva in legatura cu un jurnal in care Ursu ar fi scris aspecte negative ale situatiei din tara". (declaratia martorului Palamariu Florinel din data de 06.02.2002);

"Mi-a spus ca era lovit la interogator de cel care-l ancheta. Mi-a spus ca a scris niste **documente impotriva regimului**. L-am vazut lovit la palme, ulterior in zona capului. Mi-a spus ca anchetatorul era ofiter de securitate. Aceste urme de lovituri apareau dupa fiecare interogator... In urma loviturilor primite in zona abdominala suferea de incontinenta..." (declaratia martorului Caracostea Stere din data de 22.06.1998);

"**Ursu era anchetat de Securitate in legatura cu un jurnal in care consemnase opinii personale impotriva conducerii de stat si partid...**" (declaratia martorului Clita Marian din data de 21.03.1990);

"Clita intreba ceva in legatura cu **un jurnal in care Ursu ar fi scris aspecte negative ale situatiei din tara**". (declaratia martorului Palamariu Florinel din data de 06.02.2002);

"Stiam ca Ursu Gh. **a scris ceva impotriva conducerii tarii de atunci**, si coroborind cu regimul pe care i-l aplicau colegii de celula am tras concluzia ca este ordin de sus se fie exterminat". (declaratia martorului Pascale Gheorghe, 27.02.2002);

---

²⁰ Se observa aici chiar motivatia planului lui Gheorghe Ursu de a convinge pe un delegat la Congres sa citeasca manifestul sau anti-totalitar: speranta declansarii unei revolte – asa cum s-a intimplat, de altfel, 5 ani mai tarziu, la Timisoara.

"...am auzit ca se discuta despre **un manuscris cu continut anti-ceausist si pentru care detinutul care il avea era batut**" (declaratia martorului Martin Cristian, 25.05.2000);

"Doi detinuti il anchetau efectiv pe un al treilea citindu-i dintr-o **scriere legata de convingerea politica de atunci, scriere a anchetatului**. In aceeasi camera auzeam zilnic batai..." (declaratia martorului Martin Cristian, din data de 27.02.2002);

"[Gh. Ursu] mi-a povestit tot in limba franceza ca **este detinut din motive politice, respectiv pentru tinerea unui jurnal intim in care isi exprima dezaprobarea fata de regimul existent in acea data in tara...** Ursu Gheorghe mi-a relatat ca **a fost maltrat de anchetatori**". (declaratia martorului Constandache Ion din data de 30.11.1990);

"... el ne-a spus ca ar fi retinut intrucat i s-a gasit un jurnal in care a facut aprecieri injurioase la adresa familiei Ceausescu... A fost scos la ancheta de 2-3 ori si cand a revenit ne-a povestit ca a fost intrebat in legatura cu caietul respectiv". (declaratia martorului Radu Vasile din data de 22.12.1993).

• **faptul ca victima Ursu Gheorghe Emil intretinea stranse legaturi cu scriitori neagreati de conducerea Partidului Comunist Roman;**

Aprofundarea legaturilor victimei cu scriitorii, in special cei din exil, a constituit un obiectiv major al anchetei derulate de inculpatii Pirvulescu Marin si Hodis Vasile, astfel cum rezulta si din nota nedatata semnata de martorul Iulian Vlad si transmisa lui Vasile Gheorghe, seful Directiei a VI-a din cadrul Departamentului Securitatii Statului.

De asemenea, cu prilejul acestei anchete inculpatii au aflat ca victima planuia impreuna cu Geo Bogza sa-l convinga pe Eugen Jebeleanu, delegat la Congresul al XII-lea al PCR, despre care stiau amandoi ca le impartasea pozitia anti-totalitara, sa citeasca manifestul sau contra pastrarii puterii de catre Ceausescu la Congres. In fata inculpatilor, Gheorghe Ursu a declarat, fara a mentiona numele lui Jebeleanu:

*„La data de 14 noiembrie 1979 am facut de asemenea consemnari denigratoare in legatura cu congresul XII al PCR care urma sa aiba loc in urmatoarele zile. Se afla de asemenea consemnat si faptul ca **am avut intentia de a ruga pe un delegat la Congres sa citeasca la acesta textul** lui Simon Bolivar ce fusese afisat deasupra plansetei mele o perioada de timp, respectiv cel care a fost predat de mine organelor de cercetare la 7 ianuarie 1985. Geo Bogza nu a fost de acord cu intentia mea si a refuzat sa preia textul pe care intentionam a fi citit in Congresul XII al PCR.”* (Dosarul Penal, Vol. 17 DUP, filele 22-23).

Cel putin aceste imprejurari factice, ajunse la cunostinta organelor de Securitate si a celor doi inculpati, il plaseaza pe Ursu Gheorghe Emil in categoria disidentilor politici, infirmind sustinerea instantei de fond, care de altfel este o simpla apreciere lipsita de suport probator.

De altfel, **calitatea de dizident politic, gravitatea faptelor sale in opinia inculpatilor si ai Securitatii**, dar si **finalitatea actiunilor instrumentate de catre inculpati ca fiind una „de o gravitate extrema”** au fost stabilite si prin sentinta civila Nr. 2299 din dosarul nr.2912/2/2015, (ignorata de prima instanta) aflata in DUP Volumul 13. Astfel, prin acea sentinta, Curtea de Apel Bucuresti a stabilit ca:

- Documentele regasite in dosarul penal nr. P 58684 probeaza fara dubiu implicarea majora a maiorului PiRVULESCU Marin in cercetarea si anchetarea **disidentului** URSU Gheorghe. Astfel, paratul a procedat la confiscarea de inscripuri atat de la locul de munca al obiectivului, cat si de la domiciliul acestuia, in contextul perchezitiei domiciliare desfasurate in data de 17.01.1985; in acest sens, invoca documentele intitulate Dovada-filele nr. 3-6 si procesele-verbale de perchezitie domiciliara-filele nr. 11-12 si 78
- Maiorul PIRVULESCU Marin din cadrul DIRECTIEI a VI a, in calitate de organ de cercetare penala a preluat sub semnatura olografa de la URSU Gheorghe Emil 16 declaratii (...), privind continutul jurnalului intim confiscat cu prilejul perchezitiilor, **relatiile cu mai multe persoane din randul emigratiei, in special cu ziaristi ai postului de radio „Europa Libera”, relatiile cu scriitori si oameni de cultura. Scriitorii Monica Lovinescu Virgil Ierunca, realizatorii unor emisiuni de o extraordinara audienta, care au devenit periculoase pentru stabilitatea regimului.**(f 37)
- Fata de aceste considerente, practica judecatoreasca a statuat ca incalcarea unor drepturi, in sensul art. 2 lit. a din O.U.G. nr. 24/2008, in forma modificata prin Legea nr. 293/2008, nu presupune in mod obligatoriu existenta unor masuri dure luate impotriva celor urmariti de Securitate. Insa, in acest caz, se observa ca **finalitatea actiunilor instrumentate de catre parat a fost una de o gravitate extrema.** (f. 5)
- Curtea retine, pe de alta parte, contextul descris in Raportul Comisiei prezidentiale pentru combaterea crimelor comunismului, cu referire la regimul politic in care au fost intocmite documentele descrise anterior prin nota de constatare intocmita de catre reclamant, dupa cum urmeaza (filele nr. 489-509): [...]

„Regimul autoritar al clanului Ceausescu

Paul Goma (ca si redactori ai postului, intre care Monica Lovinescu) a fost de mai multe ori tinta unor atentate puse la cale de agenti ai Securitatii”.

In acest context faptic, Curtea constata ca intr-adevar paratul **in calitatea sa de ofiter in cadrul Directiei a VI-a-Cercetari penale a desfasurat in concret activitati prin care a suprimat sau afectat grav drepturile si libertatile fundamentale ale omului, in primul rand ale persoanei care a facut obiectul dosarului instrumentat de catre parat**, sub aspectul continutului celor 16 declaratii date de catre aceasta persoana, **sub presiunea psihologica atat a acuzatiilor aduse acesteia de catre organele fostei Securitati, acuzatii redade in mod amplu, de catre parat, chiar sub semnatura acestuia, dar si a starii de detentie in care aceasta s-a aflat in perioada respectiva.**

Astfel, analizandu-se aceste documente-declaratii olografe date sub semnatura paratului-, certificate sub semnatura de catre parat, Curtea constata ca acestea vizeaza solicitarea impusa de catre organele fostei Securitati persoanei vizate de a-si explica **ideile si opiniile asupra regimului politic totalitar** astfel cum acestea erau explicate in cadrul jurnalului depistat asupra persoanei in cauza, jurnal in care acesta a combatut in mod constant principiile acestui regim politic, sustinand ideile democratice, libertatea si democratia,

promovarea valorilor, sociale, economice și culturale ale Europei Occidentale, prin audierea posturilor de radio interzise strict de către organele de securitate, întretinând **legături culturale cu personalități ale vremii aflate în Occident cu care persoana în cauză a împărtășit atât în scris**, cât și în cadrul discuțiilor purtate în cadrul vizitelor efectuate în afara hotarelor României, ***dorința fermă de înlăturare a acestui regim politic contrar principiilor democratice, inclusiv împotriva exercitării libere a drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului.***

Din această perspectivă, Curtea reține că activitatea desfășurată de către parat prin anchetarea directă a persoanei în cauză, precum și propunerile și concluziile trase în final în sensul că aceasta din urmă ar fi ***desfășurat o activitate dusmănoasă împotriva regimului politic comunist și ar fi promovat valorile din Occident***, activitate ***combatută constant și nejustificat de Securitate-astfel încât persoana vizată să fie supusă atât unei activități administrative de înlăturare prin avertizare (respectiv a fost nevoită să ofere declarații organelor de securitate asupra ideilor și opiniilor democratice, recunoscute formal de Constituția în vigoare la acea vreme, inclusiv de tratatele internaționale la care România era parte, însă profund încălcate de organele de securitate la indemnul regimului politic totalitar)***, cât și unui ***regim de detenție severă în urma și în timpul căruia și-a pierdut viața-*** au condus la îngradirea și suprimarea dreptului la viața privată, liberă exprimare și dreptul la corespondență scrisă și vorbită, inviolabilitatea domiciliului-fiind efectuate activități specifice de interceptare a corespondenței și perchezitii domiciliare-justificate în mod formal exclusiv de detinerea unor mijloace de plată interzise de legea în vigoare la acea vreme, astfel încât se constată că sunt îndeplinite cerințele prevăzute de art. 2 alin. 1 lit. b din OUG nr. 24/2004 pentru admiterea acțiunii astfel cum a fost formulată.

Pe de altă parte, Curtea reține că paratul nu a contestat veridicitatea documentelor atasate notei de constatare și comunicate acestuia odată cu acțiunea introductivă, acesta susținând exclusiv că și-a exercitat atribuțiile specifice funcției astfel detinută anterior în temeiul și în limita dispozițiilor normative în vigoare la data respectivă, susținere care însă (chiar dacă ar fi reală) nu poate conduce la înlăturarea aplicării acestor dispoziții legale, având în vedere că relevanța prezintă sub aspectul admiterii acțiunii exclusiv împrejurarea că ***în această calitate cerută de lege a desfășurat activități specifice funcției detinute prin care a afectat/suprimat/îngradit în mod grav drepturile și libertățile fundamentale ale omului***, în special dreptul la liberă exprimare, persoana în cauză fiind nevoită să justifice propriile idei și principii exprimate în cadrul documentelor care au făcut obiectul anchetei desfășurate de către parat, ***ancheta destinată să sprijine în exclusivitate regimul politic totalitar comunist*** (iar nu și combaterea unor infracțiuni îndreptate împotriva securității, siguranței sau a integrității teritoriale a statului, *ci ale partidului comunist-fapta neprevăzută de legea penală în vigoare*), ***regimul politic fiind contrar în totalitate și în mod constant principiilor de libertate economică, socială și politică, democrației și economiei de piață, cenzurând strict orice demers cultural, social și politic de combatere a acestui regim politic, apelând astfel la agenții fostei Securități ca organism de represiune politică, profund antidemocratic, destinată exclusiv sprijinului partidului comunist, chiar cu riscul afectării grave și iremediabile a drepturilor***

si libertatilor fundamentale ale omului, considerente fata de care va fi admisa actiunea in sensul constatarii calitatii paratului de lucrator al fostei Securitati.”

O sentinta similara, ce a fost depusa la dosarul cauzei, a fost pronuntata si in privinta inc. HODIS Vasile.

Determinarea calitatii subiectului pasiv in norma de incriminare

In al doilea rand, din perspectiva incidentei normei de incriminare nu prezinta relevanta daca victimei Ursu Gheorghe Emil i se poate aplica atributul particular de „disident”, cerinta impusa de legiuitor fiind aceea ca actiunile ce pot constitui *verbum regens* al infractiunii sa fie exercitate asupra oricarei persoane cazute sub puterea adversarului.

Desi legea penala nu defineste intelesul acestei sintagme, acesta poate fi dedus din analiza categoriilor de persoane ce pot constitui subiect pasiv secundar al infractiunii.

Astfel, legiuitorul a inteles sa acorde o protectie speciala „ranitilor, bolnavilor, membrilor personalului civil sanitar sau al Crucii Rosii ori al organizatiilor asimilate acesteia, naufragiatilor, prizonierilor de razboi si in general oricarei persoane cazute sub puterea adversarului.”

Cum se poate observa, enumerarea legiuitorului nu este una exhaustiva, realizata prin determinarea tuturor categoriilor de subiecti pasivi, legiuitorul indicand si o categorie determinabila, respectiv *orice persoana cazuta sub puterea adversarului*, deci subiecul pasiv sa fie perceput de faptuitor drept un adversar in momentul comiterii actiunilor.

Or, din instrumentele juridice internationale (aplicabile si in prezenta cauza), cat si din doctrina si practica judiciara interna, rezulta fara dubiu ca legiuitorul a avut in vedere aplicabilitatea articolului in discutie (si norma de incriminare a fost aplicata) in cazurile in care actiunile faptuitorului asupra persoanei cazute sub puterea sa au fost motivate politic, deci persoana vatamata a fost perceputa de faptuitor drept adversar politic.

Astfel, jurisprudenta in cazuri similare²¹ este relevanta in acest sens:

“[...] *crimele impotriva umanitatii, independent de savarsirea lor pe timp de razboi sau de pace, erau definite si confirmate, la data savarsirii tuturor actelor materiale retinute in sarcina inculpatului (care putea astfel sa prevada angajarea raspunderii sale pentru infractiuni de aceasta natura), prin Statutul Tribunalului Militar International de la Nurnberg din data de 08 august 1945 (art.6 lit.c) si, respectiv, prin Rezolutiile Adunarii Generale a Organizatiei Natiunilor Unite 3 (I) si 95 (I) din datele de 13 februarie 1946 si 11 decembrie 1946, astfel: uciderea, exterminarea, plasarea in sclavie, deportarea si orice alte acte inumane comise impotriva oricarei populatii civile, inainte sau in timpul razboiului, precum si persecutiile pe motive, intre altele, politice, indiferent daca aceste fapte constituiau sau nu o incalcare a dreptului intern al tarii unde au fost comise*”.

---

²¹ Citatul este din decizia nr.51/A Dosar nr.3986/2/2014 in cazul Visinescu, f. 135. Acelasi jurisprudenta se regaseste si in cazul Ficior.

Facand parte din categoria infractiunilor contra pacii si omenirii, incriminarea din art. 358 C. pen. include supunerea la tratamente neomnoase « *in general a oricarei persoane cazute sub puterea adversarului* ». Nu se prevede in cuprinsul normei sau in vreo alta norma juridica faptul ca aceasta s-ar aplica doar in ipoteza conflictelor armate, fiind evident vizate, conform si **art. I al Conventiei ONU asupra imprescriptibilitatii crimelor de razboi si a crimelor impotriva umanitatii (ratificata de Romania prin Decretul nr. 547 din 29 iulie 1969)**, si conflictele din timp de pace. Reamintim ca respectiva Conventie ONU incorporeaza prevederile Statutului Tribunalului Militar International de la Nuremberg (definit prin Acordul din 8 august 1945), conform carora „**persecutiile pe motive politice**” sunt imprescriptibile, fiind incluse in categoria „**crime impotriva umanitatii**”.

Este evident faptul ca Gheorghe Ursu a fost un **adversar politic cazut sub puterea regimului comunist**, asa cum rezulta din **multitudinea de probe** aflate in dosarul acestei cauze, si asa cum victima a fost considerata, si tratata, de catre Securitate, organul de opresiune politica al statului totalitar comunist. Motivatia politica a actiunilor faptuitorilor in acest caz a fost stabilita definitiv prin mai multe hotariri judecatoresti:

- **Sentinta penala nr. 49 a Curtii de Apel Bucuresti din 14 iulie 2003:**

“Desi se dispusese neinceperea urmaririi penale pentru infractiuni contra securitatii statului, **interesul organelor de Securitate a continuat si dupa 21.09.1985, avind in vedere deschiderea dosarului informativ “Udrea” care nu a fost inchis decit la data de 1.08.1987 (la doi ani dupa decesul lui Ursu Gheorghe... In multe cazuri, dupa audieri apar consemnari medicale gradate ca gravitate, toate fiind susceptibile de agresivitate... Saptamina 28.10.-3.11.1985 nu s-au luat declaratii lui Ursu Gheorghe Emil de catre Militie, ci de catre Securitate... Din saptamina urmatoare se constata o alterare vadita a starii de sanatate a lui Ursu Gh. Emil... Desi fusese lovit grav inainte de 14.11.1985, in perioada urmatoare, 14-15.11.1985, Ursu Gh. Emil a fost **anchetat** (scos din arest fara consemnari in registul de arest), **pedepsit** (fara ca raportul de pedepsire sa fie consemnat in registrul de arest)... Inculpatii [...] permitind exercitarea de presiuni fizice si psihice asupra victimei (prin intermediul **anchetatorilor** si a colegilor de celula).”**

- **Decizia 4404 din 10 octombrie 2003 a ICCJ, pronuntata in dosarul nr. 3468/2003:**

« Desi se dispusese neinceperea urmaririi penale pentru infractiuni contra securitatii statului, **interesul organelor de securitate fata de Ursu Gheorghe Emil a continuat, iar dosarul informativ « Udrea » nu a fost inchis si se urmarea evolutia cazului... In aceasta situatie s-a stabilit la nivelul factorilor de conducere ca regimul de arest la care era supus Ursu Gheorghe Emil sa fie diferentiat in functie de evolutia datelor de ancheta si eventualele reactii interne si internationale, aspect care va fi ilustrat de succesiunea declaratiilor luate... Din coroborarea acestor**

elemente, s-a concluzionat ca [...] s-a instituit pentru Ursu Gheorghe Emil un regim de teroare si in final de exterminare »).

Or, in conditiile in care victima Ursu Gheorghe Emil s-a aflat, cel putin in perioada detentiei sale, la dispozitia inculpatilor Pirvulescu Marin si Hodis Vasile – ca anchetatori directi ai sai si reprezentanti ai regimului aflat la putere, fiind supusa in permanenta unor tratamente inumane si degradante (incarcerarea cu detinuti periculosi si violenti care au primit dispozitia de a-i aplica zilnic „corectii”, scoaterea la ancheta la orice ora si la bunul plac al inculpatilor, lovirea victimei cu prilejul fiecărei audieri realizate de cei doi inculpati, pedepsirea victimei cu 3 zile de izolare severa, hrana insuficienta, neacordarea ingrijirilor medicale, interdictia impusa membrilor familiei si avocatului de a lua legatura cu victima, etc) este evident faptul ca **aceasta era cazuta sub puterea adversarului**. Faptul insusi ca inculpatii l-au perceput pe Gheorghe Ursu ca adversar politic, deci facand parte din categoria opozantilor politici ai regimului, a stat la baza a arestarii, anchetei, si regimului de teroare impus acestuia, fapt demonstrat in mod covarsitor de probatoriul cauzei.

Protectia sporita acordata de legiutor acestei categorii de persoane se justifica tocmai prin inexistenta oricarei modalitati practice in care victima sa se poata apara ori sa-si asigure scaparea.

Nu se poate sustine in mod rezonabil ca victima Ursu Gheorghe Emil ar fi putut evita supunerea sa la aceste tratamente, obtinand o protectie a drepturilor sale fundamentale ca urmare a solicitarii interventiei autoritatilor, in conditiile in care tocmai reprezentantii acestora erau cei care aplicau respectivele tratamente.

Din faptele relatate de martorii audiati in cauza, persoane detinute sau care isi desfasurau activitatea la locul de detentie, rezulta cu evidenta faptul ca persoana vatamata a fost supusa acestui regim tocmai de cei care-l anchetau, care la randul lor au aplicat politica dictata de conducerea statului.

In atare situatie, nicio persoana nu putea si nicio autoritate nu avea dreptul sa acorde protectie victimei, imprejurare care o plaseaza in categoria persoanelor cazute sub puterea adversarilor sai (cei doi ofiteri de Securitate care incercau sa obtina informatii pe orice cale).

In raport de aceste considerente, va rugam sa constatati ca persoana vatamata Ursu Gheorghe Emil indeplineste cerintele legale pentru a constitui subiect pasiv secundar al infractiunii de tratamente neomenoase.

Unicitatea versus multiplicitatea crimelor

In al treilea rand, astfel cum se arata si in cuprinsul motivelor de apel formulate in cauza de Parchetul de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie, prin Decizia nr.9/2016 a ICCJ, *Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept in materie penala, s-a reamintit faptul ca, potrivit „regulilor interpretarii literale sau gramaticale a legii penale – elementul sintactic – folosirea singularului unui cuvant implica si pluralul acestuia si invers, folosirea pluralului unui cuvant implica si singularul acestuia. Singularul exclude pluralul sau invers numai atunci cand legea le reglementeaza separat sau atunci cand legea foloseste o formula cantitativa de excludere.”*

Pluralitatea subiectilor pasivi secundari ai infractiunii de *tratamente neomenoase* nu constituie asadar o conditie necesara pentru existenta infractiunii, in cuprinsul art.358 din vechiul C.pen. legiutorul nereglementand separat singularul si pluralul si neutilizand o formula cantitativa de excludere.

Este irelevant daca actiunile ori inactiunile ce constituie element material al infractiunii sunt indreptate impotriva unei singure persoane sau mai multor persoane cazute sub puterea adversarului, astfel incat si din aceasta perspectiva conditia privitoare la subiectul pasiv secundar este indeplinita in cauza.

Instanta de fond a folosit o aritmetica de o ciudata imprecizie, fara suport in legea penala, pentru a nega aplicabilitatea art. 358 Cod penal din anul 1969. In pofida masivului material probator aflate la dosarul cauzei, prima instanta a opinat :

*« Nu se poate retine [...] ca la acea vreme a existat o intentie sistematica din partea autoritatilor de aplicare a unor astfel de tratamente tuturor opozantilor politici ai regimului totalitar comunist sau **asupra unui numar suficient de mare de persoane** care sa fie in masura sa conduca la concluzia ca sunt indeplinite conditiile prevazute de art.358 Cod penal din anul 1969, cu privire la situatia premisa si subiectul activ ».*

Dincolo de faptul ca legiuitorul nu a specificat un anumit numar de persoane, folosind de fapt singularul („supunerea la tratamente neomnoase a **oricarei** persoane cazute », iar nu « oricaror »), aceasta pozitie denota neaprofundarea materialului probator, unde sunt prezentate mii de alte cazuri de represiune violenta in timpul dictaturii Ceausescu.

***

Un alt argument din sentinta apelata pentru ideea de « benevolenta » a Securitatii ceausiste il reprezinta urmatoarea fraza : *« nu rezulta din actele dosarului ca alte persoane mentionate in jurnalul victimei Ursu Gheorghe Emil au fost anchetate de organele de securitate, in conditiile in care, astfel cum reiese din inscrierile depuse la dosarul cauzei, ridicarea jurnalului intim al victimei de organele de securitate a produs neliniste in randul acestora ».*

In realitate, inculpatii au planuit cel putin audierea unora din acele persoane. Astfel, la 27.02.1985 **inc. PIRVULESCU cere verificarea in cartoteca CID** (Centrul de Informatica si Documentare a DSS) informatii despre unii din prietenii lui Gheorghe Ursu, respectiv scriitorii: **Radu Albala** (cu nota „Urmeaza a fi audiat. FOARTE URGENT » ; pe verso se disting notele: „manifestari duse. legaturi cu **Paul Goma, Virgil Tanase. Apare intr-o scrisoare catre Petre Solomon**”) si **Iordan Chimet**, cu nota „Urmeaza a fi audiat. FOARTE URGENT”. Pe verso, se disting notele „in atentia Dir 3 i i / MA. legaturi cu straini raminere in Franta, aviz negativ”.

La 28.02.1985 este redactata o adresa catre Securitatea Municipiului Bucuresti (SMB) (A se vedea DUI Vol 1 fila 98). Sunt solicitate informatii despre fiul lui Gheorghe Ursu, Andrei Ursu, care ar fi fost „influencat” de tatal sau la „manifestari cu caracter ostil” si despre care se semnala ca ar fi avut conversatii suspecte cu un prieten al tatalui sau, Gheorghe Bratescu (Andrei Ursu a fost audiat ulterior de inculpati).

Este momentul in care ancheta ajunsese la punctul in care inculpatii incercau, prin largirea preocuparilor asupra „anturajului” si familiei, sa „clarifice natura relatiilor” cu scriitorii „care se afla in atentia organelor de securitate pentru conceptiile lor dusmanoase”. In acea perioada, conform declaratiilor martorului DUMITRACIUC Ion, Securitatea a incercat sa-l racleze pe Gheorghe Ursu ca informator pe langa „Dan Desliu, Mircea Bacanu, Radu Filipescu si alte persoane, in total un numar de 12”, insa **acesta a refuzat**

categoric: „ofiterul respectiv [care încercase racolarea, nn] s-a întors la mine și mi-a spus că nu a reușit nimic și nici nu o să reușească, acțiunea fiind ratată”.

La **01.03.1985**, în cadrul unui interogatoriu axat pe prietenii săi, Gheorghe Ursu a declarat : "**Refuz să scriu în declarații numele prietenilor, deoarece sint trecuți în jurnal**" (Dosar Penal, Vol 17 DUP, fila 37 verso) și "**Refuz să declar numele complet al persoanei Erik, intrucit imi este prieten**" (Dosar Penal, Vol 17 DUP, fila 39 verso).

Din aceste documente rezulta fără putință de tăgădată că inculpații au avut intenția :

- Pe de o parte, să-i audieze pe prietenii lui Gheorghe Ursu (cel puțin pe Radu Albala și Iordan Chimet) ;
- Pe de altă parte, să obțină declarații compromitatoare de la acesta privind-i pe prietenii săi; caz în care i-ar fi anchetat, evident, și pe aceștia.

Însă tocmai faptul că Gheorghe Ursu a refuzat să dea declarațiile respective (cerute cu insistență de inculpați) a fost motivul pentru care acele anchete nu au mai avut loc. (Din dosarele respective, rezulta și faptul că Gheorghe Ursu i-a pus în gardă pe toți prietenii săi cu privire la anchetarea lui).

A considera că aici ar fi fost vorba de bunăvoință, sau « *influențare pozitivă* » din partea anchetatorilor (care este atât teza apărării cât și, de altfel, a dezinformării disculpatoare a Securității din ultimii 30 de ani) reprezintă o totală neînțelegere (sau ignorare) a probatoriului în privința modului în care a acționat poliția politică a dictatorului Ceaușescu.

***

Intr-un mod bizar, ca exemple de « non-violență » a regimului Ceaușescu, sentința apelată oferă pe martorii Petre Mihai Bacanu, Filipescu Radu și Andreescu Gabriel, despre care notează că « *nu au fost supuși aceluiași regim ca și victima Ursu Gheorghe Emil* ». În realitate ambii Petre Mihai Bacanu și Radu Filipescu au scos în evidență în depozitiile lor tocmai violența Securității ceaușiste : „**Când era vorba de violență în anchetă, în ceea ce mă privește era chemat *mr. Pirvulescu* [...] *mi-a zdrobit degetul mijlociu de la mână dreaptă în usa, mi-a tumefiat fata. Acelasi ofiter [la perchezitie] a intrat în camera baiatului meu care la acea dată avea 16 ani și pe care l-a lovit și l-a aruncat din patul în care dormea fiind pe la ora 2 noaptea. [Radu Chesaru] mi-a povestit că în timpul arestării a fost și el victima *mr. Pirvulescu*. Din pacate Chesaru s-a sinucis*" (Petre Mihai Bacanu) ; « **Ofiterul de Securitate a fost dur, ancheta a început cu violență fizică, lovituri cu pumnul, cu bastonul** ».**

Este greu de crezut că judecătorul fondului nu a avut cunoștința de aceste declarații. Martorul Petre Mihai Bacanu a relatat aceste împrejurări în fața instanței de fond. **Judecătorul cauzei a refuzat însă să i se arate degetul deformat, respingând întrebarea părții civile.**

***

În legătura cu raportul dintre reprimarea individuală și colectivă relativ la infracțiunea contra umanității prevăzută de art. 439 C.pen., instanța de fond a susținut că acesta are în vedere numai crime colective („împotriva unor persoane, nu a unei”). Însă la punctul 1 e) al art. 439 este folosit singularul, ca și în cazul art.

358 vechiul Cod penal: „*torturarea unei persoane (subl.n.) aflate sub paza faptuitorului sau asupra careia acesta exercita controlul in orice alt mod [...]*”.

Aliniatul subliniaza unul din sensurile puternice ale incriminarii pentru crime contra umanitatii: anumite acte produse impotriva unei singure fiinte umane sunt atat de odioase incat, daca ele sunt componente ale represiunii institutionalizate, au natura acestei crime internationale. Un al doilea alineat (art.439, pct.1 lit.h C.pen.) intareste conexiunea dintre cazul individual si represiunea colectiva institutionalizata in sensul crimei contra umanitatii „*provocarea disparitiei fortate a unei persoane (subl.n.), in scopul de a o sustrage de sub protectia legii pentru o perioada indelungata, prin rapire, arestare sau detinere, la ordinul unui stat sau al unei organizatii politice ori cu autorizarea, sprijinul sau asentimentul acestora, urmate de refuzul de a admite ca aceasta persoana este privata de libertate sau de a furniza informatii reale privind soarta care ii este rezervata ori locul unde se afla, de indata ce aceste informatii au fost solicitate*”. Si acest text descrie exact ce i s-a intamplat victimei Gheorghe Ursu, singura diferenta intre atatea detalii similare este faptul ca victima nu a disparut, ci „a fost facuta sa dispara” in malaxorul Securitatii.

Cazurile individuale de torturare a unei persoane asupra careia faptuitorul exercita control complet nu sunt omise din sfera crimelor internationale. In ce priveste infractiunea contra umanitatii, enunturile de la punctele 1 e) si 1 h) sunt absolut clare in privinta includerii unor crime individuale infaptuite in contextul represiunii colective. Deoarece, in comunism, opozantii politici se aflau sub puterea regimului si erau reprimati, iar tortionarii reprezentau autoritatea in stat, infractiunile politice grave din perioada comunista, inclusiv cele individuale enumerate in tratatele dreptului penal international, sunt infractiuni contra umanitatii.²²

***

Din perspectiva normei de incriminare prevazuta in art.439 din noul Cod penal, prima instanta pare ca face o confuzie intre cerintele privind subiectul pasiv al infractiunii si situatia premisa reprezentata de represiunea institutionalizata. Pentru ca fapta sa constituie o infractiune contra umanitatii, represiunea trebuie sa fie sistematica si generalizata, deci implicit colectiva. Or, legiuitorul nu a stipulat ca acea represiune sa fie in mod necesar constituita dintr-o multitudine de fapte de acelasi tip, sau similare, cu cele retinute in mod particular in cauza.

Legiuitorul impune ca atacul represiv sa fie **planuit si pregatit dinainte - deci sistematic**, si sa fie indreptat impotriva unui grup de populatie – respectiv grupul opozantilor – prin care devine **generalizat**.

Or, din materialul probator aflat la dosar rezulta fara dubiu ca au existat **planuri de masuri represive care au fost pregatite si puse in practica** de la virful dictaturii ceausiste (inclusiv create de inculpatii Homostean si Postelnicu). **Alte elementele materiale ale acestui atac represiv** au fost si ele detaliate in proba cu inscrisuri depusa la dosarul cauzei in noiembrie 2016 (sectiunea 5 din Anexa), si includ: urmarirea / filajul, ascultarea telefoanelor, ascultarea prin “tehnica operativa” in case si locuri de intalnire, deschiderea si citirea corespondentei, perchezitionarea, retinerea de materiale scrise considerate cu caracter “dusmanos”,

²² Situatie valabila si in regimul stalinist, si in cel ceausist, diferenta fiind una de grad si de mijloace, dar nu de logica represiva. Avand in vedere natura de act de stat si de doctrina a Declaratiei, nu este lipsit de relevanta intr- un astfel de proces ca regimul comunist romanesc a fost caracterizat drept „ilegitim si criminal” in Declaratia politica a Presedintelui Romaniei, Traian Basescu, la 18 decembrie 2006.

amenințări deschise sau sub identități ascunse, interdicția publicării, schimbarea din funcții și reducerea salariului, desfacerea contractului de muncă, încercarea de a racola “obiectivul” ca informator, obținerea de informații de la vecini și colegi de serviciu, izolarea în mediul social și familial, interzicerea practicării religiei alese, anchetarea, deportarea, pedepsirea cu domiciliu forțat sau arest la domiciliu, defaimarea, înfricosarea populației prin internarea abuzivă a unora din opozanți în spitale psihiatrice, arestarea preventivă, încarcerarea, bataia, lipsa de somn și alte forme de tortură fizică și psihică, condamnarea la ani grei de închisoare pentru motivul abuziv de “propaganda împotriva orânduirii socialiste” (art. 166 C.pen. în vigoare sub dictatură), asasinarea.

După cum se remarcă, printre aceste elemente materiale ale represiunii Securității cauzate împotriva opozanților (reali sau potențiali), se află în cvasi-totalitate și cele menționate de judecătorul de fond: « *urmărirea informativă, filajul, interceptarea convorbirilor telefonice și a corespondenței, cercetarea și arestarea pentru infracțiuni de competența organelor de securitate, plasarea în arest la domiciliu, fiind uneori exercitate chiar și violente fizice* », respectiv « *temperarea și controlarea acestora, respectiv influențarea pozitivă a persoanei, în sensul renunțării la astfel de preocupări, prin intermediul familiei, prietenilor, colegilor, precum și arest la domiciliu, urmărirea informativă, filaj, interceptări* ».

Alături de cazurile individuale de represiune a opozanților enumerate în secțiunile anterioare, toate aceste metode fac și ele parte din situația premisă a cauzei de față. Ele reprezintă chiar modul prin care Securitatea a ținut ingenușchiat, prin frica și delatiune, poporul român, sub o dictatură pe care timp de ani de zile acesta a resimțit-o, așa cum s-a văzut și la Revoluție, drept odioasă.

II.3 Faptele inculpatilor intrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de *tratamente neomenoase*

II.3.1 Latura obiectivă

În privința acțiunilor ori inacțiunilor ce pot constitui **element material** al laturii obiective a infracțiunii de tratamente neomenoase, doctrina elaborată sub imperiul vechiului cod penal se rezuma la a prelua explicațiile date de doctrina veche, în lucrarea de referință a profesorilor Vintila Dongoroz și Siegfried Kahane, „*Explicații teoretice ale Codului penal român*”, arătând că „*supunerea la tratamente neomenoase semnifică **obligarea persoanei la condiții de hrană, locuință, îmbracaminte, de igienă, asistență medicală, etc. greu de suportat fizic și umilitoare din punct de vedere moral.***”²³

Deși prima instanță a menționat, în cuprinsul motivării, unele dintre faptele imputate inculpatilor Pirvulescu Marin și Hodis Vasile, nu a analizat și semnificația lor juridică, apreciind inutil un asemenea demers în condițiile în care a statuat asupra pretensei neîndepliniri a condițiilor preexistente reclamate de norma de incriminare.

²³ A se vedea, de exemplu T.Toader – „Drept penal. Partea specială”, Editia a 2-a revizuită și actualizată, Ed. Hamangiu, București, 2007, pag. 430; O.Loghin, T.Toader – „Drept penal român. Partea specială”, editia a III-a revizuită și adăugită, Casa de editură și presa Sansa S.R.L., București 1997, pag. 651; Gh. Nistoreanu, A.Boroi, I.Molnar, V. Dobrinou, I. Pascu, V. Lazar – „Drept penal. Partea specială”, Ed. Europa Nova, București, 1997, pag.692.

Inclusiv din aceasta perspectiva solutia pronuntata este criticabila, in conditiile in care instanta de judecata, constatand lipsa unor conditii preexistente, avea obligatia de a analiza faptele concrete ale inculpatilor, pentru a verifica daca acestea intrunesc sau nu elementele constitutive ale unor alte infractiuni, caz in care ar fi trebuit discutata o eventuala schimbare a incadrarii juridice.

Prin conduitele lor, inculpatii Pirvulescu Marin si Hodis Vasile au supus victima, atat anterior detentiei sale cat si (mai ales) in perioada de detentie, unui tratament inuman ce a inclus torturi psihice si fizice greu de imaginat, si a carui intensitate a crescut in mod constant, culminand cu rezultatul urmarit: decesul lui Gh. Ursu.

Inclusiv primele activitati de urmarire penala (perchezitia, declaratiile, cercetarea informativa) au fost generate de identificarea jurnalului personal in care figurau „*insemnari calomnioase la adresa conducatorului partidului si statului nostru*” si nu de existenta unor date sau informatii cu privire la savarsirea unor infractiuni de drept comun de catre victima Ursu Gheorghe Emil.

Astfel, la data de 26.12.1984, Directia a II-a din cadrul Departamentului Securitatii Statului (D.S.S.) trimite jurnalul identificat in biroul victimei la Directia a VI-a Cercetari Penale, in cadrul careia isi desfasurau activitatea cei doi inculpati, urmand ca cele doua Directii sa realizeze „*cercetare informativa in scopul solutionarii acestui caz*”. (DUI Udrea Vol 1 fila 30).

Adresa de inaintare este semnata de primire de catre inculpatul Pirvulescu Marin, imprejurare ce atesta implicarea inculpatului inca din debutul cercetarilor intreprinse asupra victimei Ursu Gheorghe Emil.

La data de 04.01.1985 a fost deschis dosarul de urmarire informativa „UDREA” iar la datele de 07.01. si 17.01.1985 **cei doi inculpati**, impreuna cu ofiterul Dumitraciuc Ion din cadrul Directiei a II-a **au efectuat perchezitii la biroul si domiciliul victimei Ursu Gheorghe Emil**, ridicand toate materialele scrise de acesta, inclusiv cele 62 de caiete ale jurnalului sau personal scris timp de 40 de ani.

Ancheta politica a fost deghizata intr-o urmarire penala pentru o infractiune de drept comun, motivul real al investigatiilor intreprinse fiind surprins chiar de inculpatul Pirvulescu Marin in cuprinsul unui raport intocmit la data de 30.01.1985:

- *"Tine in vederea publicarii un jurnal in care, pe parcursul timpului, a facut numeroase consemnari ce **denigreaza realitatile din tara noastra, politica interna si externa a statului roman**, inserind si comentarii dusmanoase din emisiunile postului de radio autointitulat "**Europa libera**". Insemnarile mai contin si grave manifestari de **calomniere si defaimare a conducerii de partid si de stat**";*
- *"Din anul 1974 intretine legaturi cu elemente din **emigratia reactionara romana de la Paris**, comentatori ai postului de radio autointitulat "**Europa libera**", de la care a primit si introdus in tara, in anii 1974 si 1978, mai multe **tiparituri in limba romana cu continut anticomunist**";*
- *"In anii 1978 si 1981, cu ocazia unor calatorii turistice efectuate in strainatate **a furnizat postului de radio autointitulat "**Europa libera**" 2 materiale in care a comentat de pe pozitii***

dusmanoase masurile luate de partid in domeniul constructiilor din Romania, ca au facut obiectul mai multor emisiuni";

- "A copiat 4 citate din diferite lucrari ale unor autori straini, ce contin referiri la necesitatea luptei impotriva statului si **le-a afisat la locul sau de munca**, cu scopul de a atrage atentia ca situatia critica din vremurile respective (cu sute de ani in urma sau in timpul regimurilor fasciste) s-ar potrivi in prezent realitatilor din Romania";
- "Avand in vedere ca **URSU GHEORGHE EMIL** a desfasurat o **intensa activitate de propaganda dusmanoasa** prin actiuni directe sau prin intermediul unor **oficine de propaganda reactionara din strainatate...**, impotriva acestuia urmeaza a se incepe urmarirea penala, continuarea cercetarilor sub stare de arest si trimiterea in judecata pentru savirsirea infractiunilor prevazute de art. 166 al. 2 Cod penal";
- "Intrucat cel in cauza intretine **legaturi apropiate cu unii scriitori care se afla in atentia organelor de securitate pentru conceptiile lor dusmanoase**, urmeaza ca in cercetari sa se clarifice si natura relatiilor cu acestia".

Acest raport a fost trimis conducerii DSS, respectiv generalului Iulian VLAD, seful Securitatii interne.

In perioada **ianuarie 1985 - mai 1985 inculpatii au luat 19 declaratii** lui Gheorghe Ursu, intrebarile adresate fiind circumscrise unor subiecte recurente care vizau tocmai manifestarile lui Gh. Ursu de opozitie si critica vehementa la adresa regimului comunist din Romania, respectiv:

- Legaturile si modul in care a contactat angajati ai postului de radio „Europa Libera” (de cel putin 16 ori);
- Legaturile cu Virgil Ierunca si Monica Lovinescu (de cel putin 21 de ori);
- Materialul trimis la Europa Libera in care Gheorghe Ursu alerta opinia publica asupra pericolului de prabusire a blocurilor avariate de cutremur ca urmare a ordinului criminal al lui Nicolae Ceausescu din 4 iulie 1977 (de cel putin 8 ori).

In aceeasi perioada, sunt folositi informatori de la locul de munca al lui Gheorghe Ursu si vecini ai acestuia, sunt interceptate convorbirile telefonice la domiciliul sau si este monitorizata corespondenta.

Acest fapt este dovedit inclusiv de **nota de studiu din data de 20.02.1985 redactata de inculpatul Pirvulescu Marin** din care rezulta, contrar sustinerilor sale din cursul cercetarii judecatoresti, ca a studiat „**materialele existente in DUI Udrea**” (DUI Udrea vol 2 fila 11) si ca a participat la cercetarea informativa, realizand conspecte dupa notele T.O. a cel putin 7 redari de convorbiri private ale familiei Ursu in lunile ianuarie si februarie 1985, folosind notele informatorilor si copiile dupa corespondenta disidentului si familiei sale.

Pana la sfarsitul lunii februarie 1985, ancheta a fost eminentamente politica si, dupa cum rezulta din lectura Dosarului Penal, s-a axat in special pe **legaturile cu postul de radio Europa Libera**.

Pe de alta parte, desi a inclus intrebari legate de **prietenii** sai (in 9 ocazii) si „*scriitorii din anturajul sau*” (de 11 ori), aceste doua subiecte nu reprezentasera principala preocupare a inculpatilor pana in acel moment²⁴.

La 27.02.1985 **inc. PIRVULESCU cere verificarea in cartoteca CID** (Centrul de Informatica si Documentare a DSS) informatii despre unii din prietenii lui Gheorghe Ursu, respectiv scriitorii:

- Radu Albala, cu nota „Urmeaza a fi audiat. FOARTE URGENT”. (a se vedea dosarul CNSAS C 368 fila 355).
Pe verso se disting notele: „*manifestari dusm. , legaturi cu Paul Goma, Virgil Tanase. Apare intr-o scrisoare catre Petre Solomon*”.

- Iordan Chimet, cu nota „Urmeaza a fi audiat. FOARTE URGENT. (a se vedea dosarul CNSAS C 368 fila 355).
Pe verso, se disting notele „*in atentia Dir 3 i i / MA. legaturi cu straini raminere in Franta, aviz negativ*”.

- Camil Baci (scriitor plecat in Franta) ca „legatura” a lui Gheorghe Ursu.

La 28.02.1985 este redactata o adresa catre Securitatea Municipiului Bucuresti (SMB) (A se vedea DUI Vol 1 fila 98). Sunt solicitate informatii despre fiul lui Gheorghe Ursu, Andrei Ursu, care ar fi fost „influentat” de tatal sau la „manifestari cu caracter ostil”. Se mentioneaza ca Gheorghe Ursu „face obiectul unor **verificari complexe si se afla in cercetare informativa**”. Aceasta adresa este evident rezultatul supravegherii informative a familiei disidentului, intrucat face referire la o conversatie a lui Andrei Ursu cu „o relatie apropiata” a sa, Gheorghe Bratescu, medic, care „i-a confiat acestuia ca in Franta are prieteni apropiati si ca acolo se simte nevoia de specialisti in electronica si automatizari”.

In conditiile in care nu se reusea (si nici nu se dorea) o eventuala trimitere in judecata a victimei Ursu Gheorghe Emil pentru savarsirea unei infractiuni politice (art.166 C.pen. – *propaganda impotriva oranduirii socialiste*) martorul Iulian Vlad a solicitat sa fie aprofundate legaturile victimei cu scriitorii, sa fie oprita urmarirea penala pentru infractiunea politica si sa fie continuata urmarirea penala pentru infractiunea de drept comun de catre organele de militie.

Inculpatii au audiat victima la datele de 21.05., 22.05. si 25.05.1985, trimitand declaratiile Directiei I pentru a fi atasate dosarului de urmarire informativa al Ninei Cassian.

La data de 14.08.1985 inculpatul Pirvulescu Marin trimite referatul cu propunere de neincepere a urmaririi penale catre Directia Procuraturilor Militare, propunand totodata : „*Confiscarea speciala a publicatiilor Ethos si Limite ... precum si a filelor cu continut denigrator si de defaimare din jurnalul personal, urmand ca celelalte materiale ridicate cu prilejul perchezitiilor domiciliare sa fie restituite sus-numitului*”. (DUI Udrea Vol 2 fila 43-44).

La data de 21.09.1985 a fost dispusa arestarea preventiva a victimei pentru savarsirea a doua infractiuni de drept comun, astfel incat sa poata fi exercitate presiuni psihice si fizice asupra acesteia dar in egala masura sa nu poata fi sustinut caracterul politic al anchetei.

---

²⁴ Dosar Penal, DUP Vol 17

In perioada **21.09.1985 – 17.11.1985**, desi victima nu mai era cercetata oficial de fosta Securitate, **inculpatii Pirvulescu Marin si Hodis Vasile** au continuat ancheta inceputa, cu scopul de a „aprofunda” legaturile victimei cu scriitorii si cu postul de radio Europa Libera si de a obtine declaratii relevante, ca si regretul savarsirii unor fapte ostile partidului si statului, supunand victima unui regim de teroare ce a constat in **aplicarea de lovituri** cu prilejul „scoaterilor la ancheta”, **incarcerarea victimei cu detinuti periculosi** si violenti, informatori ai organelor de militie si securitate, **instigati sa terorizeze victima** in scopul obtinerii de informatii, incatusarea victimei si **izolarea severa a acesteia in conditii inumane** („incatusat...cu mainile la spate sau legat de pat...cu mainile ridicate la nivelul umerilor paralel cu solul...primea o zi hrana, o zi numai apa” – conform declaratiei martorului Ghebac Radu, data in cursul urmaririi penale la data de 24.03.2015, **interzicerea legaturilor cu membrii familiei, neasigurarea asistentei medicale, neasigurarea asistentei juridice printr-un avocat ales, refuzul pachetelor cu alimente, medicamente, imbracaminte din partea familiei.**

Din declaratiile martorilor audiati in cauza rezulta tratamentul inuman si degradant la care victima a fost supusa de cei doi inculpati.

Astfel, **martorul Caracostea Stere** a declarat ca: „**Inca din prima seara a zilei in care a fost introdus in arest a fost scos la ancheta de catre un ofiter anchetator de Securitate despre care Ursu Gheorghe mi-a povestit ca este acelasi cu cel care l-a anchetat si inainte de a fi arestat preventiv si ca avea gradul de locotenent. Cind s-a intors in camera acesta prezenta urme de violenta pe obrazul drept si in zona urechii (in spatele urechii). Gheorghe Ursu a povestit cum a fost batut de locotenentul de securitate... In zilele care au urmat pina cind eu am fost pus in libertate Ursu Gheorghe a fost scos aproape zilnic la ancheta si de fiecare data venea batut. Din cite imi povestea, ofiterul anchetator il lovea in special la talpi si la palme cu bastonul si in zona capului, deasupra urechii... Pe masura ce timpul trecea si era scos la ancheta Gheorghe Ursu devenea tot mai pierdut si incoerent in vorbire**”.

“... In jurul orei **11 noaptea**, a fost dus la ancheta... a fost readus cu vizibile urme de violenta pe parte dreapta a obrazului si zona nasului, unde se observau urme de sange. Ii curgea sange din ureche si nas. Povestea ca a fost batut de un capitan sau **maior de securitate**... spunea ca **acel ofiter il mai cercetase cu ceva timp in urma, il lasase si acum il reancheta**... Ursu Gheorghe spunea ca era anchetat pentru **jurnalele pe care le tinuse**...”.

“Mi-a spus ca era lovit la interogator de cel care-l ancheta. Mi-a spus ca a scris niste **documente impotriva regimului**. L-am vazut **lovit la palme, ulterior in zona capului**. Mi-a spus ca anchetatorul era ofiter de securitate. Aceste **urme de lovituri apareau dupa fiecare interogator**... **In urma loviturilor primite in zona abdominala suferea de incontinenta**...”.

Martorul Manda Gheorghe a declarat ca: „**Ursu Gheorghe ne-a povestit ca a fost cercetat de Securitate si ca la Militie a fost adus pentru 'un dolar'**. Mai spunea ca avea un jurnal in care scria de familia Ceausescu si ca era corespondent la Europa Libera. **Prima data cind a fost scos, la revenirea in camera Ursu Gheorghe isi freca palmele si am vazut ca le avea congestionate**... **A doua oara cind a fost scos la ancheta, la revenirea in camera Ursu Gheorghe se tineau cu miinile de burta**”.

In perioada **15-18 octombrie 1985** victima a fost supusa unui regim de „izolare severa”, sub pretextul ca *nu respecta programul ordonat in camera arestului, are o comportare necorespunzatoare fata de subofiterii de post si sfideaza cadrele din cadrul conducerii directiei prin modul lui de comportare*, martorul Alexa Ion, semnatarul raportului de pedepsire, declarand ca nu a constatat prin propriile simturi comiterea acestor fapte, fiindu-i relatate de un subaltern.

Martorul Ghebac Radu (fost subofiter de paza la arestul militiei) a declarat ca seful arestului, lt.col. Creanga Mihail, i-a solicitat martorului Alexa Ion sa intocmeasca un raport de pedepsire a victimei Ursu Emil Gheorghe cu 3 zile de izolare severa, dictandu-i acestuia si motivele masurii dispuse.

Martorul Creanga Mihail a declarat insa ca Ursu Gheorghe Emil era anchetat de Securitate, nefiind arestatul militiei, astfel incat este evident faptul ca acesta nu avea un interes in „pedepsirea” victimei iar martorul Clita Marian a precizat ca izolarea severa a fost dispusa pentru un „*pretext inventat de anchetatori.*”

La data de 18.10.1985 victima Ursu Gheorghe Emil a fost transferata in camera 30 din tronsonul supranumit „Catanga” al arestului militiei, fiind plasat in camera cu doi infractori periculosi si violenti, informatori ai Militiei si Securitatii, instruiti sa obtina informatii de la victima prin aplicarea unui regim de teroare (Clita Marian si Radu Gheorghe).

Faptul ca cel puțin unul din cei doi colegi de celula ai victimei era informator al Securitatii (si nu doar al Militiei) rezulta din adresa din data de 22.10.1985 a inculpatului Pirvulescu Marin catre Securitatea Municipiului Bucuresti (DUI UDREA vol.1 fila 149) in cuprinsul careia se face referire la *o sursa* care i-ar fi incredintat anumite informatii referitoare la fiul victimei, Ursu Andrei. Or, avand in vedere faptul ca la data respectiva victima se afla in camera de detentie impreuna cu martorii Clita Marian si Radu Gheorghe, *sursa* nu putea fi decat unul din cei doi martori (sau amandoi).

Imprejurarea plasarii victimei in aceeasi camera cu cei doi informatori in scopul obtinerii de informatii de catre ofiterii de Securitate (cei doi inculpati) este confirmata si de alti martori audiati in cauza.

Astfel, martorul Ghebac Radu a afirmat ca, „**Clita Marian si Radu Gheorghe au fost introdusi in aceeasi celula cu Ursu Gheorghe Emil pentru a-l determina sa recunoasca faptele de care erau interesati cei de la Securitate...** Exista o colaborare intre sefii nostri si cadrele de Securitate. (...) *Clita si Gicuta actionau numai la ordinele Securitatii si nicidecum din propria lor initiativa, fapt relatat de chiar ing. Ursu... De fiecare data cind era batut, nu numai eu puteam sa aud urletele lui, ci toti arestatii*”.

Martorul Pascale Gheorghe, audiat in cursul urmaririi penale a declarat ca era „*un fapt notoriu ca Gheorghe Ursu este impotriva lui Ceausescu... impotriva sistemului... In timp ce Ursu era schingiuit, era intrebat de scrisori trimise afara din tara si ce bani ai primit pentru ele, scrisori care erau impotriva regimului de atunci*”.

Martorul Palamariu Florinel a sustinut la randul sau urmatoarele: "*Arat ca prima data cand Ursu Gheorghe a fost scos la ancheta ... de un militian care l-a escortat in interiorul directiei a VI-a a Securitatii. Precizez ca am vazut cu aceasta ocazie un bon de scoatere... diferit de cel al militiei... L-am vazut pe Ursu Gheorghe si cand s-a intors de la ancheta, acesta fiind rosu la fata, dandu-mi impresia ca nu se putea tine bine pe picioarele lui, ca nu avea siguranta in mers*”.

*"A doua oara cind a fost scos din arest Ursu Gheorghe, s-a intamplat **tot ca urmare a solicitarii Securitatii**, ca urmare a unui ofiter tot din cadrul militiei... Acesta mi-a spus ca **colegii de la directia a VI-a vor sa-l aduc pe Ursu Gheorghe la ancheta**... Arat ca **si de aceasta data l-am vazut pe Ursu Gheorghe si cand s-a intors de la ancheta, acesta fiind tot rosu la fata**... Mentionez ca **inca de doua ori l-am mai scos din arest pe Ursu Gheorghe la solicitarea Securitatii**..."*

*"Eu cred ca **domnul Pirvulescu l-a batut pe Ursu Gheorghe intrucat acesta l-a scos la ancheta in ziua in care s-a intors rosu la fata**".*

In privinta violentelor utilizate de cei doi inculpati cu prilejul audierilor repetate ale victimei la locul de detentie este relevanta si declaratia martorului Ionita Stefan:

*„Stiam despre Ursu Gheorghe ca **era cercetat de Directia a VI-a a Securitatii** - asa cum stiau toti din arest”. „**L-am vazut o data sau de doua ori cind era adus Ursu Gheorghe de la ancheta de la Directia a VI-a fiind tinut de subofiteri pentru a se deplasa**...”. „Ursu Gheorghe stiu ca a fost scos de multe ori la ancheta la Securitate, insa eu am vazut de circa 3-4 ori”.*

*„**Situatia lui Ursu Gheorghe se degrada**, iar la un moment dat deja abia putea sa se dea jos din pat. Acest lucru s-a **datorat tratamentului care era aplicat acestuia de cei care il anchetau**, precum si de cei cu care statea in camera”.*

Utilizarea violentelor de catre cei doi anchetatori este confirmata si prin declaratiile altor martori audiati in cursul procesului penal (Dinu Ion, Popa Dan, Hirsu Ilie, Casapu Mitrus Laurentiu, Mircea Manea, Munteanu Ion, Toader Florica, Ion Nicolae, etc.)

Faptul ca inculpatii Pirvulescu Marin si Hodis Vasile au fost singurii ofiteri de securitate care au anchetat victima atat in stare de libertate cat si in detentie, rezulta din coroborarea mai multor mijloace de proba.

Astfel, martorii Toader Florica si Ion Nicolae (subofiteri de paza in cadrul arestului militiei) l-au identificat pe inculpatul Pirvulescu Marin ca fiind ofiterul de securitate ce solicita scoaterea la ancheta a victimei.

Martorul Palamariu Florinel arata de asemenea faptul ca „*primul bon de scoatere din arest pentru a fi anchetat de Securitate a lui Ursu Gheorghe Emil era semnat de Pirvulescu*” precum si imprejurarea ca „**domnul Pirvulescu l-a batut pe Ursu Gheorghe intrucat acesta l-a scos la ancheta in ziua in care s-a intors rosu la fata**”.

Martorul Caracostea Stere retine si implicarea inculpatului Hodis Vasile in agresarea victimei, aratand ca: „*Inca din prima seara a zilei in care a fost introdus in arest a fost scos la ancheta de catre un ofiter anchetator de Securitate despre care Ursu Gheorghe mi-a povestit ca este acelasi cu cel care l-a anchetat si inainte de a fi arestat preventiv si ca avea gradul de locotenent. Cand s-a intors in camera acesta prezenta urme de violenta pe obrazul drept si in zona urechii (in spatele urechii). Ursu Gheorghe Emil a povestit cum a fost batut de locotenentul de securitate.*”

Declaratia luata victimei la data de 24.10.1985 (in timpul detentiei sale) este contrasemnata de ambii inculpati, imprejurare ce dovedeste de asemenea faptul ca acestia au realizat impreuna „audierea” victimei.

Pe de alta parte, din declaratiile celor doi inculpati rezulta atat faptul ca acestia au realizat impreuna ancheta privind victima Ursu Gheorghe Emil cat si faptul ca nu au existat alti ofiteri de Securitate care sa se ocupe de caz.

Inculpatul Pirvulescu Marin a recunoscut in mai multe randuri ca a efectuat „cercetarea” impreuna cu inculpatul Hodis Vasile, afirmand urmatoarele:

„L-am anchetat pe Ursu impreuna cu un alt coleg Vasile Hodis”; (18.01.1999 – SPM)

„In cazul Ursu a fost mai totdeauna prezent si Hodis... Nu-mi amintesc ca in afara de mine si Hodis sa mai fi lucrat si altcineva”; (12.03.2003 – TMTB)

„Declaratia data in 24.10.1985 pe care am luat-o impreuna cu Hodis”; (12.03.2003, TMTB)

“In dosarul privind pe Gheorghe Ursu *activitatile de cercetare penala au fost efectuate de mine si de locotenent major Hodis Vasile*”. (20.01.2015 – SPM)

Inculpatul Hodis Vasile a recunoscut de asemenea participarea sa la ancheta, aratand ca: *„Prezenta mea a fost decisa de conducerea Directiei a 6-a a DSS in baza unei cutume existente in unitate in sensul ca **la toate actele intocmite sa participe cel putin doi ofiteri** pentru a se putea preveni eventuale reclamatii sau provocari din partea celui audiat”.*

In mod deliberat, **victimei nu i-au fost acordate ingrijiri medicale** desi martorii audiati in cauza au sustinut ca timp de doua zile s-au auzit urletele victimei provocate de durere in urma batailor suferite in ancheta si abia in dimineata celei de a 3 – a zile a fost transportata la Spitalul Penitenciar Jilava, unde, in pofida interventiei medicilor, a decedat.

Martorul Clita Marian a declarat ca el insusi a cerut ajutor paznicilor pentru Gheorghe Ursu, dar a fost refuzat: *„Ostentativ Ursu nu a fost dus la spital tocmai pentru ca se daduse o dispozitie, [...] din sfera Securitatii, sa se duca pe topogan fiindca cuiva nu i-au convenit acele materiale scrise in nu stiu cate caiete in care omul isi prezenta nemulțumirea lui vis-a-vis de regimul Ceausescu”.*

Martorul Palamariu Florinel declara ca *„... si transportarea la spital a arestatului Ursu Gheorghe s-a realizat cu intarziere din cauza ... directiei a VI-a Securitate”.*

Martorul Harsu Ilie (asistent medical la Jilava) confirma si el intarzierea deliberata: *„de cateva zile il durea abdomenul si cu toate ca se plangea si batea in usa de la camera de arest ca sa fie scos la medic, **nu a fost bagat in seama. [Repet] cele declarate de Ursu: ca acesta a fost batut si tinut cu infectie interna pana la septicemie”.***

Audierile repetate ale victimei avand drept obiect imprejurari faptice care nu aveau legatura cu cauza instrumentata (legaturi cu scriitori, legaturi cu Europa Libera, etc.), privarea de hrana si ingrijiri medicale, lovirea repetata a victimei cu prilejul audierilor realizate in perioada detentiei, incarcerarea victimei cu infractori periculosi si violenti instruiti sa-i aplice acesteia un regim de teroare, interzicerea oricaror legaturi cu membrii familiei constituie actiuni comise de inculpatii Pirvulescu Marin si Hodis Vasile circumscrise elementului material al laturii obiective a infractiunii de tratamente neomnoase.

In privinta **urmarii imediate**, instanta de fond a retinut in mod eronat ca „*prin exercitarea de violente psihice si fizice fata de o singura persoana, incarcerata in Arestul Directiei Cercetari Penale a Inspectoratului General al Militiei, persoana care ulterior a decedat, nu se poate aprecia ca s-a cauzat o stare de pericol cu privire la existenta si securitatea tuturor cetatenilor romani*”. Este evident ca pedepsirea infractiunilor prevazute in art.358 alin.1 si 3 nu este conditionata de crearea unei stari de pericol cu privire la „*existenta si securitatea tuturor cetatenilor romani*”.

Supunerea la tratamente neomenoase, torturarea, multilarea, exterminarea sunt, prin ele insele, odata dovedite, fapte cu un inalt grad de pericol social. Urmarea lor imediata este suferinta provocata victimei, descurajarea oricaror alti potentiali oponenti, iar in cazul exterminarii, decesul victimei, asa cum s-a intimplat in cazul lui Gheorghe Urus.

Suplimentar, apreciem ca este suficienta supunerea unei singure persoane cazute sub puterea adversarului la tratamente inumane si degradante, pentru ca urmare imediata sa fie realizata, distinctia dintre infractiunile contra persoanelor si cele contra umanitatii fiind data nu de numarul subiectilor pasivi ci de **conditia acestora, situatia concreta in care acestia se regasesc, fiind lipsiti de aparare, ca si de gravitatea faptelor carora le cad victime.**

Din vastul probatoriu administrat in cauza rezulta insa atat starea de pericol la adresa celor cazuti sub puterea organelor de Securitate, generata de practica supunerii unei persoane lipsite de aparare la conditii de viata inumane, cat si vatamarea fizica si morala (prin tratament inuman si tortura), dusa pana la exterminare, a victimei Ursu Gheorghe Emil.

Intre actiunile inculpatilor si urmare produsa exista o **legatura de cauzalitate**, degradarea treptata a starii de sanatate a victimei si chiar decesul acesteia fiind rezultatul acestor actiuni.

Edificatoare in acest sens sunt atat declaratiile martorilor in cuprinsul carora este prezentata starea victimei in toata perioada detentiei acesteia ca rezultat al actiunilor inculpatilor, cat si declaratiile cadrelor medicale care au examinat victima ulterior transportarii acesteia la spital.

In concluzie, faptele inculpatilor Pirvulescu Marin si Hodis Vasile intrunesc cerinta tipicitatii, suprapunandu-se asupra modelului abstract stabilit prin norma de incriminare.

II.3.2 Vinovatia inculpatilor

Atat infractiunea de *tratamente neomenoase* cat si *infractiunile contra umanitatii* presupun ca forma de vinovatie **intentia** directa sau indirecta.

Pentru a fi indeplinita cerinta vinovatiei, este asadar necesar ca autorul sa prevada faptul ca prin actiunile ori inactiunile sale supune victima unor tratamente inumane sau degradante, vatamandu-i grav integritatea fizica si/sau psihica, si sa urmareasca sau sa accepte posibilitatea producerii rezultatului.

Data fiind calitatea celor doi inculpati de ofiteri in cadrul Departamentului Securitatii Statului, structura componenta a Ministerului de Interne, acestia aveau obligatia de a manifesta o atentie sporita cu prilejul

exercitării atribuțiilor de serviciu, având pregătirea necesară pentru a evalua riscurile derulării activităților specifice și cu atât mai mult riscurile unor acțiuni abuzive pe care le-au executat, inițiat și coordonat, până la decesul victimei.

Din modul în care au acționat cei doi inculpați rezulta în mod neîndoielnic nu doar faptul că aceștia au prevăzut că prin acțiunile lor și dispozițiile date produc grave suferințe fizice și psihice victimei și faptul că au urmărit producerea lor în scopul obținerii unor informații de care erau interesați superiorii acestora. Forma de vinovăție cu care aceștia au acționat este asadar **intenta directă**.

II.4 Instanța de fond a dispus în mod neîntemeiat achitarea inculpatului Postelnicu Tudor

Prin rechizitoriul emis în cauză a fost dispusă, *inter alia*, și trimiterea în judecată a inculpatului Postelnicu Tudor pentru săvârșirea infracțiunii de *complicitate la infracțiuni contra umanității*, faptă prevăzută și pedepsită de art. 48 C.pen. rap. la art. 439 alin.1 lit.e,g,k C.pen., constând în aceea că, „*în calitate de șef al Departamentului Securității Statului, cu intenție directă, în cursul lunilor octombrie și noiembrie 1985, a comunicat, prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe, către Ambasadele Republicii Socialiste România de la Paris și Washington (telegramele nr.5/05097 din data de 01.11.1985 și nr.5/05674 din data de 26.11.1985) date nereale prin care a disimulat caracterul represiv și politic al acțiunilor întreprinse de inculpații maior (rez.) Pirvulescu Marin și col (rez.) Hodis Vasile împotriva lui Ursu Gheorghe Emil, în perioada în care acesta a făcut obiectul urmăririi informative și judiciare pentru acte și fapte considerate ostile regimului comunist.*”

Deși activitatea inculpatului pe linia încălcării flagrante a drepturilor fundamentale ale omului în general și ale victimei Ursu Gheorghe Emil în particular, a fost mult mai amplă, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casăție și Justiție a sesizat instanța doar cu faptele acestuia de a comunica date nereale privind anchetarea victimei, pentru a evita intervenția unor organisme internaționale și a da o aparență de legalitate activităților întreprinse de inculpații Pirvulescu Marin și Hodis Vasile.

La data de 11.08.2017, ulterior debutului cercetării judecătorești, inculpatul Postelnicu Tudor a decedat.

Prin sentința apelată, în virtutea principiului *mitior lex*, prima instanță a dispus schimbarea încadrării juridice a faptelor pentru care a fost dispusă trimiterea în judecată a inculpatului Postelnicu Tudor din *complicitate la infracțiuni contra umanității* (art.48 rap. la art.439 alin.1 lit.e,g și k C.pen.) în infracțiunea *de complicitate la tratamente neomenoase* (art.26 rap. la art. 358 alin.1 și 3 C.pen. din 1969) și achitarea inculpatului decedat în temeiul dispozițiilor art. 396 alin.5 rap. la art.16 alin.1 lit.b) teza I C.proc.pen.

Prima instanță nu a motivat în vreun fel soluția pronunțată, reținând doar că, în ceea ce privește „*faptul că inculpatul Tudor Postelnicu a decedat (...) Curtea constată că pentru considerentele arătate se impune achitarea acestuia în temeiul art.16 lit.b Cod procedura penală, întrucât soluția de achitare prevalează celei de încetare a procesului penal, fiind în contextul celor arătate, favorabilă inculpatului.*”

Deși admitem, de principiu, ca soluția achitării poate fi dispusă și în privința unui inculpat decedat în cursul procesului penal, atunci când probatoriul administrat reclamează o atare soluție și data fiind ordinea de prioritate desprinsă din prevederile art.16 C.proc.pen., în concret instanța de fond nu a justificat soluția dispusă decât prin raportare la legătura indisolubilă a acesteia cu soluția dispusă în privința autorilor infracțiunii.

Astfel, potrivit rationamentului primei instanțe, în condițiile în care faptele autorilor au fost privite ca lipsite de tipicitate, neconstituind fapte prevăzute de legea penală, și faptele complicilor au fost considerate ca atare, cât timp aceștia au fost acuzați a fi înlesnit sau ajutat la săvârșirea unei fapte neprevăzute de legea penală.

Intrunirea elementelor constitutive ale infracțiunii de tratamente neomenoase de către faptele imputate inculpaților Pirvulescu Marin și Hodis Vasile determină însă și reanalizarea faptelor pentru care a fost dispusă trimiterea în judecată a inculpatului Postelnicu Tudor și dispunerea unei soluții de încetare a procesului penal în privința acestuia.

Astfel cum se arată și cu prilejul dezvoltării motivelor de apel formulate în cauza de PICCJ, în aplicarea politicii regimului comunist de reprimare generalizată și sistematică a oricărei forme de opoziție, **inculpatul a acționat în scopul ascunderii caracterului politic și represiv al cercetării disidentului Ursu Gheorghe Emil de către inculpații Pirvulescu Marin și Hodis Vasile, înlesnind acțiunile acestora și generând convingerea autorilor că faptele lor nu vor fi niciodată descoperite și sancționate.**

Față de solicitările adresate ambasadorului Republicii Socialiste România cu privire la situația victimei Ursu Gheorghe Emil și preocuparea manifestată față de acest subiect de statele occidentale (în special Statele Unite ale Americii și Franța) inculpatul Postelnicu Tudor și-a însușit răspunsul întocmit de însuși inculpatul Pirvulescu Marin, prin care se arată că „*Ursu Gheorghe Emil, ca cetățean al Republicii Socialiste România, a beneficiat de o libertate deplină, ca a călătorit în mai multe țări din Europa, încă din anul 1974 și ca doar faptele sale de drept comun – deținerea și operațiunile mijloace de plată străină prev. de art.37 alin.1 și 3 din Decretul nr.210/1990 au făcut obiectul cercetărilor penale și nicidecum faptele sale cu caracter politic*”.

De asemenea, în cuprinsul răspunsului propus de inculpatul Postelnicu Tudor în calitate de șef al Departamentului Securității Statului, preluat în telegrama transmisă de Ministerul Afacerilor Externe ambasadorilor români de la Washington și Paris, se arată că Ursu Gheorghe Emil era „*un infractor de drept comun, speculant notoriu, ale cărui fapte nu au avut un caracter politic iar decesul său nu are nici o legătură cu reținerea și cercetarea lui de către organele de procuratură și miliție, fiind datorat unei cauze naturale, respectiv bolii cardiace de care suferise anterior*.”

Deși cunostea faptul că victima era anchetată în continuare de cei doi subordonați, că aceasta era supusă unor tratamente inumane și degradante, inculpatul Postelnicu Tudor nu doar că nu a intervenit pentru a pune capăt regimului de teroare și tortură îndurat de victima ci a înlesnit și încurajat activitatea celor doi tortionari, asigurându-se că mediul politic internațional nu va putea interveni iar faptele comise asupra victimei nu vor fi vreodată descoperite ori sancționate.

În atare situație, faptele inculpatului Postelnicu Tudor au semnificația unei complicități, atât prin tolerarea regimului de exterminare la care știa că ceilalți doi inculpați îl supun pe Gh. Ursu, cât și prin musamalizarea,

fata de opinia publica internationala, a naturii politice a privarii de libertate a victimei, respectiv a cauzei reale a decesului acesteia.

In conditiile in care nu mai poate fi antrenata raspunderea penala a acestuia, ca urmare a decesului inculpatului, intervenit in cursul procesului penal, in urma admiterii apelului si desfiintarii sentintei apelate se impune a fi dispusa incetarea procesului penal, in temeiul dispozitiilor art. 16 alin.1 lit.f) C.proc.pen.

***

Avand in vedere considerentele expuse, va solicitam a dispune admiterea apelului formulat de subsemnatele parti civile, desfiintarea sentintei apelate si, rejudecand:

- condamnarea inculpatului Pirvulescu Marin pentru savarsirea infractiunii de *tratamente neomenoase*, fapta prevazuta si pedepsita de art.358 alin.1 si 3 Cod penal din 1969;
- condamnarea inculpatului Hodis Vasile pentru savarsirea infractiunii de *tratamente neomenoase*, fapta prevazuta si pedepsita de art.358 alin.1 si 3 Cod penal din 1969;
- incetarea procesului penal pornit impotriva inculpatului Tudor Postelnicu, in temeiul dispozitiilor art. 396 alin.6 rap. la art.16 alin.1 lit. f) C.proc.pen. ca urmare a decesului inculpatului;
- admiterea actiunilor civile formulate de subsemnatele parti civile.

Cu deosebita consideratie,

URSU ANDREI HORIA,

URSU SORANA,

URSU OLGA STEFAN,

prin MUSAT & ASOCIATII S.p.a.r.l.
